

T.C.
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
GELENEKSEL TÜRK SANATLARI ANASANAT DALI
CİLT PROGRAMI

SÜLEYMANİYE KÜTÜPHANESİ ŞEHZADE MEHMED
KOLEKSİYONUNDA GEOMETRİK SÜSLEMELİ CİTLER

(Yüksek Lisans Eser Metni)

Hazırlayan

20152309023 İdil GAZİ ÖZYILDIZ

Danışman:

Prof. Dr. A. Sacit AÇIKGÖZOĞLU

İSTANBUL - 2019

T.C.
MİMAR SİNAN GÜZEL SANATLAR ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ
GELENEKSEL TÜRK SANATLARI ANASANAT DALI
CİLT PROGRAMI

SÜLEYMANİYE KÜTÜPHANESİ ŞEHZADE MEHMED
KOLEKSİYONUNDA GEOMETRİK SÜSLEMELİ CİTLER

(Yüksek Lisans Eser Metni)

Hazırlayan

20152309023 İdil GAZİ ÖZYILDIZ

Danışman:

Prof. Dr. A. Sacit AÇIKGÖZOĞLU

İSTANBUL - 2019

İdil GAZİ ÖZYILDIZ tarafından hazırlanan SÜLEYMANİYE
KÜTÜPHANESİ ŞEHZADE MEHMED KOLEKSİYONUNDAKİ
GEOMETRİK SÜSLEMELİ ÇİTLER adlı bu çalışma aşağıda adları yazılı jüri
üyelerince Oybirliğiyle / Oyçokluğuyla Yüksek Lisans Tezi olarak Kabul Edilmiştir.

Kabul (Sınav) Tarihi : 27/09/2019

(Jüri Üyesinin Ünvanı , Adı , Soyadı ve Kurumu) :

İmzası :

Jüri Üyesi : Prof. Dr. A. Sacit AÇIKGÖZOĞLU (Danışman)

Jüri Üyesi : Dr. Öğr. Üyesi Ali Rıza ÖZCAN

Jüri Üyesi : Doç. Mesude Hülya DOĞRU (Sakarya Üni.)

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	II
ÖZET	III
SUMMARY	IV
RESİMLER LİSTESİ	V
ÇİZİMLER LİSTESİ	VII
1. GİRİŞ	1
1.1.Konunun Çerçevesi ve Önemi	1
1.2.Kaynak ve Araştırma	1
1.3.Yöntem	2
2. CİLT SANATI ve GEOMETRİK SÜSLEME	3
2.1.Cilt Sanatının Tarihsel Gelişimi	3
2.2.Geometrik Süsleme	5
3. SÜLEYMANİYE YAZMA ESER KÜTÜPHANESİ	8
3.1. Kütüphane'nin Tarihçesi	8
3.2. Şehzade Mehmed Koleksiyonu	11
4. KATALOG	13
5. UYGULAMALAR	96
6. DEĞERLENDİRMELER	103
7. SONUÇ	111
KAYNAKÇA	112
ÖZGEÇMİŞ	114

ÖNSÖZ

Büyük Osmanlı İmparatorluğu kültürünün en önemli simgelerinden biri haline gelmiş ve geleneksel külliye anlayışının öncülerinden biri olan Süleymaniye Camii ve Külliyesi içinde yer alan Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi koleksiyonlarından Şehzade Mehmed Kataloğundaki geometrik desenli kitap kaplarını tezimin konusu olarak belirledik.

Ne yazık ki geometrik desenlerle alakalı araştırmalar ve kaynakların dünya üzerinde de kısıtlı olması yine bir döneme ait daha detaylı inceleme ortaya konulmaması sebebi ile bu sıkıntıları gidermeye çalıştık. Geometrik desenleri tarihsel süreçte ele alıp mimariden kitap kaplarına olan geçişini ve benzer özellikteki örneklerini göstermeye çalıştık. Çünkü mimaride; ahşap, taş, çini ve tuğla malzemelere bir şekilde dikkat yoğunlaştırılmış ama kağıt ve deri örneklerde geometrik desen pek ele alınmamıştır. Daha sağlıklı değerlendirmelerin yapılabilmesi kütüphanelerin raflarında kalan ciltlerin incelenmesiyle sağlanacağı için bizde konumuzun çerçevesini bu şekilde ele aldık.

Bu konu üzerinde çalışma fikrini verip, yol gösteren danışmanım Prof. Dr. Ahmet Sacit Açıkgözoğlu'na, uygulama süreçlerinde her daim bana destek olan hocam Öğr. Gör. Sayın Gürcan Mavili 'ye, maddi manevi desteğini benden esirgememiş olan Sayın Öğr. Gör. Saadet Gazi hocama, kütüphanede eserler üzerinde incelemeler yapmamız için bize kolaylıklar sağlayan Süleymaniye Kütüphanesi Müdürü Menderes Velioğlu ve kütüphane personeline, ayrıca bu çalışmamın katalog aşamasında hiçbir yardımını esirgemeyen Arş. Gör. Yasin Çakmak ile bölüm arkadaşlarıma ve bu dönemde tüm sıkıntılarımı paylaşan aileme gösterdikleri destekten dolayı teşekkür ederim.

İdil Gazi ÖZYILDIZ

İstanbul-2019

ÖZET

Mimar Sinan tarafından 1550 yılında başlanan ve 1557 yılında da yapımı tamamlanan Süleymaniye Külliyesinin batısında bulunan Evvel ve Sani olarak iki bölümden oluşan medrese bugün Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi olarak hizmet vermektedir. Kütüphaneye Süleymaniye adının verilmesinde, içerisinde bulunduğu külliyenin yanı sıra camiden gelen ve kütüphanenin çekirdeğini oluşturan Süleymaniye koleksiyonunun da payı vardır. Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi, dünyanın en önemli yazma eser kütüphanelerindedir. Türk-İslâm kültürünün ana kaynaklarından olan yazma ve Arap harfli eski basma eserleri bünyesinde barındıran, yerli ve yabancı araştırmacılara uluslararası düzeyde hizmet veren bir kuruluş durumundadır. İçerisinde 154 koleksiyon mevcuttur. Kütüphanede cilt, tezhip, minyatür, hat ve ebru gibi geleneksel sanatların en güzel örneklerini görmek mümkündür. Bu eserler içerisinde tarihi çok eski, müellif hattı, dünyada tek nüsha veya sultanlara ithaf edilmiş çok değerli yazmalar bulunmaktadır.

Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi'nde 87132 yazma, 66231 basma eser mevcuttur. Çalışmamız kapsamında, kütüphanede bulunan Şehzade Mehmed Koleksiyonundaki geometrik desenli ciltler incelenmiştir. Şehzade Mehmed Koleksiyonunda yer alan 121 adet yazmanın içinde 21 adet geometrik desenli cilt tespit edilmiştir. İç ve dış kapakların fotoğrafları çekilip bu kapakların desen çizimleri yapılarak eserlerin konusu, tarihi, süslemesi ve cilt özellikleri gibi bilgileri katalog oluşturularak düzenlenmiştir.

Tez çalışmamızda araştırılan geometrik desenli ciltlerin yapım aşamaları yönünde, toplamda 3 adet geometrik desen denemesi yapılmış ve eksiksiz şekilde uygulanmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Cilt, Geometrik Cilt, Yazma, El Yazması

SUMMARY

The *Madrasas of Evvel* and *Sani* (Introductory and Intermediate) are located at the west of Suleymaniye complex, which was constructed by Architect Sinan during 1550-1557. The madrasa building is now under the service of Suleymaniye Library of Manuscripts.

The present library was named Suleymaniye not only because of the complex, but also because of the Suleymaniye collection, which consisted mosque and the nucleus of the existing library. Suleymaniye Library of Manuscripts is one of the distinguished manuscript libraries of the World. It contained the manuscripts and printed old Arabic books, which are the basic sources of Turkish- Islamic culture. It gives service to native and foreign researchers at international level. There are 154 collections inside. The best samples of traditional arts such as binding, embroidery, calligraphy and miniature can be seen in the library. Some of them are very old valuable manuscript books, or either author copy which were presented to the Sultans.

There are 87132 manuscripts and 66231 printed books at the Suleymaniye library. Within our scope of study, geometrical designs are evaluated at the Prince Mehmed Collection. 21 geometrical designs inside binding over 121 manuscripts were detected. Inner and outer cover photographs were taken first. Then their designs were drawn. At last, the topic, date, embroidery and binding quality are listed.

One of the binding specifications of an manuscript is thoroughly evaluated. In our dissertation, totally 3 geometrical designs are experienced, and applied.

Key words: Book binding, Geometrical binding, Manuscript, Manuscript book

RESİMLER LİSTESİ

Resim 1: Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi	8
Resim 2: Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi	9
Resim 3: Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi	9
Resim 4: Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi	10
Resim 5: Şehzade Camii	12
Resim 6: 00006 no'lu yazma eserin cildi	15
Resim 7: 00006 no'lu yazma eserin kap içi	16
Resim 8 : 00007 no'lu yazma eserin cildi	20
Resim 9: 00007 no'lu yazma eserin kap içi	22
Resim 10: 00009 no'lu yazma eserin cildi	24
Resim 11: 00009 no'lu yazma eserin kap içi	25
Resim 12: 00010 no'lu yazma eserin cildi	29
Resim 13: 00011 no'lu yazma eserin cildi.....	33
Resim 14: 000011 no'lu yazma eserin kap içi	35
Resim 15: 00013 no'lu yazma eserin cildi	37
Resim 16: 000013 no'lu yazma eserin sağ kap içi	39
Resim 17: 00017 no'lu yazma eserin cildi	41
Resim 18: 00018 no'lu yazma eserin cildi	44
Resim 19: 00019 no'lu yazma eserin cildi	47
Resim 20: 00019 no'lu yazma eserin kap içi	48
Resim 21: 00026 no'lu yazma eserin cildi	51
Resim 22: 00026 no'lu yazma eserin cildi	52
Resim 23: 00030 no'lu yazma eserin cildi	55

Resim 24: 00032 no'lu yazma eserin cildi	58
Resim 25: 00033 no'lu yazma eserin cildi	61
Resim 26: 00044 no'lu yazma eserin cildi	64
Resim 27: 00049 no'lu yazma eserin cildi	68
Resim 28: 00049 no'lu yazma eserin cildi	69
Resim 29: 00052 no'lu yazma eserin cildi	74
Resim 30: 00052 no'lu yazma eserin cildi	75
Resim 31: 00052 no'lu yazma eserin kap içi	76
Resim 32: 00074 no'lu yazma eserin cildi	81
Resim 33: 00075 no'lu yazma eserin cildi	84
Resim 34: 00081 no'lu yazma eserin cildi	87
Resim 35: 00101 no'lu yazma eserin cildi	90
Resim 36: 0000101 no'lu yazma eserin kap içi	91
Resim 37: 00111 no'lu yazma eserin cildi	94
Resim 38: 00006 numaralı yazma eserin uygulamalı cildi	97
Resim 39: 00006 numaralı yazma eserin uygulamalı cildi.....	98
Resim 40: 00010 numaralı yazma eserin uygulamalı cildi	99
Resim 41: 00010 numaralı yazma eserin uygulamalı cildi	100
Resim 42: 00074 numaralı yazma eserin uygulamalı cildi	101
Resim 43: 00074 numaralı yazma eserin uygulamalı cildi	102
Resim 44: Konya Sırçalı Medrese	108
Resim 45: 00011 numaralı yazma eserin cildi	108
Resim 46: Konya Alaaddin Camii minberi	109
Resim 47: Konya Alaaddin Camii minber detayı	110
Resim 48: 00101 numaralı yazma eserin cildi	110

ÇİZİMLER LİSTESİ

Çizim 1: 00006 no'lu yazma eserin cildi	17
Çizim 2: 00006 no'lu yazma eserin kap içi	18
Çizim 3: 00007 no'lu yazma eserin cildi	21
Çizim 4: 00009 no'lu yazma eserin cildi	26
Çizim 5: 00009 no'lu yazma eserin kap içi	27
Çizim 6: 00010 no'lu yazma eserin cildi	30
Çizim 7: 00011 no'lu yazma eserin cildi	34
Çizim 8: 00013 no'lu yazma eser, dış kapak	38
Çizim 9: 00017 no'lu yazma eserin cildi	42
Çizim 10: 00018 no'lu yazma eserin cildi	45
Çizim 11: 00019 no'lu yazma eserin kap içi.....	49
Çizim 12: 00026 no'lu yazma eserin cildi	53
Çizim 13: 00030 no'lu yazma eserin cildi	56
Çizim 14: 00032 no'lu yazma eserin cildi	59
Çizim 15: 00033 no'lu yazma eserin cildi	62
Çizim 16: 00044 no'lu yazma eserin cildi	65
Çizim 17: 00049 no'lu yazma eserin cildi	70
Çizim 18: 00049 no'lu yazma eserin cildi	71
Çizim 19: 00052 no'lu yazma eserin cildi	77
Çizim 20: 00052 no'lu yazma eserin cildi	78
Çizim 21: 00052 no'lu yazma eserin kap içi	79
Çizim 22: 00074 no'lu yazma eserin cildi	82
Çizim 23: 00075 no'lu yazma eserin cildi	85

Çizim 24: 00081 no'lu yazma eserin cildi	88
Çizim 25: 00101 no'lu yazma eserin cildi	92
Çizim 26: 00111 no'lu yazma eserin cildi	95

1.GİRİŞ

1.1. Konunun Çerçevesi ve Amacı

Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi'nde 87.132 Yazma, 66.231 adet basma, 3498 adet yeni harf, 4990 yabancı dil, 738 levha, 1330 defter, 30 ebru, 1316 dosya, 379 ferman, 395 fotokopi ve toplamda 151412 eser bulunmaktadır. Kütüphanede 154 adet koleksiyon yer almaktadır. 1927 yılında kütüphaneye gelen Şehzade Mehmed Koleksiyonunda ise 109 adet yazma, 12 adet matbu eser bulunur. Bu 109 adet yazma eserin içinde de 21 adedi geometrik desenlidir.¹

İslam dünyasının her devir ve bölgesinde rastladığımız geometrik desenli süslemeler, mimari örneklerde daha dikkat çekmektedir.² Çünkü mimaride; ahşap, taş, çini ve tuğla malzemelere bir şekilde dikkat yoğunlaştırılmış ama kağıt ve deri örneklerde geometrik desen pek ele alınmamıştır. Daha sağlıklı değerlendirmelerin yapılabilmesi kütüphanelerin raflarında kalan ciltlerin incelenmesiyle sağlanacağı için konumuzun çerçevesini bu şekilde ele aldık.

Tezimizin kapsamında ki geometrik desenli ciltler, yapım teknikleri ve süslemeleri açısından incelenerek geometrik desenli ciltler hakkında ki araştırmalara bir katkı sağlanmaya çalışılmıştır.

1.2. Kaynak ve Araştırmalar

Tez kapsamında, İslam Ansiklopedisi, Selçuk Mülayim, Ahmet Saim Arıtan, Yıldız Demiriz'e ait kaynaklar başta olmak üzere konuyla alakalı birçok kaynak taraması yapılarak geometrik desenler hakkında bilgi derlenmiştir. Yalnız, ne yazık ki incelemeler gösteriyor ki geometrik desenli ciltler hakkında elde ki mevcut kaynaklar, İslami sanatların uygulanmasındaki coğrafi yayılımı ve çeşitliliği ile çelişkili bir durum meydana getirmektedir.

1 Nevzat Kaya, Süleymaniye Kütüphanesi, İslam Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/suleymaniye-kutuphanesi>, erişim tarihi: 12.04.2019

2 Selçuk Mülayim, Anadolu Türk Mimarisinde Geometrik Süslemeler, 1982, s. 44

Yüzyıllar evvelinden günümüze gelmiş ve bugün; kopma, yırtılma gibi birçok problem gözlenen geometrik desenli yazmaların sağlıklı bir şekilde muhafaza edilip gelecek kuşaklara aktarılabilmesi için yapım özellikleri ve tarihçeleriyle ilgili daha fazla bilgiye ihtiyaç vardır.

Tezimizin amaçlarından biri de bu olduğu için elimizdeki bilgiler ışığında kendimize bir koleksiyon belirleyerek oluşturduğumuz katalog üzerinden geometrik desenli kitap kapları hususunda bir ön araştırmadır.

Konumuz olan geometrik desenlerin oluşumlarını ve özelliklerini anlatabilmek için Yıldız Demiriz'in "İslam Sanatında Geometrik Süsleme" eserinden faydalanılmıştır.

Farklı tür eserlerde bulunan geometrik desenlerin ciltle mukayesesi için Semra Ögel'in "Anadolu Selçuklularının Taş Tezyinatı" eserinden faydalanılmıştır.

Geometrik şekillerin sembollerinden olan yıldızın oluşumunu ve günümüzdeki kullanım alanlarının anlatımı Ozan Soyupak'ın "Selçuklu Geometrik Desenleri Arasında Yer Alan Yıldız Sembolünün Günümüz Ürünleri Üzerindeki Yansımaları" eserinden faydalanılmıştır.

Cildin tarihçesi, geometrik desenlerin cilt kapağına yerleştirilme düzeni Ahmet Saim Arıtan'ın "Anadolu Selçuklu Cilt Sanatı" eserinden faydalanılmıştır.

Cildin yüzyıllara göre gelişimi ve tarihi gelişimi Mine Esiner Özen'in "Türk Cilt Sanatı" eserinden faydalanılmıştır.

1.3. Yöntem

Geometrik desenli ciltler hakkında ulaşılabilen kaynaklar toplanmış, Süleymaniye Kütüphanesi Şehzade Mehmed Koleksiyonunda ki 121 adet el yazması eser tek tek incelenmiştir. Elde edilen veriler sonucunda geometrik desenli cildi olan 21 adet yazma incelenerek çizimleri ve dijital kopyaları yapılmıştır. Eserlerin ciltlerinin nitelikleri, cilt renkleri, kapların dış özellikleri ile kabin içinin durumu hakkında bilgileri verilerek ve elde edilen malzemelerle üç adet geometrik desenli kitap kabı denemesi yapılarak tezimi oluşturulmuştur.

2. CİLT SANATI ve GEOMETRİK SÜSLEME

2.1. Cilt Sanatının Tarihsel Gelişimi

Yazının icadı, uygarlığın ve kültürün bir toplumdaki diğerine, geçmişten geleceğe aktarılmasını sağlayan en önemli unsurdur. Yaşamın ayrılmaz bir parçası olan yazı, önceleri taş, kil, tahta tabletler üzerine kazınmış ancak bu ve benzeri malzemeler işlevsel olmadıklarından tarihsel süreç içinde yerlerini papirüs ve palmiye yapraklarına, balmumu levhalara, ipek kumaşlara, parşömene ve ardından M.Ö. 105'te Çin'de bulunan kâğıda bırakmıştır.³

Bilginin yazı yoluyla yaygınlaşmaya başlaması, zamanla üzerine yazı yazılan malzemelerin daha ince ve daha kırılabilir hale gelmesi yazılanların korunması ihtiyacını da beraberinde getirmiştir. Parşömenin kullanımıyla birlikte sayfalar katlanarak formalar elde edilmiş, formların birbirlerine eklenmesiyle de kitaplar meydana getirilmiştir. Bu yaprakların ve kitapların dağılmasını önlemek ve kullanım kolaylığı sağlamak için cilt adı verilen koruyucu kapaklar yapılmıştır.

Arapça kökenli cilt sözcüğü "deri" manasına gelir. Ahşap malzemeden daha sonra yapılan ilk ciltler yalnızca deridendi. Kâğıdın icadından sonra uzun yıllar devam eden gelişmeler neticesinde mukavva üzerine deri, kâğıt, kumaş vs. kaplanmasıyla koruyucu olma özelliğinin yanı sıra sanat eseri niteliği de kazanmıştır.⁴

VIII – IX. yüzyıllarda Mısır'da Kıptiler, Orta Asya'da da Uygurlular tarafından "sanat eseri" özelliğindeki ilk ciltleri oluşturdukları ve aralarında birtakım benzerlikler bulunduğu da bilinmektedir. Yapılan tetkikler ve elde edilen arkeolojik bulgular sayesinde günümüzdeki manasıyla deriyle kaplı kitap cildinin ilk olarak Uygur döneminde meydana getirildiği anlaşılmaktadır.

Uygur şehri olan Karahoço'da, Albert von Le Cog, gözetiminde yapılan kazılarda, tarihi VIII – IX. Yüzyıllar olarak belirtilen ve Mani yazmaları arasında bulunan iki adet cilt parçası, Kıpti ciltlerine benzer şekilde deriden yapılmış ve

3 Mine Esiner Özen, Türk Cilt Sanatı, Türkiye İş Bankası Yayınları, Ankara, 1998 s.10

4 Kemal Çığ, Türk Kitap Kapları, Yapı ve Kredi Yayınları, İstanbul, 1971, s.6

bıçakla oyularak geometrik desenlerle bezenmiştir. Uygurların kitaplarının deri ciltlerle yapıldığı ve madeni malzemelerle baskı yapıldığı ortaya çıkmıştır.

Bir başka cilt örneği ise yine Karahoço'da P. K. Koslov tarafından bulunmuş, S. F. Oldenburg tarafından VIII. yüzyıla tarihlendirilmiştir. El oyma desenli olan bu ciltte, çerçeve, basit, dar, asma filiz desenlidir. Ortada merkezi madalyon, köşede birbirine girmiş köşebent (bağ) vardır. Desenler Selçuklu ciltleri ile büyük benzerlik göstermektedir.

IX. yüzyılda Halife Mu'tasım Billâh'ın (833-842) koruması altında Samarra'da yaşanan Uygurlar, burada üretmiş oldukları ciltlerle bu sanatı daha da geliştirmiş oldular. Yani, diyebiliriz ki bu sanatın temeli, gelişimi ve devamı Uygurlar sayesinde olmuştur. Bu anlamda Irak ve Horasan ilk gelişme merkezlerinden sayılabilir.⁵

İslam cildinin bilinen en eski örnekleri Mısır ve Tunus'ta bulunmuş olup muhtemelen Tolunoğulları (868-905) dönemine aittir. İslam cildindeki bu gelişme XII yüzyıla kadar Fatımiler, Gazneliler, Büyük Selçuklular ile devam etmiştir. Uygurlar'dan beri süre gelen Orta Asya cilt sanatı birikimi XI yüzyılın sonlarından Selçuklular'ın Anadolu'ya hakim olmasıyla bu bölgeye de taşınmıştır. XII. ve XIII yüzyıl kitap kapaklarında kendini göstermiştir.

Anadolu Selçuklu cilt üslubu, XIII. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Memlûkler'de, XIV. yüzyıldan itibaren de İlhanlılar ve Karamanoğulları başta olmak üzere Anadolu Beyliklerinde devam etmiş ve aynı zamanda Osmanlı cilt sanatına geçişi sağlamıştır.⁶ İslam cilt sanatının karakteristik özellikleri olarak bilinen geometrik süslemeler, Osmanlı cilt sanatında da görülmektedir. Cilt yüzeyini kaplayan geometrik geçmeler ile farklı bölümlerde oluşan (şemse, bordür, köşebent)

5 Ahmet Saim Arıtan, 'Türk Deri İşlemeciliği Bağlamında Türk Cilt Sanatı', *Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu*, 38. ICANAS (Uluslararası Asya ve Afrika Çalışmaları Kongresi), *Bildiriler*, C.1, Ankara 2008, ss. 121-136., s. 129 (Ağaoğlu, 1935, s. 2 Persian Bookbinding)

6 Ahmet Saim Arıtan, "Ciltçilik", *İslam Ansiklopedisi* <https://islamansiklopedisi.org.tr/ciltcilik> erişim tarihi: 12.04.2019

geometrik desenlerde kendini göstermektedir. Bunların tarihlerinden, yüz yılından kap içi ve tezhip süslemelerinden Osmanlı dönemine ait oldukları anlaşılmaktadır. XV. yüzyıldan itibaren klasik Osmanlı ciltçiliği Türk ve İslam cilt sanatının en büyük temsilcisi olmuş ve bu durum XX. yüzyıla kadar sürmüştür.

2.2. GEOMETRİK SÜSLEME

Tarihten bu yana toplumlar birbirlerini kültürel alanlarda büyük ölçüde etkilenmişlerdir. Bu bağlamda tarihsel süreçte yaşanan savaşlar, göçler, ticaret vb. toplumsal olayların getirdiği hareketlilik beraberinde dünya görüşlerinin ve estetik algıların da bir yerden diğerine taşınmasına neden olmuştur.

Horasan, İran taraflarından Anadolu coğrafyasına XI-XIII yy'lar arasında Azerbaycan üzerinden akın eden Türk toplulukları bu coğrafyada yeni bir estetik bakış üretmişlerdir.

Hususiyetle Orta Asya, Irak, Suriye ve İran coğrafyasının İslam estetiği unsurları, Anadolu'da evvelden var olan Bizans ve Ermeni sanatıyla harmanlanmış ve buna ek olarak daha önce örneği görülmemiş teşebbüslerle mühim yenilikler meydana gelmiştir.

Güneydoğu Anadolu eserlerinde Suriye'nin Eyyubi ve Zengi, Kuzeydoğu ve Doğu Anadolu'daki eserlerin taş süslemesinde ise Kafkasya ve Azerbaycan'ın eski kültürleriyle benzerlik fark edilmektedir. Batı ve Orta Anadolu'da daha Anadolulaşmış bir nitelik dikkat çeker. Mimari ve Mimari süslemelerdeki bu bireşim taşınabilir el sanatlarında da görülür.

Geometrik süslemenin İslam uygarlığında kazandığı önemi ve yerini anlamak için dinin getirdiği resim yasağı üzerinde durmak gerekir. Bu kural nedeniyle sanatçılar ve ustalar kendilerini ifade etmenin farklı yollarını aramışlar, geometrik ve stilize bezemeye ağırlık vermişlerdir.⁷

7 Gönül Öney, Anadolu Selçuklu Mimari Süslemesi ve El Sanatları, İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara, 1992, s.3

Geometrik bezeme ve girift süslemeye sembolik anlamlar yükleyen araştırmacılar da vardır. Titus Burckhardt bu üslubu ‘Entelektüel bakışın en tatmin edici olanı, kesrette vahdet – vahdette kesretin ifadesi, İlahî birlik ve onun kainata yansıyan ahenginin temsili’ olarak görmektedir.⁸ Selçuk Mülayim ‘Hayat ve kainatın ritmik düzeninin ifadesi, bütüne baktırma arzusu, tekrarlanan şekillerin ve tek tek varlıkların hiçliği ile bütünü yöneten prensibin vurgusu⁹ diyerek geometrik bezemenin sembolizmini ifade ederken Semra Ögel, geometrik bezemeyi ilahi düzenin ifadesi olarak açıklamıştır.¹⁰

İslam süslemelerindeki temel prensipler, sonsuzluk, simetri ve anonimlik gibi kavramlarla açıklanabilir. En geçerli prensip olan sonsuzluk, yüzeyin bütünü kaplayan desenlerde iki boyut üzerinde sürer.

Mimarlık dahil, hemen hemen bütün sanat dallarında geniş yer verilen simetrinin uygulanmasında, geometrik desenler yaygın olan grubu oluştururlar. Tekrarlanan desenlerde ekseni etrafında dönüş yapan, fırlıdak düzeni dışındakilerde simetri, hemen hemen kural niteliği taşımaktadır.

Bilindiği gibi İslam geleneğinde sanatçının yarattığı eserlerde kendisini gizlemesi çok sık karşılaşılan bir durumdur. Bu durum eserleri anonim hale getirirken, yukarıda açıklanan sembolik anlamlarda ifadesini bulur.

Geometrik süsleme İslam kültürünün egemen olduğu bütün çevrelerde, hemen hemen her teknikte ve her malzeme üzerinde uygulanmıştır. Yapılardaki taş ve çini süslemelerden minyatürlerin arka planlarına; ağaç işçiliğinden halılardaki

8 Titus Burckhardt, İslam Sanatı, Çev. Turan Koç, Klasik Yayınlar, İstanbul: 2005, s.77’den aktaran Ahmet Sacit Açıkgözoğlu, ‘Edirne Selimiye Kütüphanesi’ndeki Hendesî Tezyinatlı Ciltlerden Bir Takım’, I. Cilt Sanatı Buluşması Sempozyumu–Tebliğler, 28 Kasım –8 Aralık 2012, s. 215-220, s. 216

9 Selçuk Mülayim, Anadolu Türk Mimarisinde Geometrik Süslemeler, Ankara: 1982, s. 44 ve 68’den aktaran Ahmet Sacit Açıkgözoğlu, ‘Edirne Selimiye Kütüphanesi’ndeki Hendesî Tezyinatlı Ciltlerden Bir Takım’, I. Cilt Sanatı Buluşması Sempozyumu– Tebliğler, 28 Kasım – 8 Aralık 2012, ss. 215-220, s. 216

10 Semra Ögel, Anadolu Selçuklularının Taş Tezyinatı, Semra Ögel. Türk Tarih Kurumu Yayınları, 1966, s. 153

desenlere, tuğlaların dizilişinden yazma kitapların ciltlerine kadar her yerde geometrik süslemeye yer verilmiştir.¹¹

XII. ve XIII. yüzyıllarda sıklıkla örneklerine rastlanan geometrik kompozisyonlar özellikle XIII. yüzyılda inşa edilen Anadolu Selçuklu yapılarında karşımıza çıkar. Bu üslup Anadolu Beylikler döneminde de devam etmiş ve Osmanlı sanatına geçişi sağlamıştır.

Geometrik desenler boyutu olmayan noktadan başlayarak bir boyutlu çizginin ve daha sonrasında kompleks şekillerin elde edilmesi ile oluşturulmaktadır.¹²

Anadolu Selçuklu eserlerinde bu desenler, aynı şeklin tekrar ile elde edilebildiği gibi iki ya da daha çok geometrik şeklin birleşmesi ile oluşan kompozisyonlar, çok köşeli yıldızlar ve bunları birbirine bağlayan geometrik şekillerden oluşan bezemeler yer almaktadır.¹³

Anadolu Selçuklu ciltleri üzerinde yer alan bezemeler incelendiğinde geometrik bezemenin kimi zaman zemini tamamen kapladığını kimi zaman da ciltlerin muhtelif yerlerinde mevzi olarak kullanıldığını görüyoruz. Zemini tamamen kaplayan geometrik bezemelerde 6 – 8 – 10 – 12 kollu yıldız çeşitleri ağırlıklı olarak kullanılmıştır. Şemse, mıklep, sertab gibi yerlerde mevzi olarak kullanılan alanlarda ise; yuvarlaklar, 5 – 6 – 8 – 10 – 12 kollu yıldızlar, ovaler, sekizgenler, dikdörtgenler, muhtelif geçmeler, grift örgüler vb. geometrik bezemeler görülür.¹⁴

Ciltlerde yer alan bu geometrik bezemeler, dönemin ahşap, çini, taş, maden gibi sanatlarında kullanılan motiflerle büyük benzerlik göstermektedir.

11 Yıldız Demiriz, İslam Sanatında Geometrik Süsleme, Bir Envanter Denemesi, İstanbul: Yorum Sanat, 2004, s. 8

12 Ozan Soyupak, Selçuklu Geometrik Desenleri Arasında Yer Alan Yıldız Sembolünün Günümüz Ürünleri Üzerindeki Yansımaları, 2016 Uluslararası Geçmişten Geleceğe Sanat Sempozyumu ve Sergisi, Bildiriler, erişim tarihi 10.04.2019

13 Serap Ekizler Sönmez, Beşgen Geometrik Desenler, İstanbul, 2016, s.40

14 Ahmet Saim Arıtan, "Anadolu Selçuklu Cilt Sanatı", Türkler, Ankara 2002, C.7, s.933-943

3.SÜLEYMANİYE YAZMA ESERLER KÜTÜPHANESİ

3.1.Kütüphane'nin Tarihçesi

Günümüzde Süleymaniye Külliyesi'nin birinci ve ikinci medreselerinin kitaplığa dönüştürülmesiyle meydana getirilen Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi, İstanbul'un çeşitli semtlerinde mevcut kütüphanelerdeki kitapların bir araya toplanmasıyla oluşturulmuştur. Büyük çoğunluğu İstanbul'da bulunan, Anadolu'nun çeşitli vilayetlerinde kurulan ve hemen hemen tamamı vakıf olan kütüphaneler, çeşitli sebeplerle kitapları koruyamaz hale gelince Evkaf Nezâreti değerli eserleri bir binada toplamaya karar vermiştir. Bazı kitaplar, 1914'te Sultanselim'de Medresetü'l-mütehassısın'e nakledilmiştir. Bu dönemde yeni bina arayışları sürmüştü de çeşitli nedenlerden ötürü kitapların Süleymaniye Medreselerinde toplanmasına karar verilmiş, Medresetü'l-mütehassısın'e götürülen kitaplarla birlikte Süleymaniye Camii içinde kitaplar bir araya getirilerek külliyenin ikinci medresesine yerleştirilmiştir¹¹. 1924 yılında Tevhidi-i Tedrisat Kanunu ile MuearifVekâleti'nebağlanınca camii, tekke ve medreselerde bulunan kitaplardan bazıları Süleymaniye Umumi Kütüphanesi'ne nakledilmiştir.¹⁵

Resim 1: Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi

15 Özer Soysal, İstanbul Süleymaniye Kütüphanesi, TürkKütüphaneciliği, KültürBakanlığı Genel Müdürlüğü, Ankara 1999, 130.

Resim 2: Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi

Resim 3: Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi

Resim 4: Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi

Günümüzde Süleymaniye Kütüphanesi, bünyesinde hayırsever kişilerin ve Fatih, Hamidiye, Sultan Ahmet, I. Mahmud tarafından kurulan Ayasofya ve Lâleli gibi padişah kütüphanelerinin de bulunduğu 154 koleksiyonda 87.132 Yazma, 66.231 adet basma, 3498 adet yeni harf, 4990 yabancı dil, 738 levha, 1330 defter, 30 ebru, 1316 dosya, 379 ferman, 395 fotokopi ve toplamda 151412 eser bulunmaktadır.¹⁶

¹⁶ Nevzat Kaya, Süleymaniye Kütüphanesi, İslam Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/suleymaniye-kutuphanesi>, erişim tarihi: 12.04.2019

3.2. Şehzade Mehmed Koleksiyonu

Kanuni Sultan Süleyman ile Hürrem Sultan'ın oğlu olan Şehzade Mehmed 1521'de dünyaya gelmiştir. 1542'de Manisa'ya sancak beyi olarak gönderilen Şehzade Mehmed burada hastalanmış ve 1543'de vefat etmiştir.

Vefatının ardından Kanuni Sultan Süleyman şehzadesi için bir türbe ve külliye yapılması için Mimar Sinan'ı görevlendirmiştir. Beş yılda tamamlanan külliye içinde cami, medrese, mektep, tâbhâne, imaret ve türbe binaları bulunmaktadır. Külliye 'deki hizmetlerin devam etmesi amacıyla vakfiyeler düzenlenmiştir.

Vakfiyesine göre, kütüphaneye hadis, usûl, fûru, kelam, me'âni, lûgat, nücûm, sarf ve mantık ilim dallarına ait yüz yirmi dört cilt kitap vakfedilmiştir. Sonraki belgeler, kitapların Cami içinde bir kitaplıkta muhafaza edildiğini göstermektedir.¹⁷

Vakfiye'ye göre, hâfız-ı kütüblük müderrislere bırakılmıştır. Bunların görevleri kitapları daima tozdan korumak ve muhafaza etmektir. Müderris azledildiğinde yeni gelen müderrise kitapların sayımını yaparak teslim edecektir. Yeni müderrisin görev yerine intikali gecikirse kitaplar, mütevelliyeye verilecektir. Kitaplardan biri mütevellî yanında zâyi olursa kitabın bedeli ondan alınacaktır. Diğer taraftan herhangi biri, kitapları çalmaya kalkar veya onlara zarar verirse ondan verdiği zararı ödemesi istenecektir. Vakıf, mütevellinin kitaplar hususunda bir kusuru olması halinde ona beddua etmekte ve onun cehenneme gitmesini dilemektedir.¹⁸

25 Zilkâde 1218 / 7 Mart 1804 tarihli belgeye göre, hâfız-ı kütüb İsmail Efendi'nin vefatıyla kütüphane atıl duruma gelmiştir. Mütevellî, durumu Darüssaâde Nâzirliği'ne bildirmiş, Haremeyn-i Şerifeyn müfettişi Mahmed Atullah ile

17 Çağatay Uluçay, 'Kanuni Sultan Süleyman ve Ailesi ile İlgili Bazı Notlar ve Vesikalar', Kanuni Armağanı, Ankara: Türk Tarih Kurumu, 2001, ss. 227-257, s. 249

18 VGMA, 1392:215; BOA, MF. MKT. 872.71'den aktaran Yusuf Sağır, 'Vakfiyelerine Belgelerine Göre Şehzade Mehmed Vakıfları', Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt 9, Sayı 43, ss. 921-938, s. 926

görevliler Cami'ye gelmiş; kâim-i makâm-ı müteveli ve vakıf çalışanları önünde kitapların sayımı yapılmıştır

Şehzade Mehmed koleksiyonu olarak adlandırılan bu kitaplar 1914'te Medresetü'l Mütahassisîn'e, 1918'de de Süleymaniye Kütüphanesi'ne taşınmış ve yüz yirmi bir adet sayılmıştır.¹⁹

Resim 5: Şehzade Camii

19 VGMA, 779:323-325.262'den aktaran Yusuf Sağır, 'Vakfiyelerine Belgelerine Göre Şehzade Mehmet Vakıfları', Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Cilt 9, Sayı 43, ss. 921-938, s. 926

4. KATALOG

Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi'nde 87.132 Yazma, 66.231 adet basma, 3498 adet yeni harf, 4990 yabancı dil, 738 levha, 1330 defter, 30 ebru, 1316 dosya, 379 ferman, 395 fotokopi ve toplamda 151412 eser bulunmaktadır. Kütüphanede 154 adet koleksiyon yer almaktadır. 1927 yılında kütüphaneye gelen Şehzade Mehmed Koleksiyonunda ise 109 adet yazma, 12 adet matbu eser bulunur. Bu 109 adet yazma eserin içinde de 21 adedi geometrik desenlidir. Bu geometrik ciltlerin iç dış kapakların resimleri, çizimleri, eserlerin yazı çeşidi, ölçüleri, süslemesi ve cilt özellikleri incelenerek eserler demirbaş sırasına göre kataloglanmıştır.

Katalog No: 1

Demirbaş No: 00006

Eser Adı: Taftazani'nin Haşıye ale'l Keşşafne Ta'likat

Müellifi: Ali Kuşçu, Alaüddin Ali b. Muhammed el Kuşçi

Konusu: Tefsir

Dili: Arapça

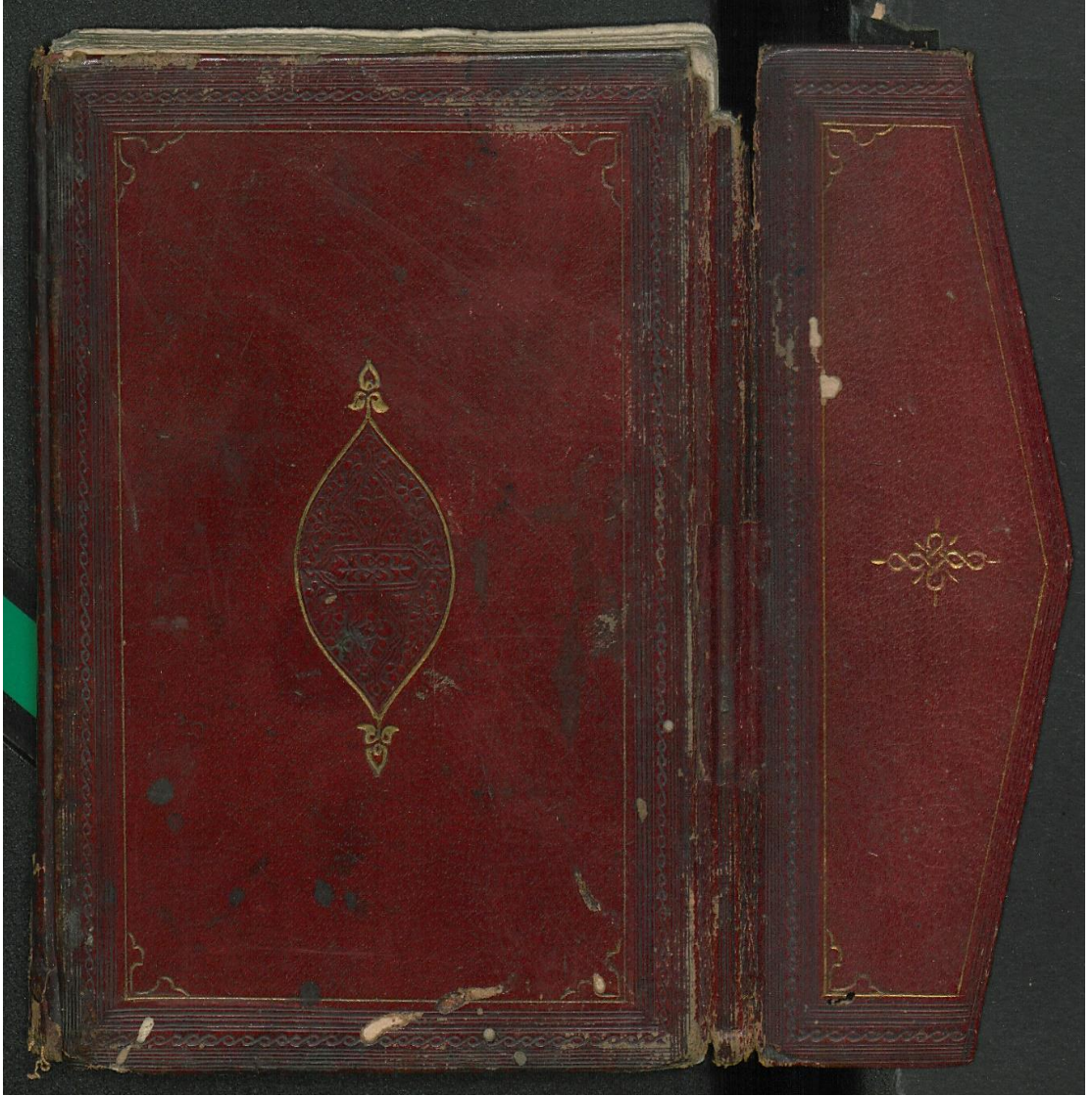
Tarih: 1479-1480

Yazı Çeşidi: Talik

Ölçüleri: 152x109 mm.

Cildi: Kırmızı deri cilt, sağ – sol kapaktan oluşmaktadır ve mikleplidir. Sağ ve sol kapakta aynı karaktere sahip süslemeler kullanılmıştır. Kapağın dışında görülen beyzi formdaki salbekli şemsenin içinde bitkisel motifler yer almaktadır. Kapağın çevresindeki bordür birbirine geçmiş S motifinden oluşmuştur. Bordürün iç ve dışında beşer adet demir çizgi ile çekilmiş cetvel vardır.

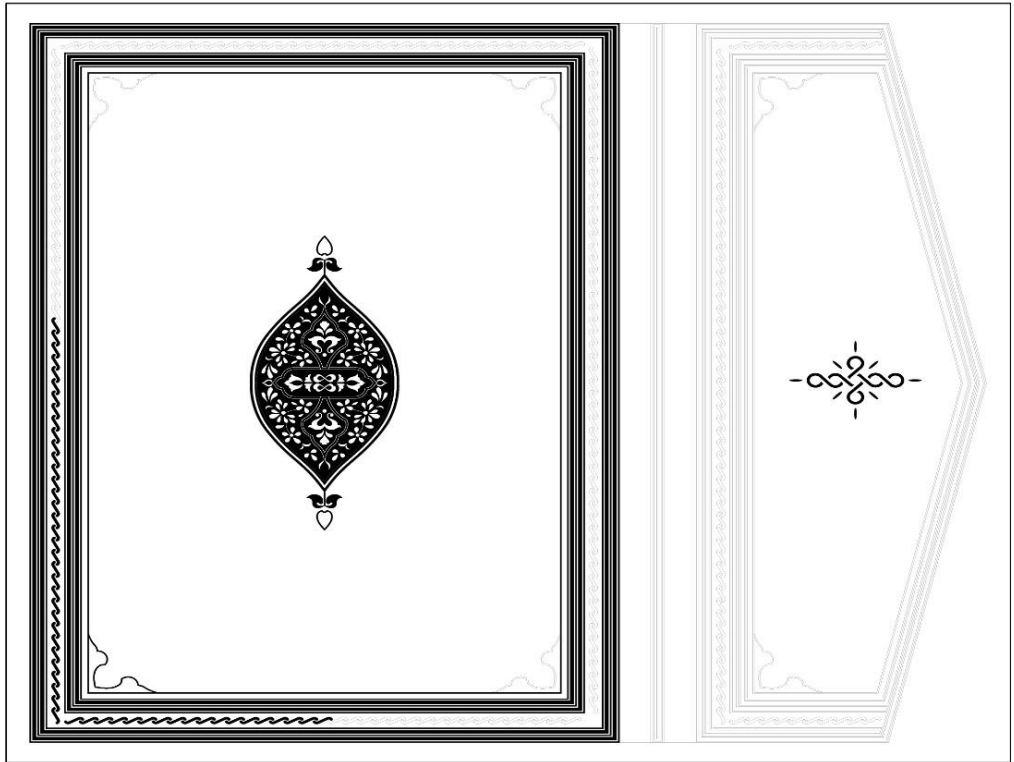
Eseri kataloğumuza dahil etmemize sebep olan asıl desen kabın içindeki geometrik desendir. Açık kahverengi derinin kullanıldığı kap içinde sıcak kalıp baskı tekniği ile aynı birimin tekrarı söz konusudur. Birim elemanı sekiz kollu yıldızların birbiri ile kesişmesiyle oluşan bir iç kap tasarımı mevcuttur. Geometrik motifler, ortada bir boşluk ve iki kenarında yer alan iki ince çizgi ile oluşmaktadır. Motif içlerinde rumi ve farklı bitkisel motifler birlikte görülmektedir.

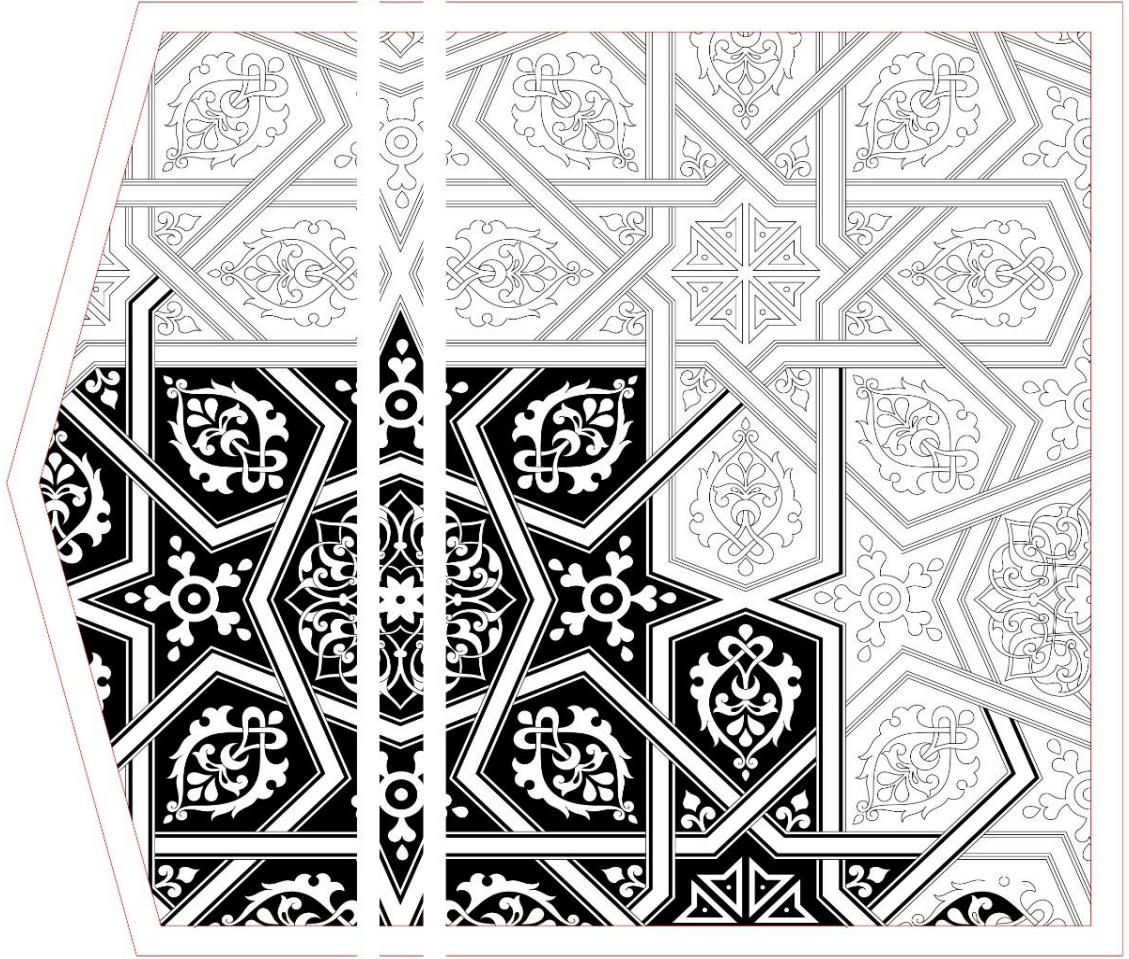
Resim 6: 00006 no'lu yazma eserin cildi

Resim 7: 00006 no'lu yazma eserin kap içi

Çizim 1: 00006 no'lu yazma eserin cildi

Çizim 2: 00006 no'lu yazma eserin kap içi

Katalog No: 2

Demirbaş No: 00007

Eser Adı: Fütuhu’i – Gayb fi’i – Keşf-i an Kına’i’r - Reyb

Müellifi: Tibi Şerefüddin Hasen b. Ebu Bekr el Maliki

Konusu: Tefsir

Dili: Arapça

Tarih:

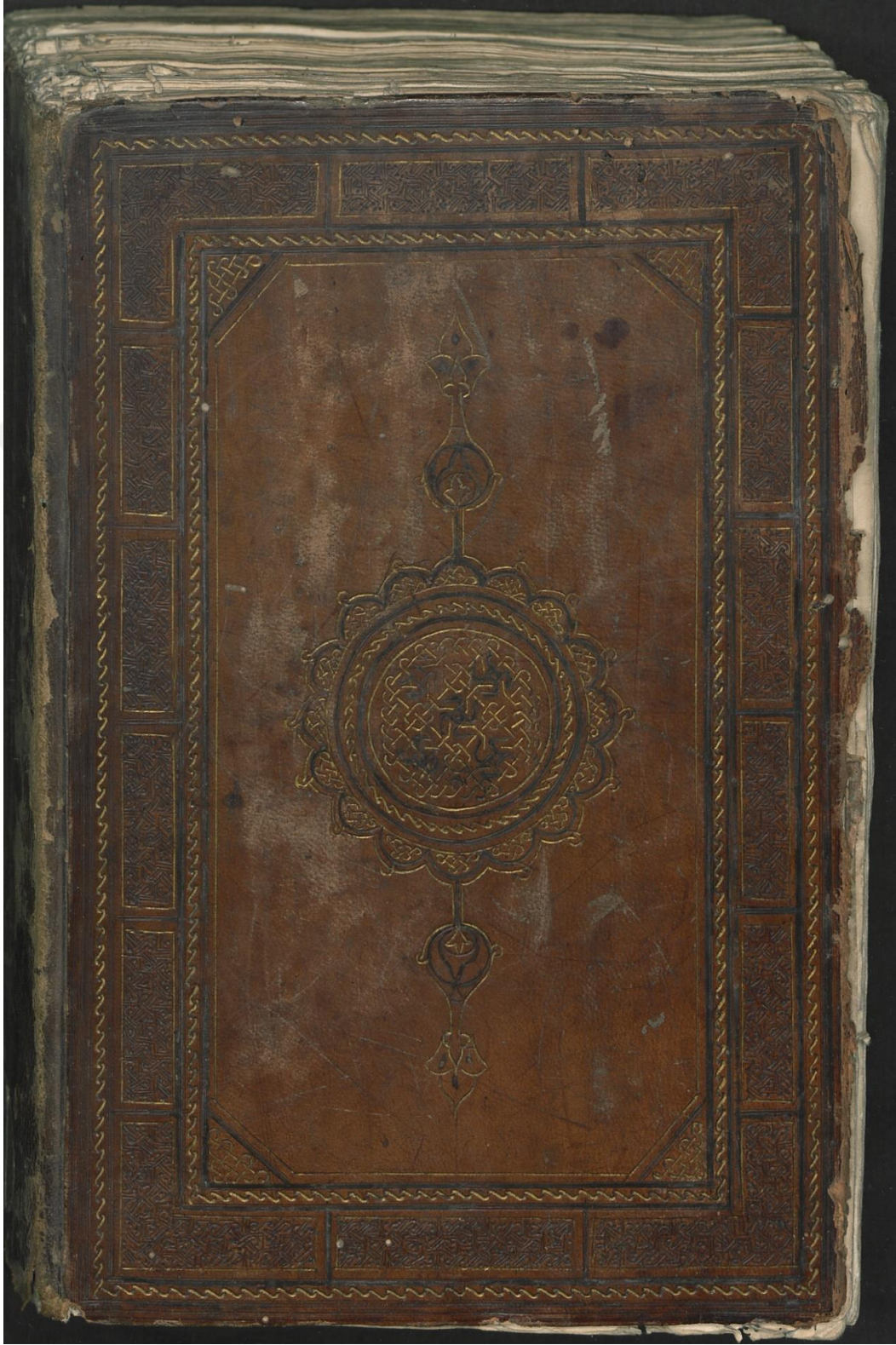
Yazı Çeşidi: Nesih

Ölçüleri: 180x187 mm.

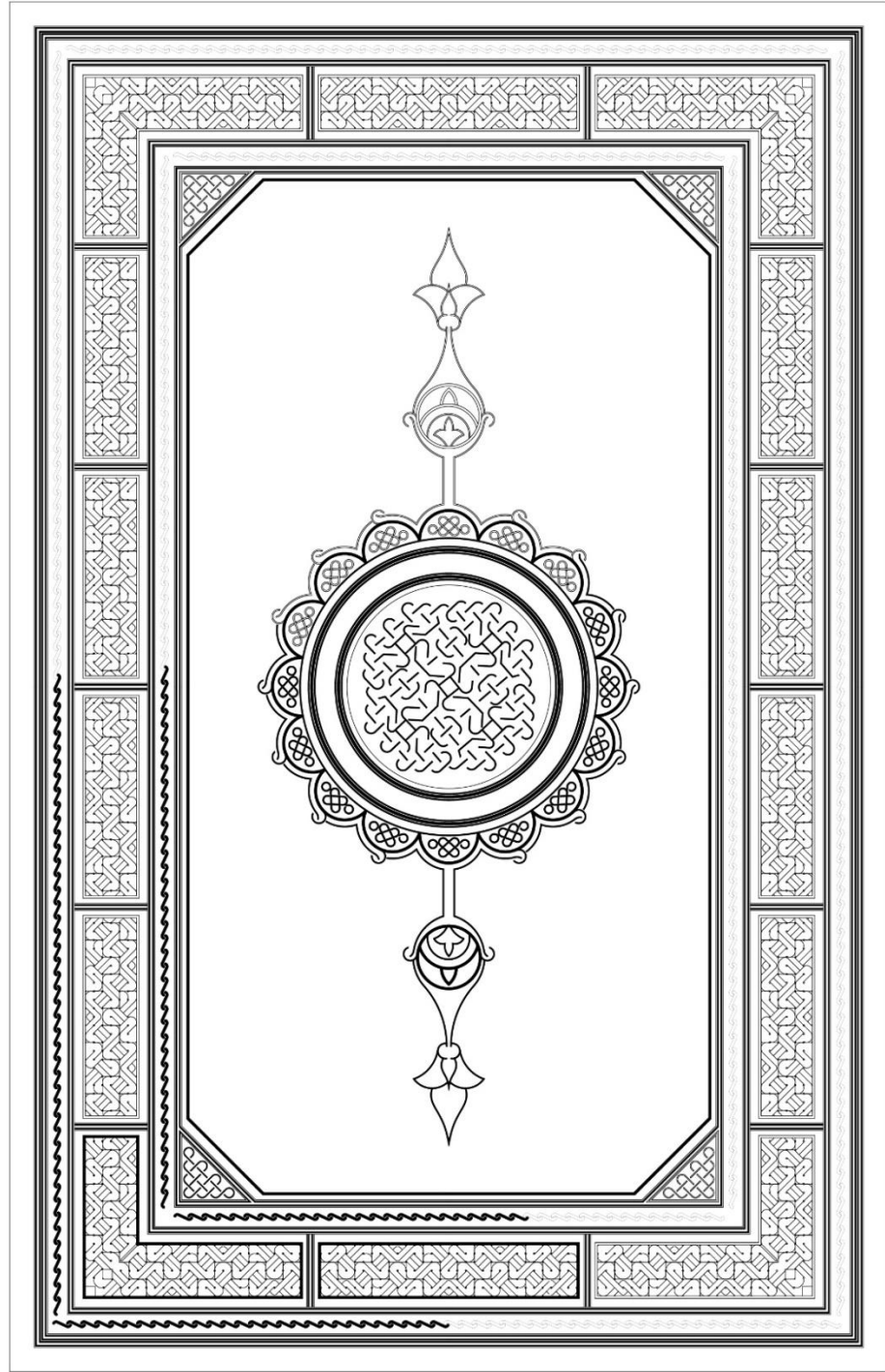
Cildi: Kahverengi deri cilt, sağ-sol kapaktan oluşmaktadır ve miklepsizdir. Sağ ve sol kapakta aynı karaktere sahip süslemeler kullanılmıştır. Yuvarlar şemselidir. Üç bölümden oluşmaktadır. En dışında 16 dilimli, ucu fiyonklu, yarım dairelerin içleri örgü motiflidir. Ortadaki daire S zencereklidir. En iç daire çizgilerden oluşturulmuş örgü motiflidir. Şemsenin ve içindeki dairelerin çevresi de aralıklı olarak altın ve siyah çizgi demiri ile bir kalın bir ince olmak üzere cetvellenmiştir. Şemsenin uzantısındaki salbekte rumi motiflidir.

Köşelerde örgü desenli küçük köşebentler yer alır. Geçme desenli geometrik bordür 14 parçaya bölünmüştür ve iki yanında yar alan “S” zencerek motifi kapağın tüm çevresini sarmaktadır. “S” zencereklerin ve bordürün etrafı şemsele olduğu gibi aralıklı olarak altın ve siyah çizgi demiri ile biri kalın biri ince olmak üzere cetvellenmiştir.

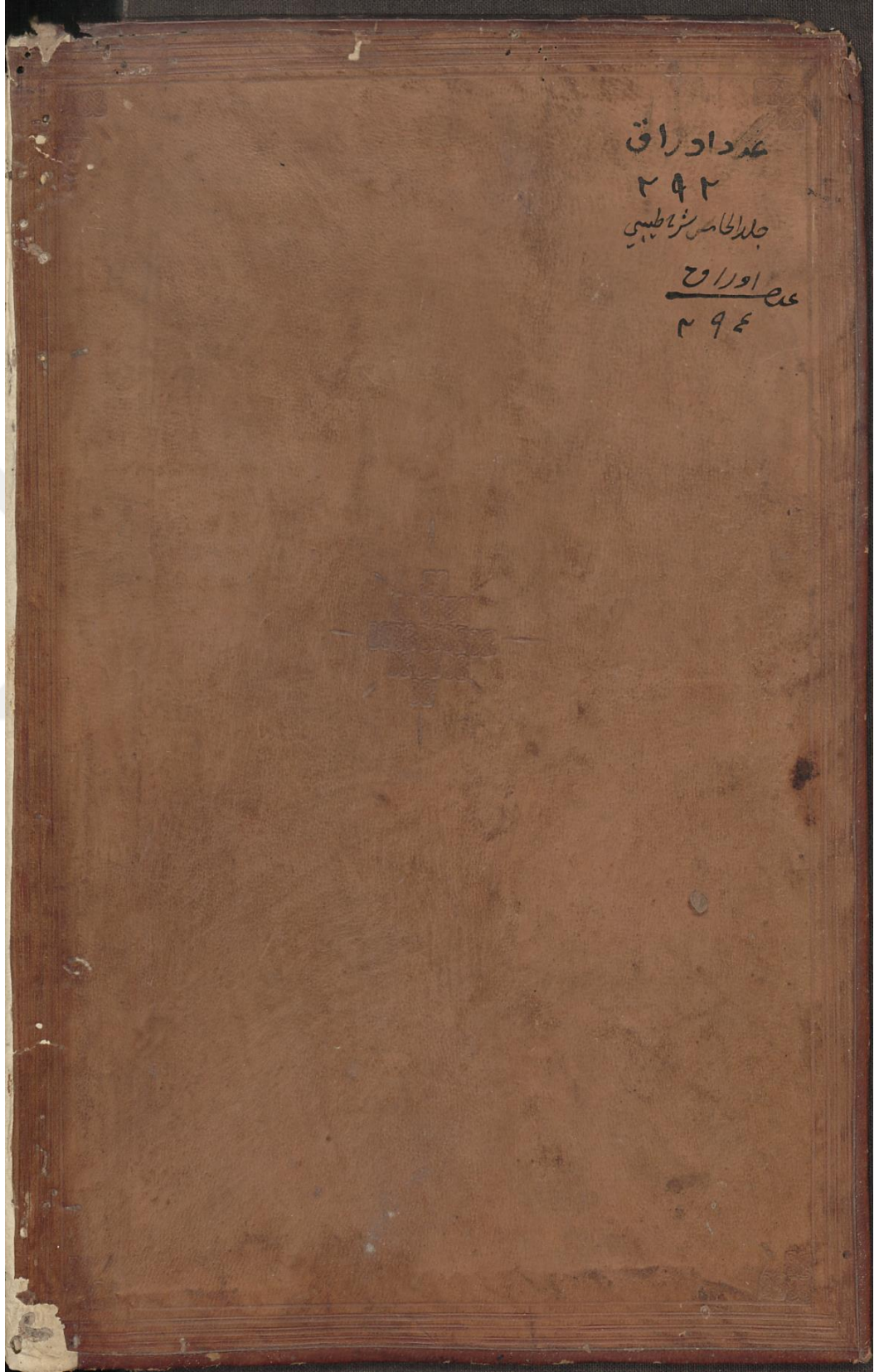
Sağ ve sol kap içi aynı olup bej rengi deridir. Merkezde birim hücre geçme örgü beşli motifin iki yanından kademeli üç ve bir şeklinde sıralanmıştır. Oluşan motifin dış kenarları tıgıdır. Aynı motifin üçlüsü köşebentlerde bulunmaktadır. Bordürde dört sıra çizgi demir ve cetvel çekilmiştir.

Resim 8: 00007 no'lu yazma eserin cildi

Çizim 3: 00007 no'lu yazma eserin cildi

Resim 9: 00007 no'lu yazma eserin kap içi

Katalog No: 3

Demirbaş No: 00009

Eser Adı: Camiu'l-Usul min Ehadisi'r-RESUL

Müellifi: İbnü'l-Esir, Mecdüddin Mübarek b. Muhammed el-Cezeri

Konusu: Usul İlmi

Dili: Arapça

Tarih:

Yazı Çeşidi: Nesih

Ölçüleri: 260x185 mm.

Cildi: Koyu kahverengi deri cilt, sağ-sol kapaktan oluşmaktadır ve miklepsizdir. Sağ ve sol kapakta aynı karaktere sahip süslemeler kullanılmıştır. Merkezde yer alan küçük baklava formundaki şemse içi dokuz eşit parçaya bölünmüş ve her bir parçanın içinde geometrik geçmeler yer almıştır. Baklava formundaki şemsenin üst ve alt köşelerine üçgen salbekler yerleştirilmiştir. Üçgenlerin içi çizgilerle küçük karelere bölünmüştür. Kapağın çevresini saran ve köşebentleri belirgin hale getiren ince çift çizgi cetvel bulunmaktadır. Cetvelin dışında kalan kısımda yer alan küçük köşebentler dört adet cetvel ile oluşturulmuştur. Kapağın üstünde ve altında yer alan bordürde geometrik örgü motifi kullanılmıştır.

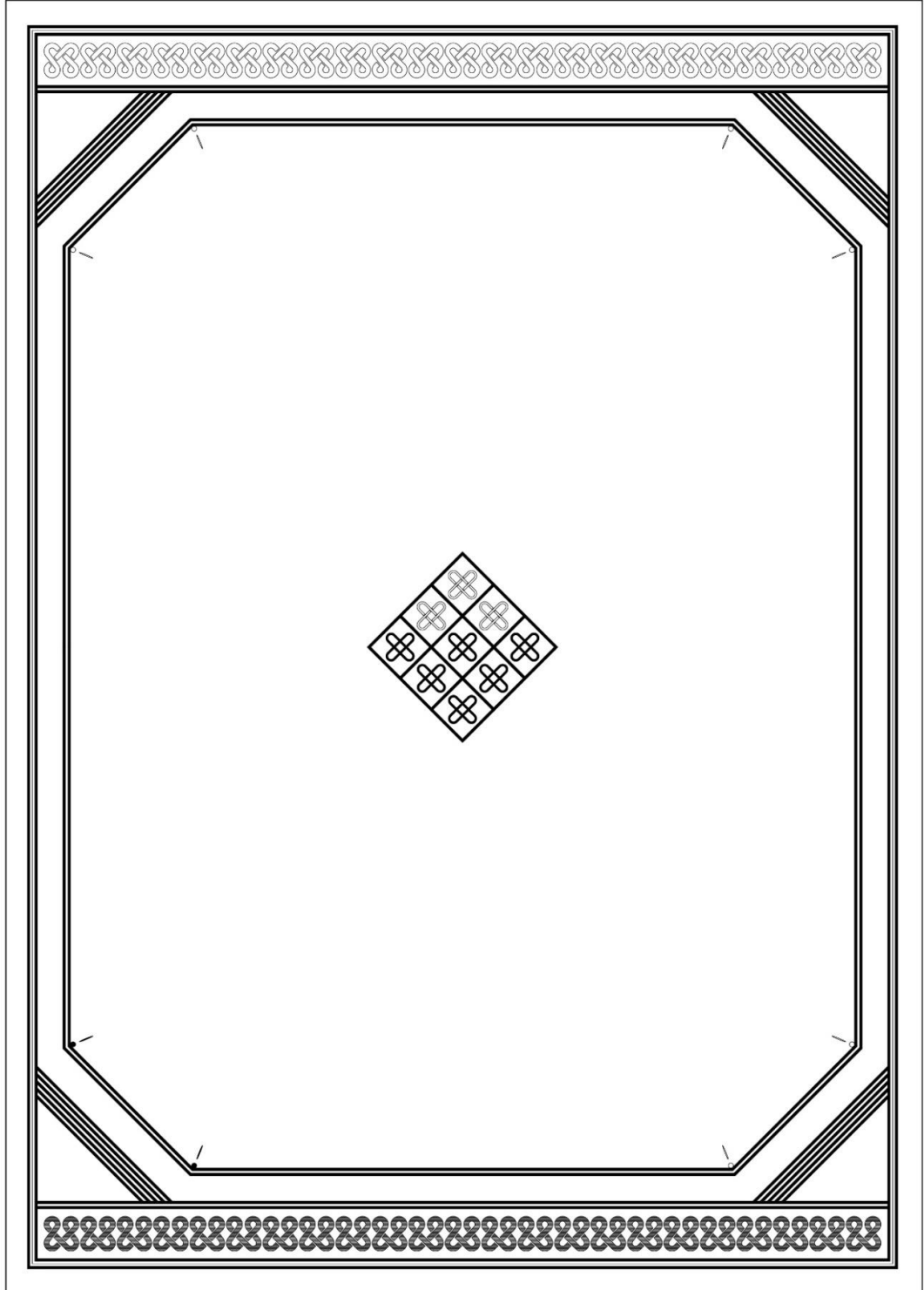
Kap içinde altı ve on iki köşeli yıldız ağlarının birbirine geçmesi ile oluşturulmuş bir kompozisyon mevcuttur. Sıcak kalıp basılmasından dolayı farklı renkler oluşmuştur. İç kabın belirli bir bölümünde bulunmaktadır. Devamında beyaz kağıtla tamamlanmıştır.

Resim 10: 00009 no'lu yazma eserin cildi

Resim 11: 00009 no'lu yazma eserin kap içi

Çizim 4: 00009 no'lu yazma eserin cildi

Çizim 5: 00009 no'lu yazma eserin kap içi

Katalog No: 4

Demirbaş No: 00010

Eser Adı: el-Kevakibü'd-Derari fi Şerhi Sahihi'l-Buhari

Müellifi: el-Kirmani, Şemsüddin Muhammed b. Yusuf B. Ali

Konusu: Hadis

Dili: Arapça

Tarih:

Yazı Çeşidi: Nesih

Ölçüleri: 278x184 mm.

Cildi: Kızıl kahverengi deri cilt, sağ-sol kapaktan oluşmaktadır ve miklepsizdir.

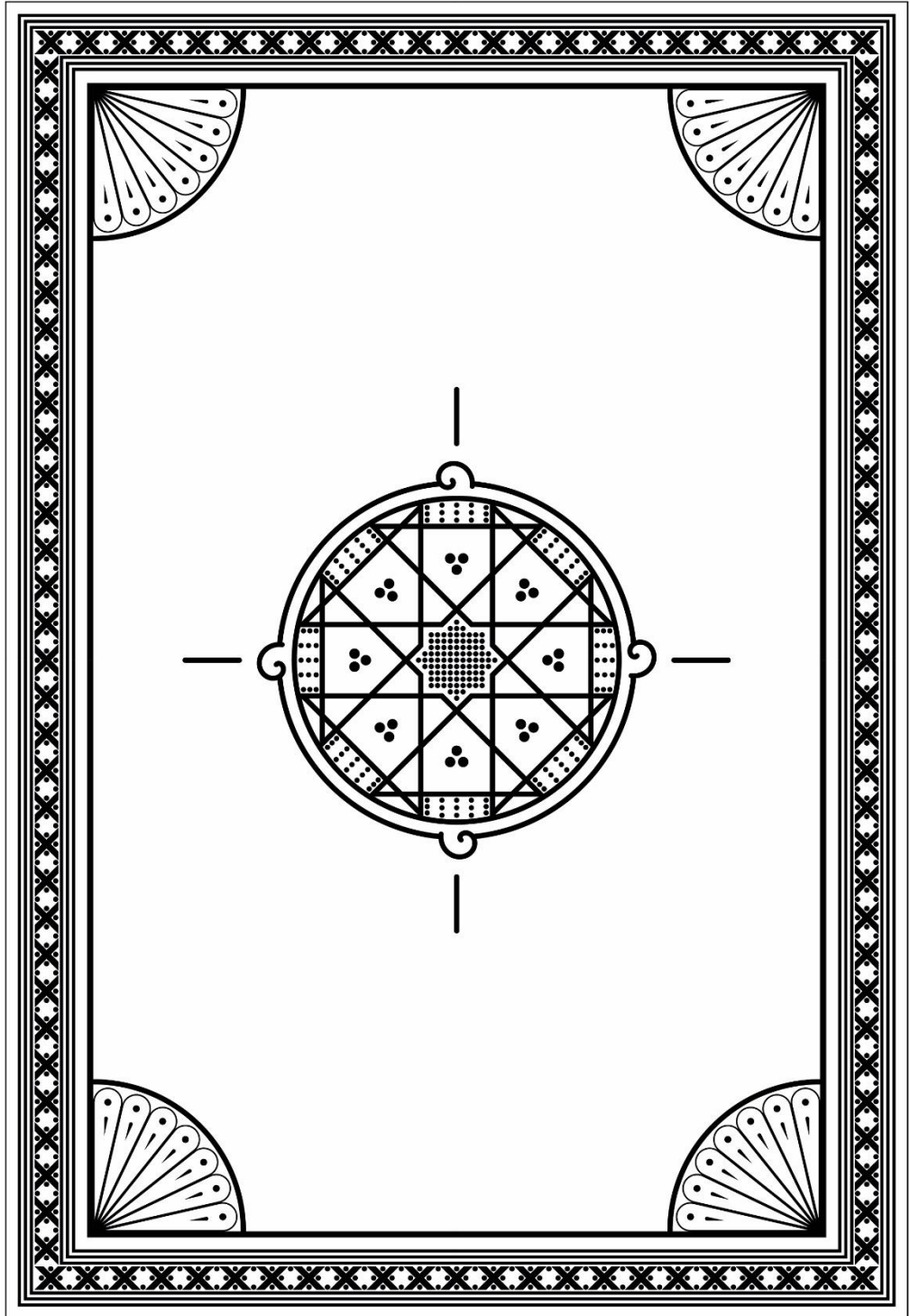
Kabın dışında ortada yer alan daire formundaki şemsenin içinde uçları görünmeyen iki karenin birbirini dik açı ile kesmesi sonucunda elde edilen sekiz kollu yıldız motifi yer almaktadır. Bu yıldızın içinde de çizgilerin birbirini dik olarak kesmesiyle meydana getirilen bir sekiz kollu yıldız daha vardır. Yıldız kollarının iç kısımlarındaki boşluklar nokta çivisi ile oluşturulmuş ve altınlanmıştır. Şemsenin dışında yer alan dairenin dört yönünde daireye bitişik küçük ince çizgi yer almaktadır.

Köşebentlerde yer alan motif, bir dairenin yirmi sekiz eşit parçaya bölünmesi sonucu oluşan desenin dördte biri şeklindedir. Bordür kenarları altı sıra halinde çizgi demiri ile geçilmiştir. Bordür içinde yer alan geometrik geçmelerin aralarında kalan boşluklarda yine nokta çivisi kullanılmış ve altınlanmıştır.

Sağ ve sol kabın içi bej rengi kağıttandır.

Resim 12: 00010 no'lu yazma eserin cildi

Çizim 6: 00010 no'lu yazma eserin cildi

Katalog No: 5

Demirbaş No: 00011

Eser Adı: el-Minhac fi Şerh-i Sahih-i Muslim b. el-Haccac

Müellifi: en-Nevevi, Muhyiddn Yahya b. Şeref ed-Dimaşki eş-Şafii

Konusu: Hadis

Dili: Arapça

Tarih:

Yazı Çeşidi: Talik

Ölçüleri: 299x208 mm.

Cildi: Açık kahverengi deri cilt, sağ-sol kapaktan oluşmaktadır. Mikleplidir. Sağ ve sol kapakta aynı karaktere sahip süslemeler kullanılmıştır. Kapakta tüm zeminde geometrik süslemeler yer almaktadır. On iki köşeli yıldız ve oniki kollu beşgen desenlerinin tekrarı ile oluşturulmuş bir kompozisyondur. Kapakta 12 kollu beş yıldız ve dört tane de 6 kollu yarım yıldız vardır. Yıldız kollarının iç kısımlarında nokta ve yıldız çivileri ile oluşturulan boşluklar altınla doldurulmuştur. 12 kollu beşgen desenlerin dışında kalan alan yine nokta çivileri ile oluşturulan boşlukların altınla doldurulmasıyla birbirlerinden ayrılmıştır.

Köşebentler ise 12 kollu yıldızın dörtte bir formu ile oluşturularak kompozisyon bütünlüğü sağlanmıştır. Bordür kısmında kapağın etrafını çevreleyen çift sıra bordür vardır. İç kısımdaki örgü dış kısımda ise rumi desenli motifler vardır. Bordür birim hücrenin tekrarlanması ile oluşturulmuştur.

Sertap üç bölüme ayrılmıştır. Alt ve üstteki bölümlerde diyagonal ve çapraz çizgilerden oluşturulmuş geometrik bir süsleme yer almaktadır.

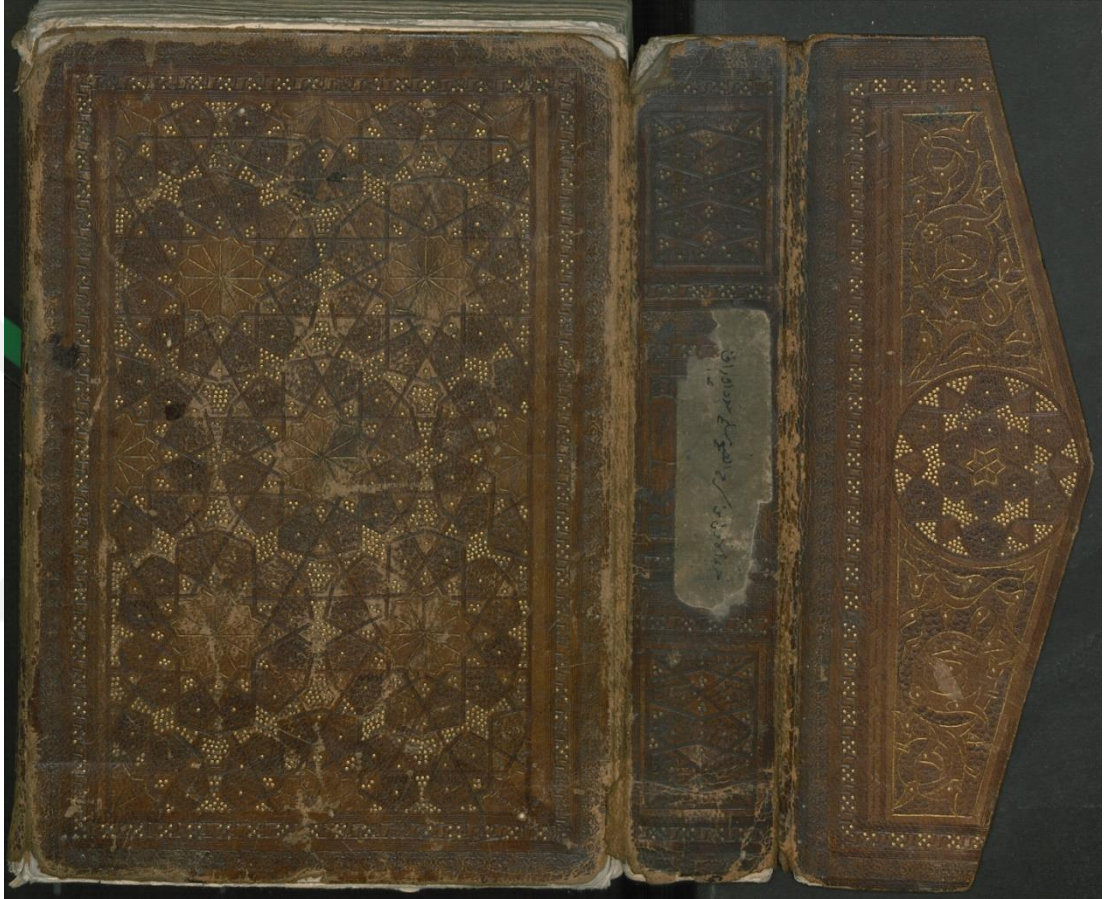
Sertap ve miklep bordürleri kapaklardaki gibidir. Köşebent yoktur. Ortada yuvarlak içinde altı kapalı kollu ve uzantısındaki yıldızlardan meydana gelen bir

şemse bulunmaktadır. Şemse dışındaki zeminde altın yıldız tahrirli, yuvarlak form üzerinde Rumiler vardır.

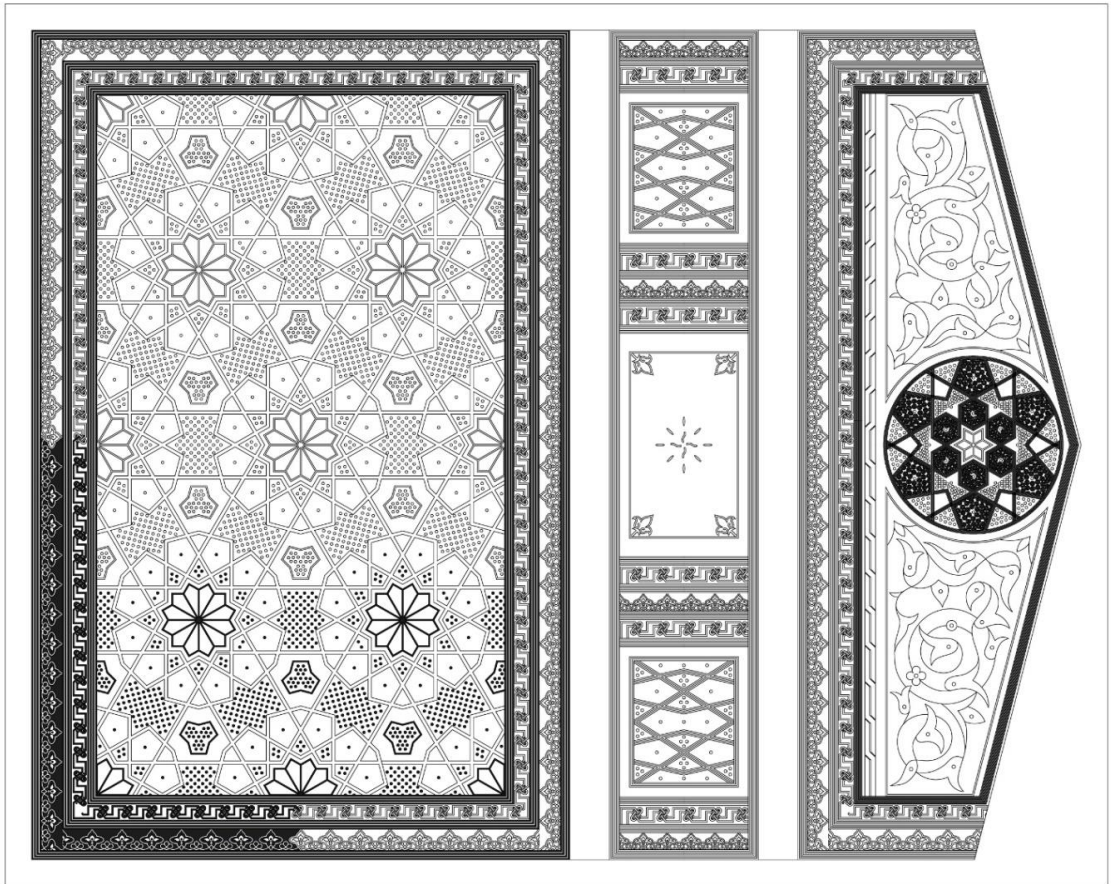
Bej rengi deri kaplıdır. Sağ sol kap içi aynıdır. Şemse merkezinden altıgen ve çevresinden tekrarlanan altı adet altıgen, ortasından altı dilimli çiçek motifi vardır. Salbek ayrı yapılmıştır.

Köşebentlerde küçük iki kollu rumi, desen, bordürde de birim hücre tekrarlanmış, iki tarafında altışar çizgi ile cetvelenmiştir. Sertab üç eşit dikdörtgen parçaya bölünmüştür. Orta yerde salbek motifi ve köşebentlerde bu desen tekrarlanmıştır. Üç dikdörtgen, kapağın aynı bordür motifi ile ayrılmıştır.

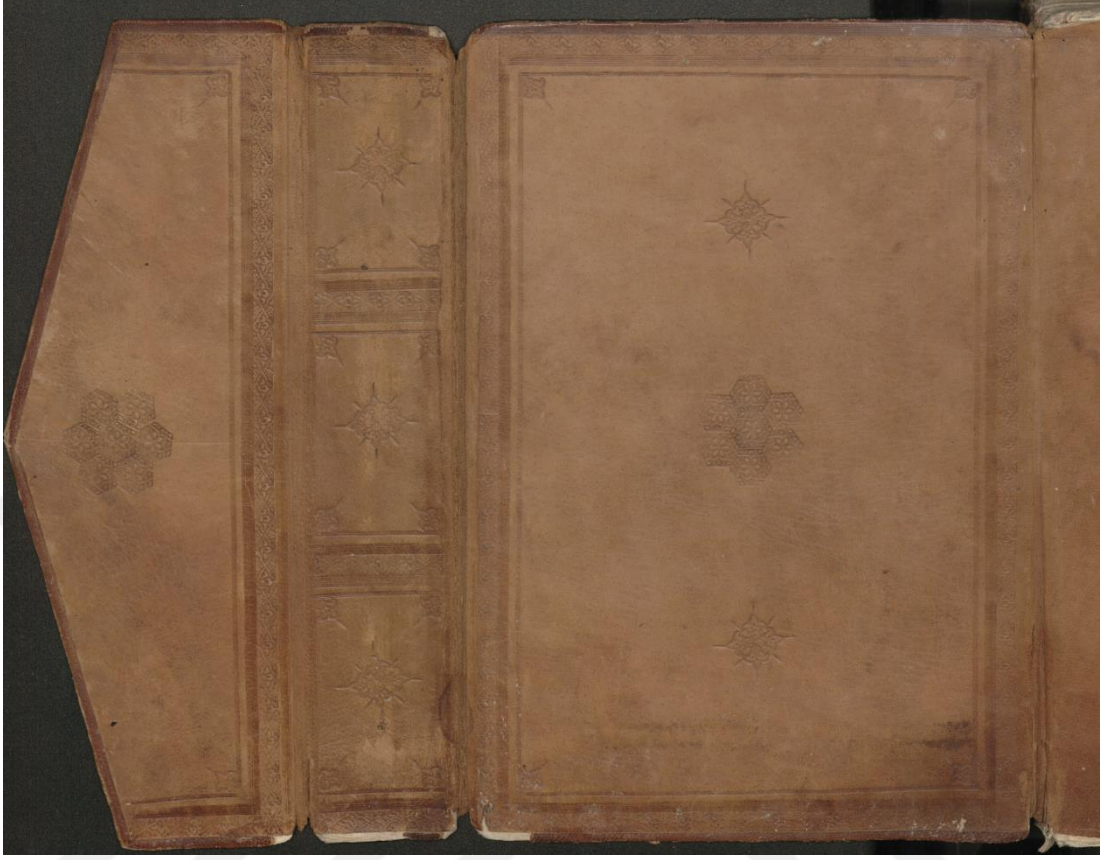
Miklebin şemsesi kap içi ile aynıdır. Üç kenarı aynı bordür ve köşebentle tekrarlanmıştır.

Resim 13: 00011 no'lu yazma eserin cildi

Çizim 7: 00011 no'lu yazma eserin cildi

Resim 14: 000011 no'lu yazma eserin kap içi

Katalog No: 6

Demirbaş No: 00013

Eser Adı: el-Camiu's-Sahih

Müellifi: el-Buhari, Muhammed b. İsmail b. İbrahim el-Cu'Fi

Konusu: Hadis

Dili: Arapça

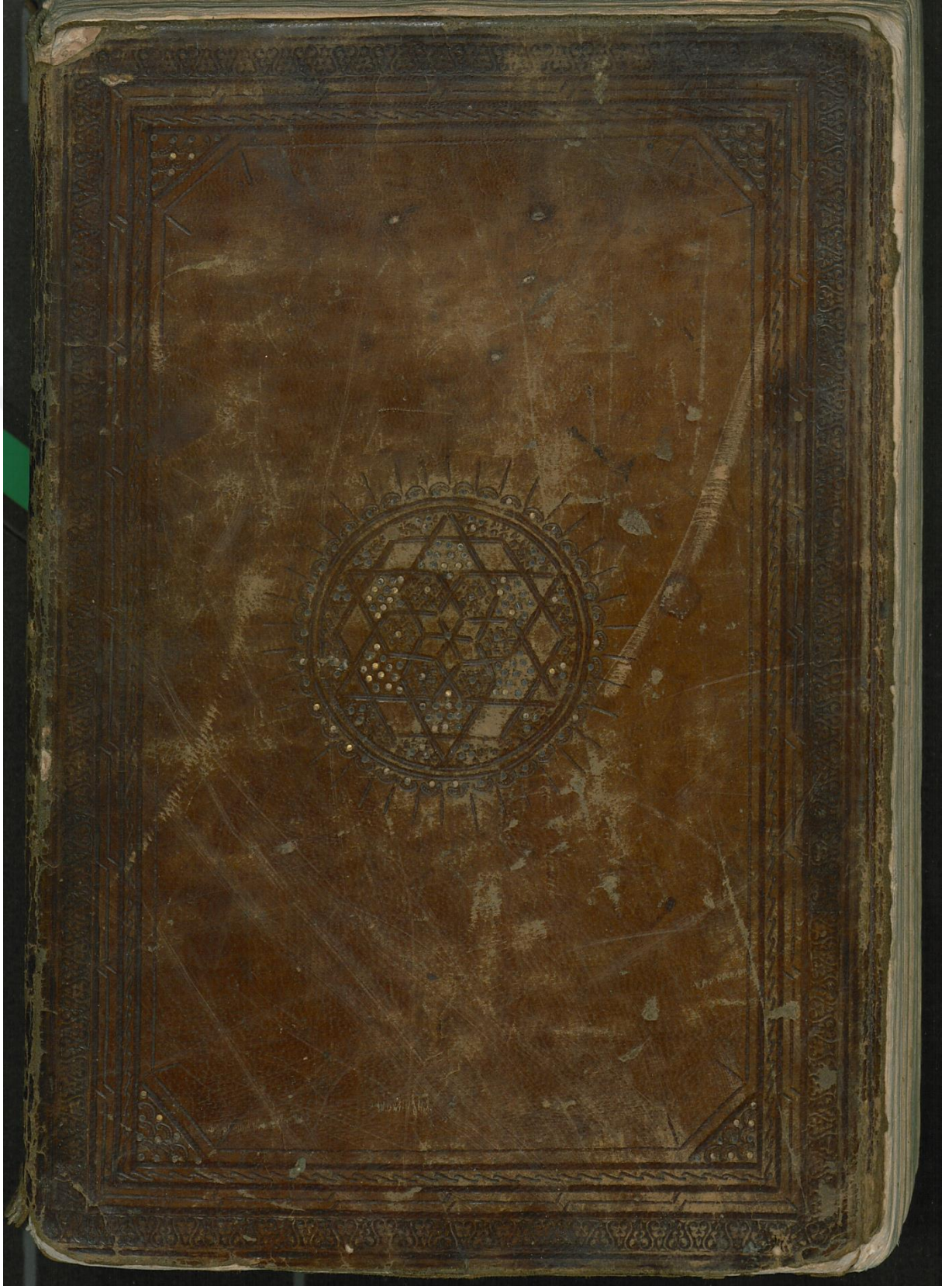
Tarih:

Yazı Çeşidi: Nesih

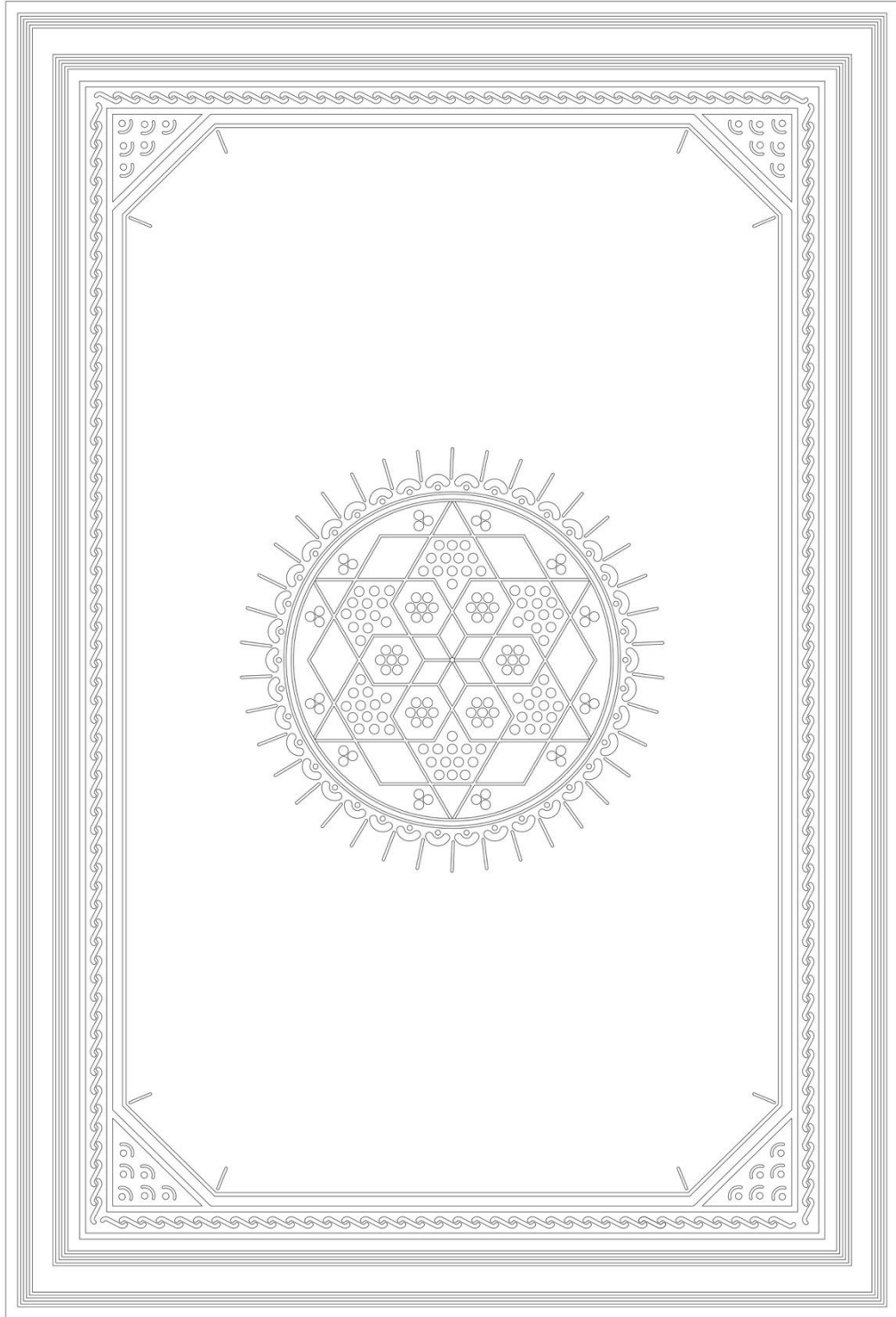
Ölçüleri: 273x185 mm.

Cildi: Kahverengi deri cilt, sağ ve sol kapaktan oluşmaktadır ve miklepsizdir. Sağ ve sol kapakta aynı karaktere sahip süslemeler kullanılmıştır. Etrafı küçük yarım daireler ve tığlarla çevrelenmiş yuvarlak şemsenin içinde altıgen kurgulu geometrik tasarımı mevcuttur. Geometrik motifler çizgi demiriyle oluşturulmuş iki sıra cetvel ile birbirinden ayrılmıştır. Merkezde altı kollu yıldız bulunmaktadır. Yıldız çevresinde gelişen altıgen geometrik motiflerin arasında kalan boşluklarda nokta çivileri ile oluşturulan yuvarlaklar altınla doldurulmuş, ancak zaman içinde altınlar yer yer düşmüştür.

Köşebentlerde de nokta çivisi ile desenler ardışık olarak kullanılmış ve kapak zenginleştirilmiştir. Köşebentlerin dışında çizgi demiri ile oluşturulmuş cetvellerin arasında kapağın çevresini saran "S" zencerek bulunmaktadır. Bordür ile "S" zencerek etrafında kalan alanda ise dört paralel çizgi küçük "S" zencereklerinden oluşmaktadır. En dışta yer alan bordür içinde geçmelerin arasında rumiler bulunmaktadır. Açık bej rengi deri kap içini oluşturmaktadır. Sağ ve sol kap içi aynıdır. Sıcak kalıpla yapılmış farklı renk ve desenler tüm kaptaki tekrarlanmıştır. Dört boş karenin köşelerinden ikişer aralardan tek kalın çizgi helezon şeklinde devam ederek farklı desenler oluşturmuştur.

Resim 15: 00013 no'lu yazma eserin cildi

Çizim 8: 00013 no'lu yazma eser, dış kapak

Resim 16: 000013 no'lu yazma eserin sağ kap içi

Katalog No: 7

Demirbaş No: 0017

Eser Adı: Mesabihu's-Sünne

Müellifi: el-Beğavi, Muhyissünne el-Hüseyn b. Mes'Ud el-Ferra

Konusu: Hadis

Dili: Arapça

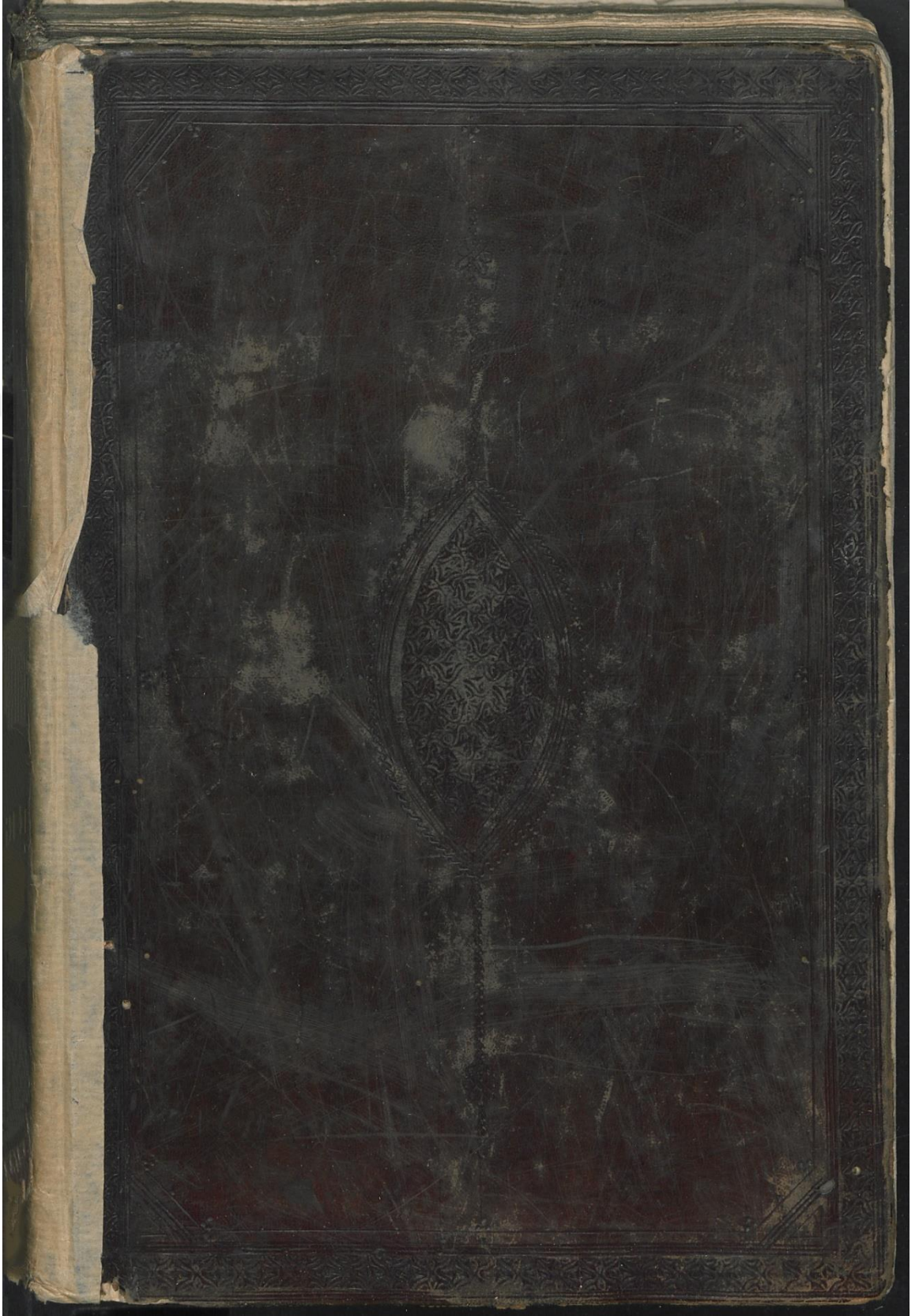
Tarih: 1492-1493

Yazı Çeşidi: Arapça

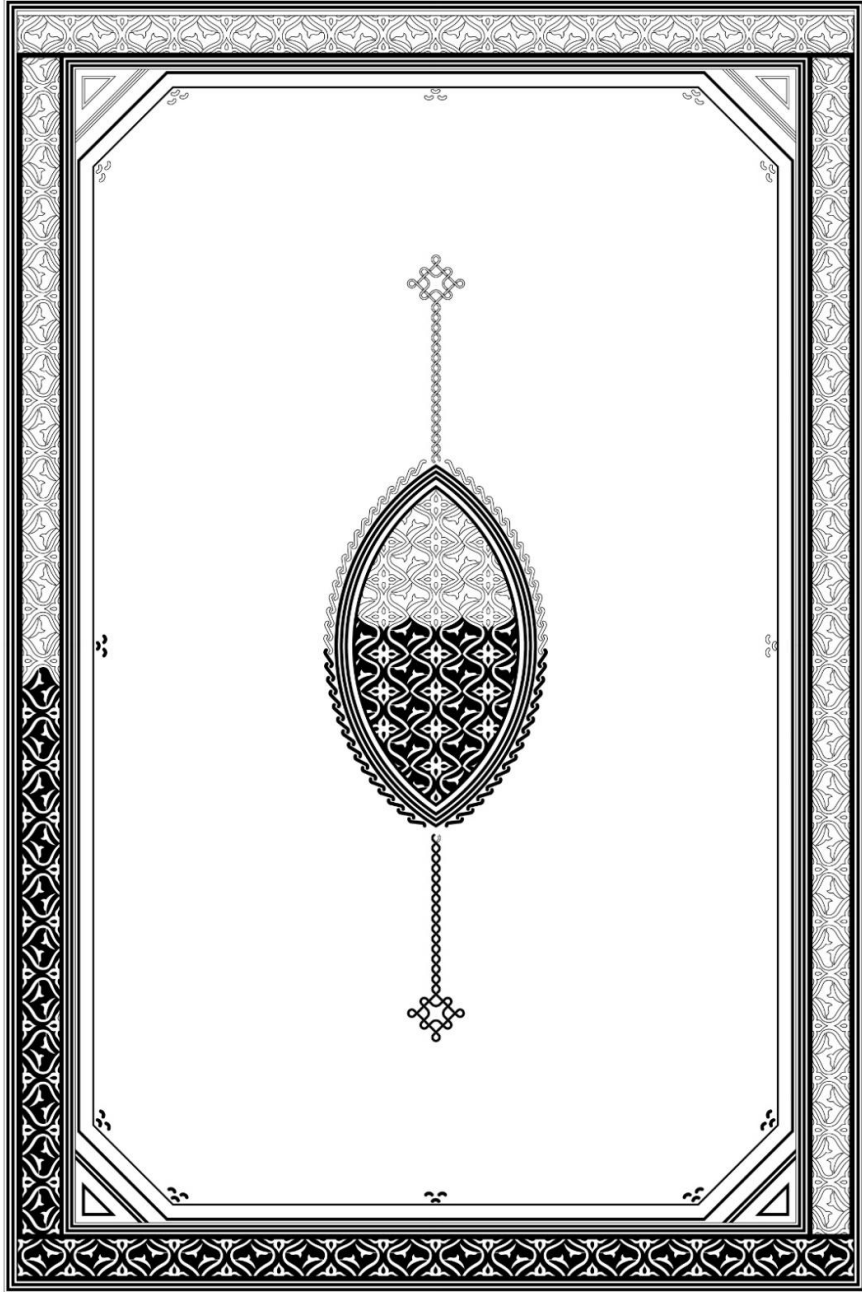
Ölçüleri: 270x184 mm.

Cildi: Koyu kahverengi deri cilt, sağ ve sol kapaktan oluşmaktadır ve miklepsizdir. Sağ ve sol kapakta aynı karaktere sahip süslemeler kullanılmıştır. Ortada yer alan şemse beyzi formda yapılmıştır. Şemsenin çevresini saran zencerek salbeğe kadar üst ve altta devam etmekte ve uçlarında örgü motif oluşmaktadır. Salbek örgü şeklidir. Şemsenin içinde üç sıra çizgi demiri ile yapılmış cetvel bulunmaktadır. Şemsenin içinde geçmelerden oluşan bir motif yer almaktadır.

Köşebentler küçük bir üçgen halinde tasarlanmış ve üç cetvel ile belirginleştirilmiştir. Kapağın çevresini saran cetvel içinde yer alan bordür kısmında birim desen formunun tekrarı ile oluşturulmuş geometrik motif kullanılmıştır. Cildin etrafı çizgi demiri ile geçilmiştir. Sağ ve sol kap içi aynı bej rengi kağıttandır.

Resim 17: 00017 no'lu yazma eserin cildi

Çizim 9: 00017 no'lu yazma eserin cildi

Katalog No: 8

Demirbaş No: 00018

Eser Adı: Mesabihu's Sünne

Müellifi: el-Beğavi, Muhyissünne el-Hüseyn b. Mes'ud el-Ferra

Konusu:

Dili: Arapça

Tarih: 1493-1494

Yazı Çeşidi: Arabi

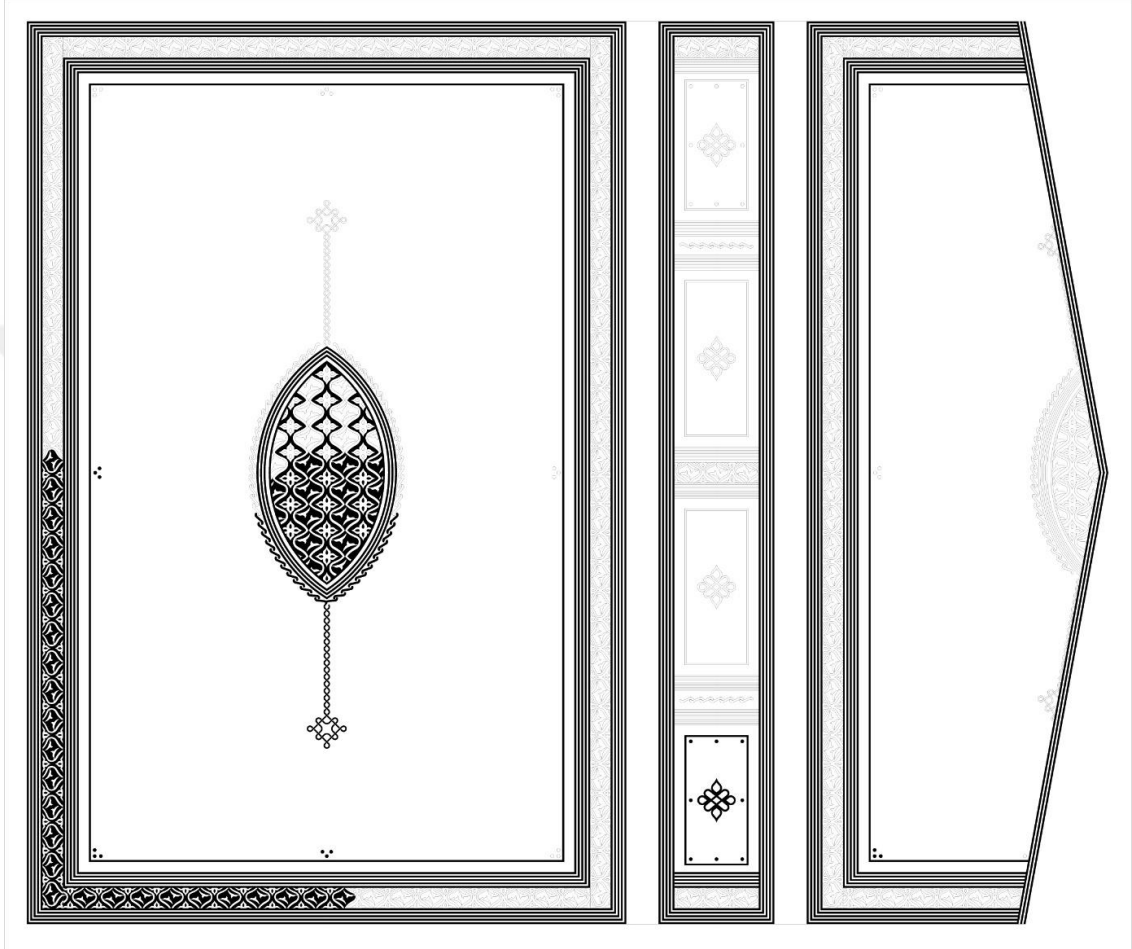
Ölçüleri: 270x184 mm.

Cildi: Açık kahve renkli deri cilt, sağ ve sol kapaktan oluşmaktadır. Mikleplidir. Her iki kapakta aynı desen tekrarlanmaktadır. Ortada yer alan şemse beyzi formdadır. Beyzi formdaki şemsenin içinde geçmelerden oluşan geometrik motif yer almaktadır. Şemseyi belirginleştirmek için etrafına biri daha geniş olmak üzere üç paralel cetvel çekilmiştir. En dışında "S" şeklinde oluşan bir zencerek motifi iki uçta birleşerek uzayıp salbek formunu vermiştir.

Köşebent yoktur. Nokta çivisi ile yapılan üç nokta yer almaktadır. Kapağın etrafını saran bordür kısmında şemsenin içindeki birim desen tekrarlanmaktadır. Bordürün çevresi altı paralel çizgi ile belirginleştirilmiştir. Sertab kısmı dört eşit parçaya bölünmüş her parçanın ortasına örgü geometrik motif yerleştirilmiştir. Bu dikdörtgenler altışar paralel çizgi ile ayrılmıştır. Sertabın üst orta ve alt kısmı ile miklep ve yazmanın kapağında yer alan bordür ve bordür içindeki desenler aynıdır. Beyzi şemse formu miklep kısmında da aynı şekilde tekrar etmektedir. Sağ ve sol kap içi aynı bej rengi kâğıttandır.

Resim 18: 00018 no'lu yazma eserin cildi

Çizim 10: 00018 no'lu yazma eserin cildi

Katalog No: 9

Demirbaş No: 00019

Eser Adı: Haşiyeye ale't-Telvihi fi Hakaiki't-Tenkih

Müellifi: Molla Husrev, Muhammed b. Feramerz b. Ali el-Hanefi

Konusu: Fıkıh

Dili: Arapça

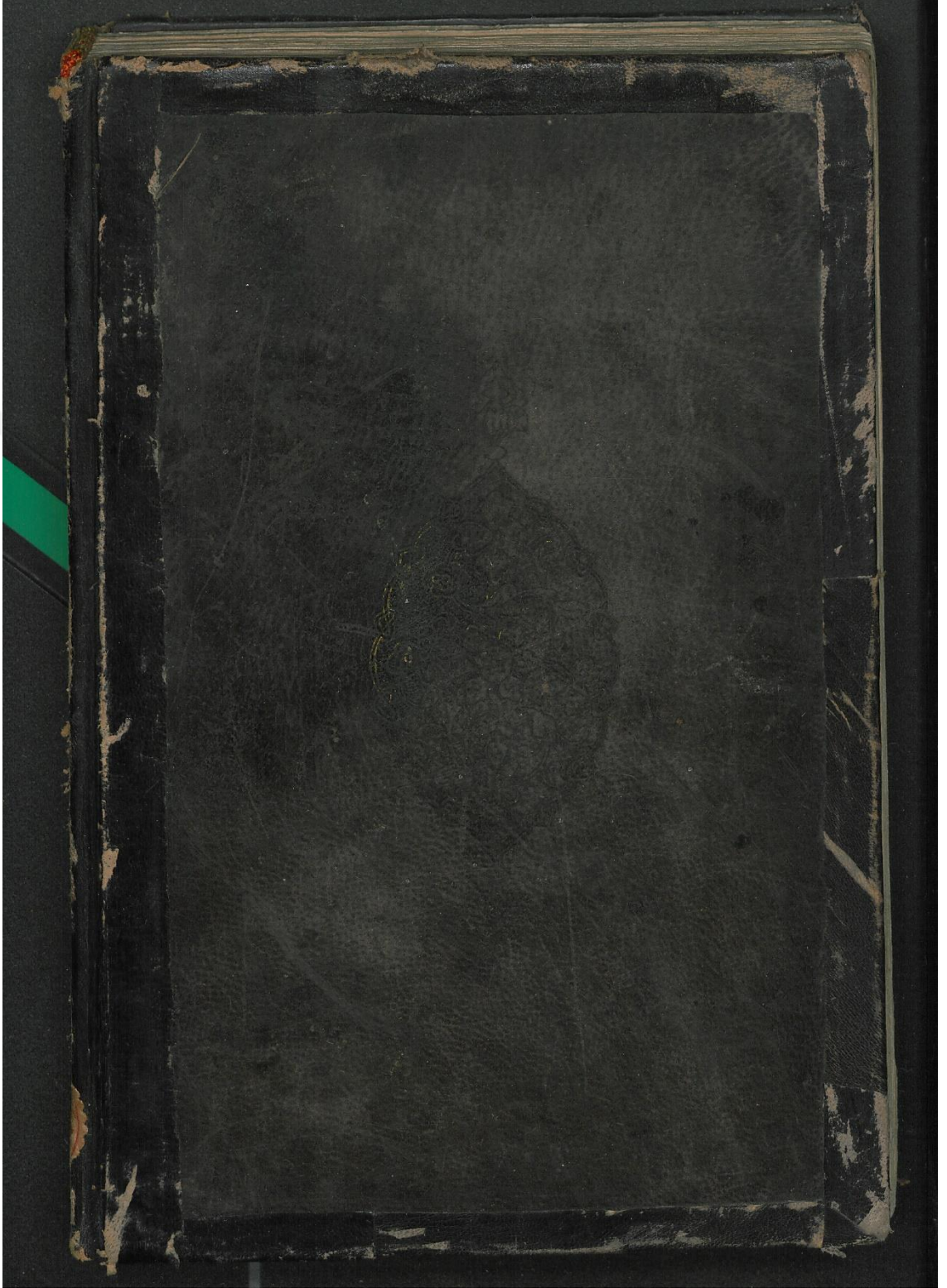
Tarih:

Yazı Çeşidi: Nesih

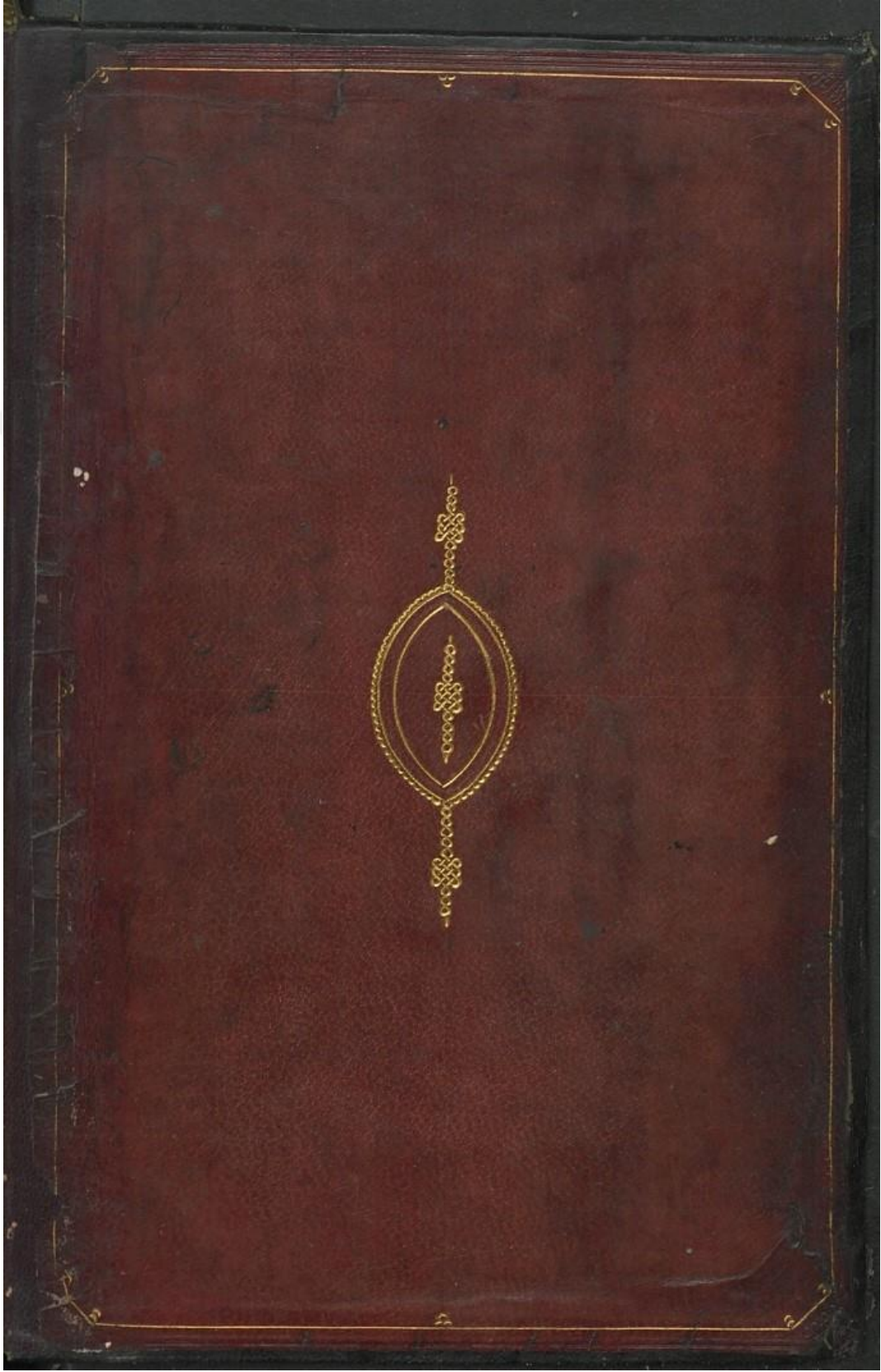
Ölçüleri: 252x170 mm.

Cildi: Siyah renkli deri cilt, sağ ve sol kapaktan oluşmaktadır. Miklepsizdir. Yazma eserin cildinin her iki kabının şemsesinde bitkisel süsleme yer almaktadır. Eseri kataloğa dahil etmemizin sebebi geometrik desenin kabın içinde yer almasıdır.

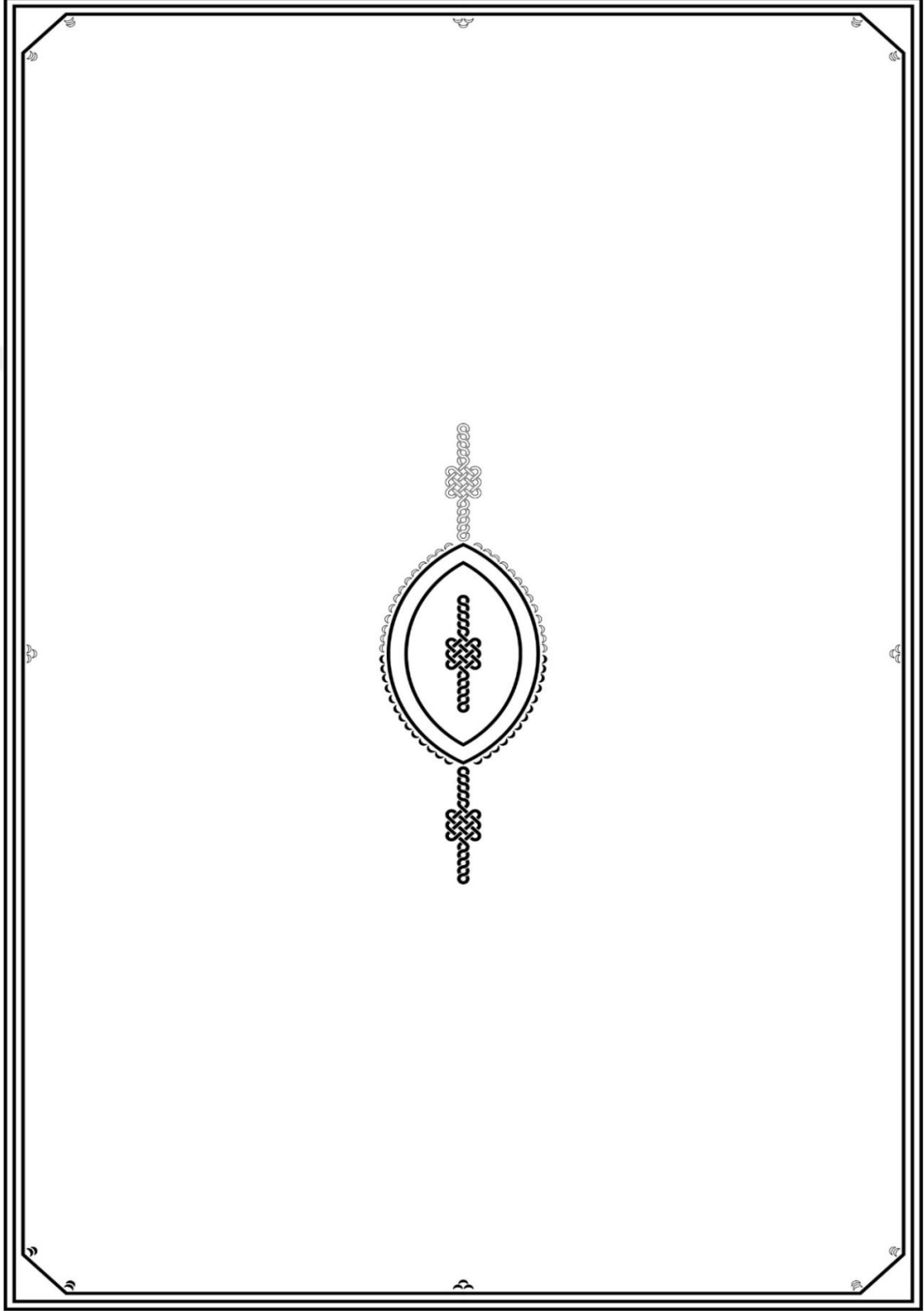
Kabın içi bordo renklidir ve deridir. Eserin orta kısmında beyzi formda şemse yer almaktadır. Şemsenin etrafı zencerek ile belirginleştirilmiştir. Bitiş noktasından uzatılarak salbek formu verilmiştir. Uçlarda ki "S"ler birleştirilerek örgü desen salbeki oluşturmaktadır. Bu örgü desen şemsenin içinde de tekrar etmektedir. Kabın kenarları ve köşeleri kesik çizgi ile cetvelenmiştir. Tüm süslemeler altın kullanılarak yapılmıştır. Yan kâğıdında da ebru kullanılmıştır.

Resim 19: 00019 no'lu yazma eserin cildi

Resim 20: 00019 no'lu yazma eserin kap içi

Çizim 11: 00019 no'lu yazma eserin kap içi

Katalog No: 10

Demirbaş No: 00026

Eser Adı: et-Tahkik fi Şerhi'l-Müntehab fi Usuli'l-Mezheb

Müellifi: Ebdülaziz el-Buhari, Alaüddin Abdülaziz b. Ahmed el-Hanefi

Konusu: Fıkıh Usulü

Dili: Arapça

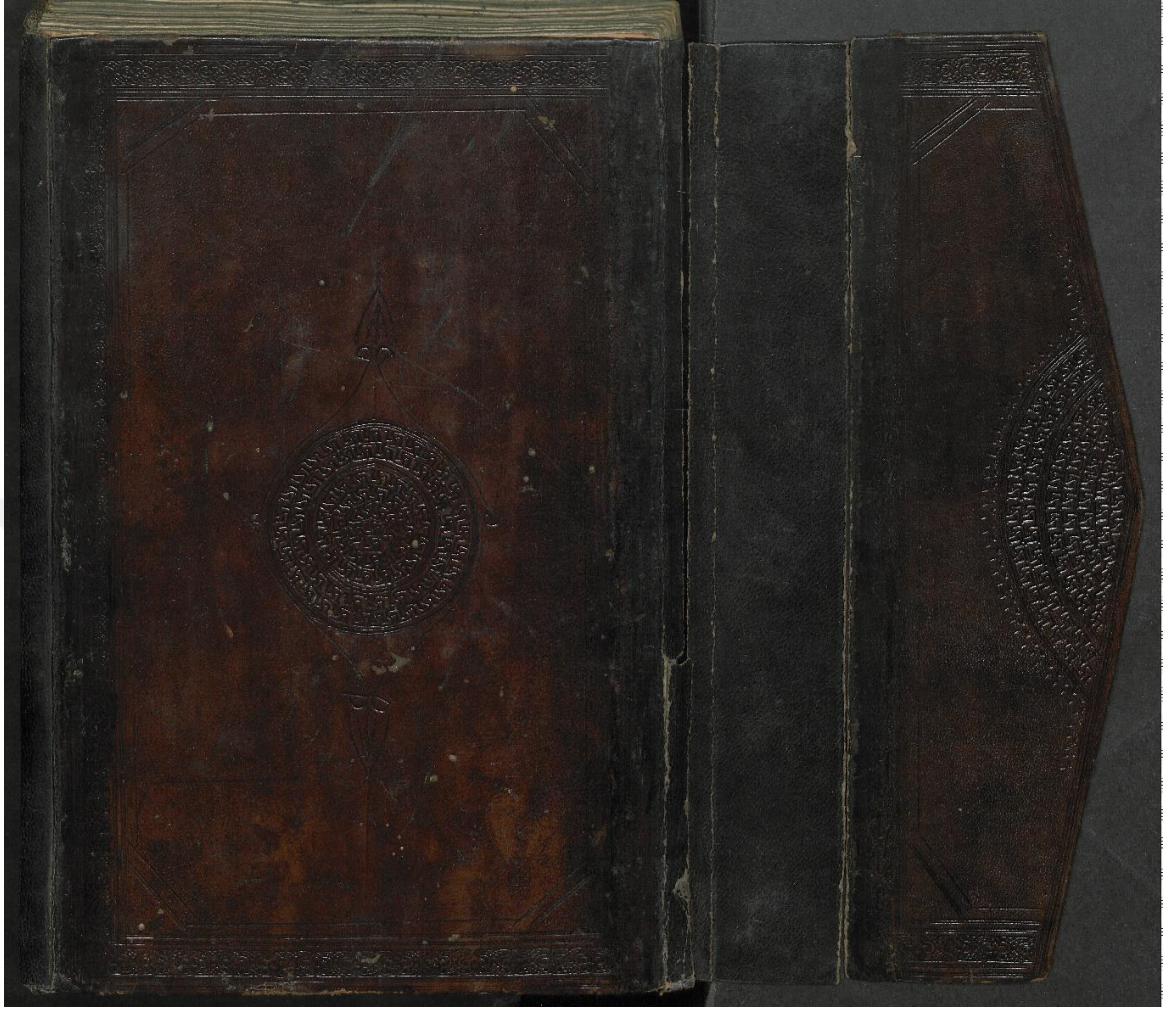
Tarih: 1451-1452

Yazı Çeşidi: Nesih

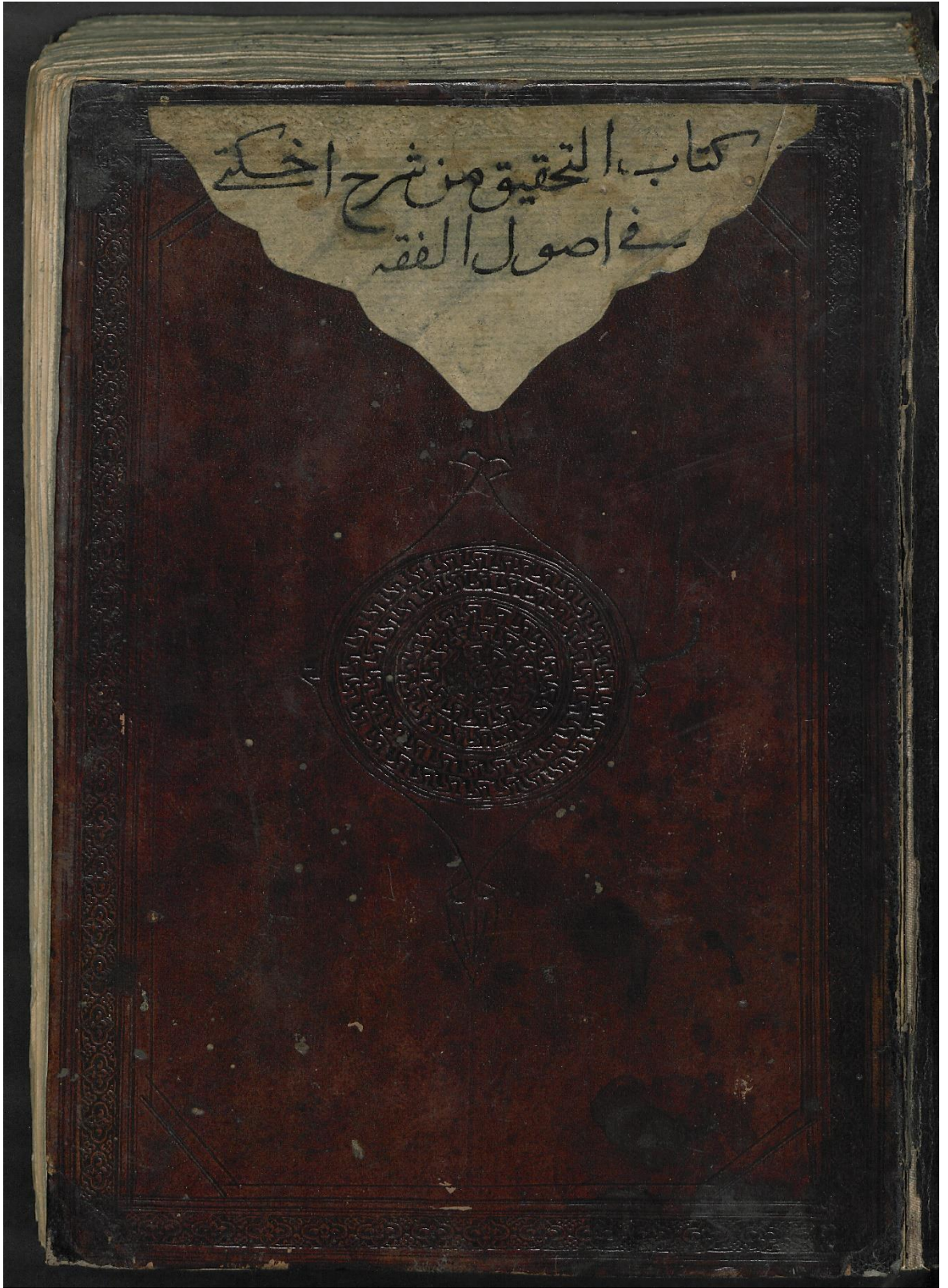
Ölçüleri: 274x187 mm.

Cildi: Kahverengi deri cilt, sağ ve sol kapaktan oluşmaktadır. Mikleplidir. Ortada daire formunda şemse yer almaktadır. Şemse içinde birim düğüm formun tekrarlanması ile oluşan helezonik bir motif bulunmaktadır. Dairenin kenarı ve iki motifin arasında çizgi demiri kullanılarak desen belirginleştirilmiştir. En dışta ki cetvel her iki uca uzatılarak fiyonk şeklinde salbek oluşturulmuştur.

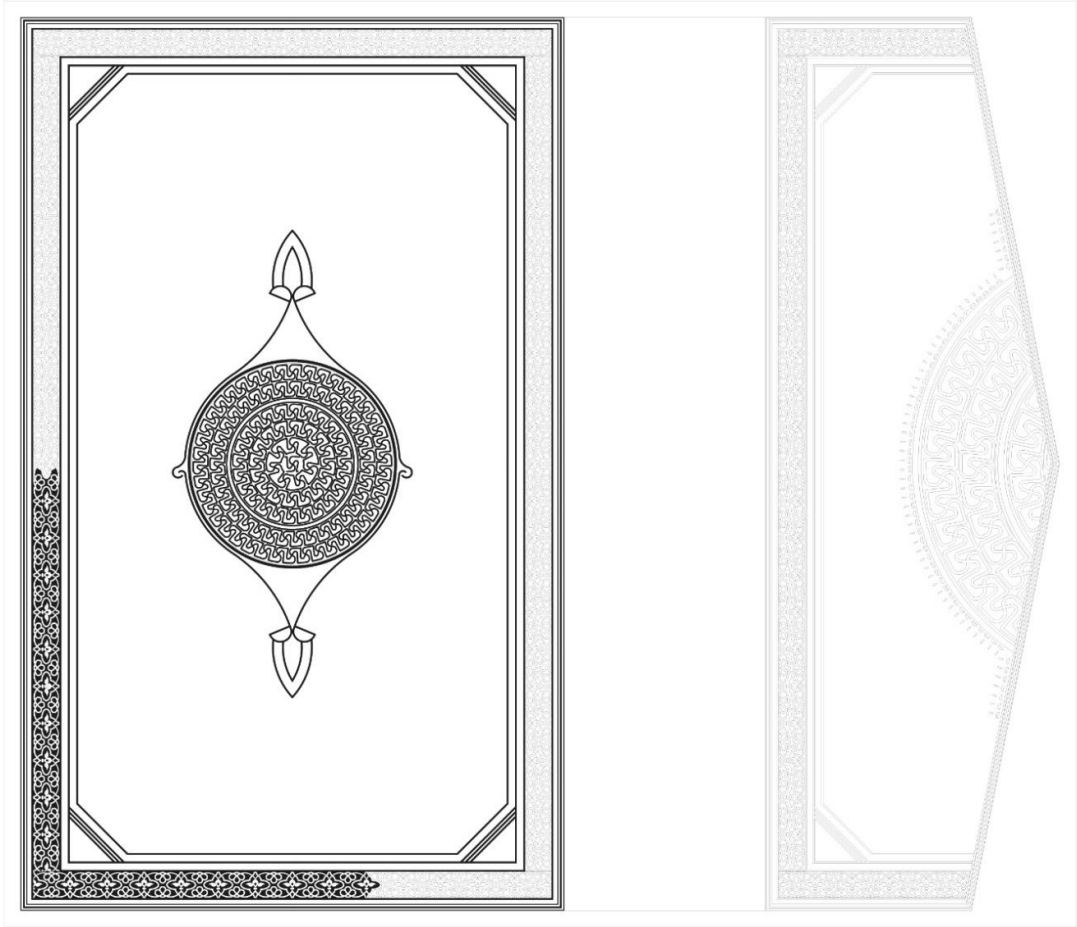
Köşebent iki sıra cetvel ile belirginleştirilmiştir. Bordürün her iki tarafına çizgi demiri çekilerek tam belirlenemeyen birim hücre desen (mekik ve rumi motifli) tekrar edilmiştir. Yazmanın cildi onarım gördüğünden kapağın sırt bölümü, sertab ve miklepte bordür görülmemektedir. Kapak ve miklep aynı formda olup alt ve üst kısımlarda görülmektedir. Miklep şemsesi beyzi olup sol kapın deseni ile aynıdır. Sağ ve sol kap içi aynı ebru kağıttandır.

Resim 21: 00026 no'lu yazma eserin cildi

Resim 22: 00026 no'lu yazma eserin cildi

Çizim 12: 00026 no'lu yazma eserin cildi

Katalog No: 11

Demirbaş No: 00030

Eser Adı: el-İhtiyar Li Talili'L Muhtar

Müellifi: el-Mevsili, Mecdüddin Abdullah b. Mahmud B. Mevdud el-Hanefi

Konusu: Fıkıh

Dili: Arapça

Tarih:

Yazı Çeşidi: Talik

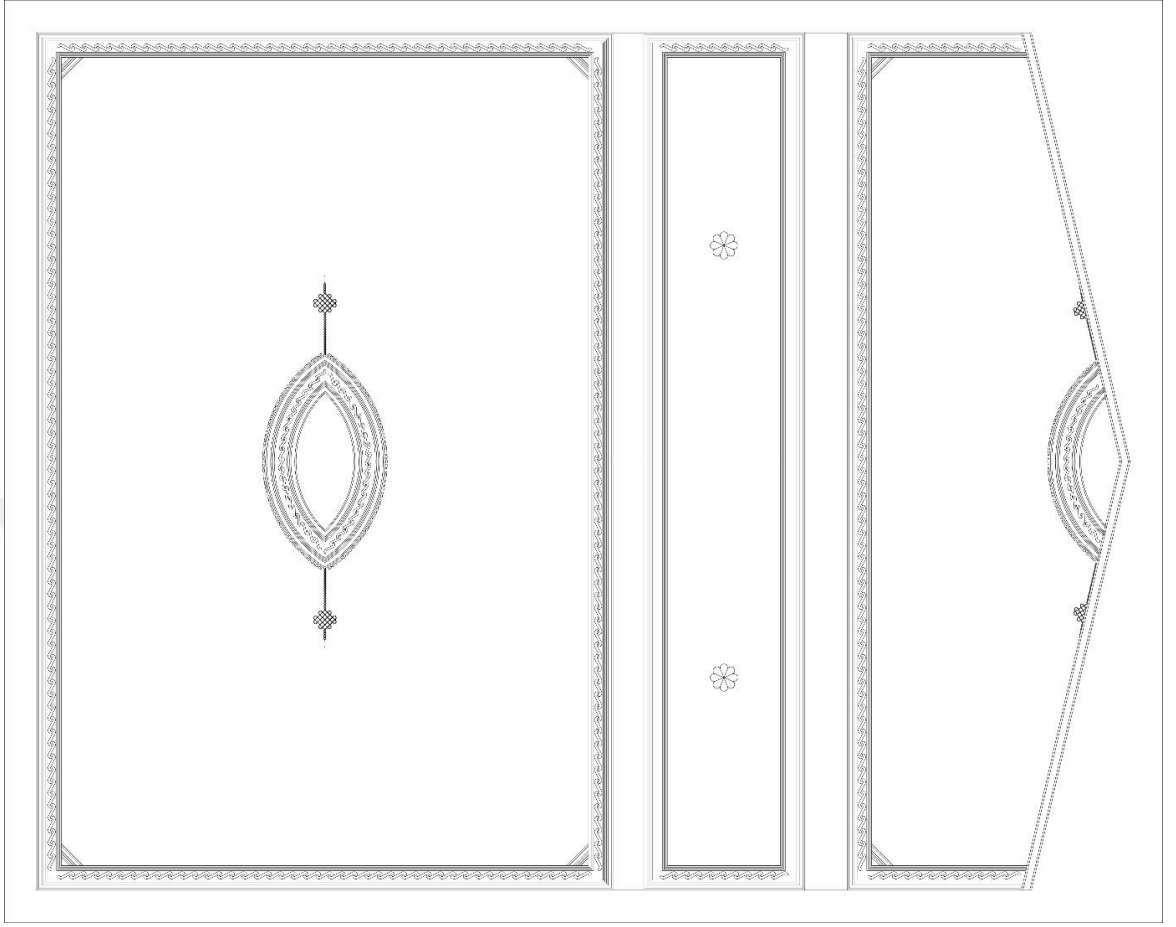
Ölçüleri: 265x183 mm

Cildi: Bordo renkli deri cilt, sağ ve sol kapaktan oluşmaktadır. Mikleplidir. Her iki kabın deseni de aynıdır. Şemse beyzi formdadır. İçinde birim düğüm motifinin tekrarlanması ile oluşan geometrik desen bulunmaktadır. Şemsenin dışı zencerek ile belirginleştirilmiştir. Bitiş noktalarından uzatılan "S"ler birleştirilerek salbekte örgü formu oluşturulmuştur.

Kabın kenarına iki sıra yıldız cetvel çekilmiş olup bu yıldız cetvellerin içine de zencerek geçilmiştir. Kabın üzerinde yer alan şemsenin yarım formu, miklepte de tekrar edilmiştir. Mikleb ve sertabın etrafına da iki sıra cetvel çizilerek ortasına zencerek çekilmiştir. Eserin süslemesinde sadece altın kullanılmıştır. Sağ ve sol kap içi aynı koyu renk kağıttandır.

Resim 23: 00030 no'lu yazma eserin cildi

Çizim 13: 00030 no'lu yazma eserin cildi

Katalog No: 12

Demirbaş No: 00032

Eser Adı: Bidayetü'l-Mübtedi

Müellifi: el-Merginani, Burhaneddin Ali b. Ebu Bekr el-Hanefi

Konusu: Fıkıh

Dili: Arapça

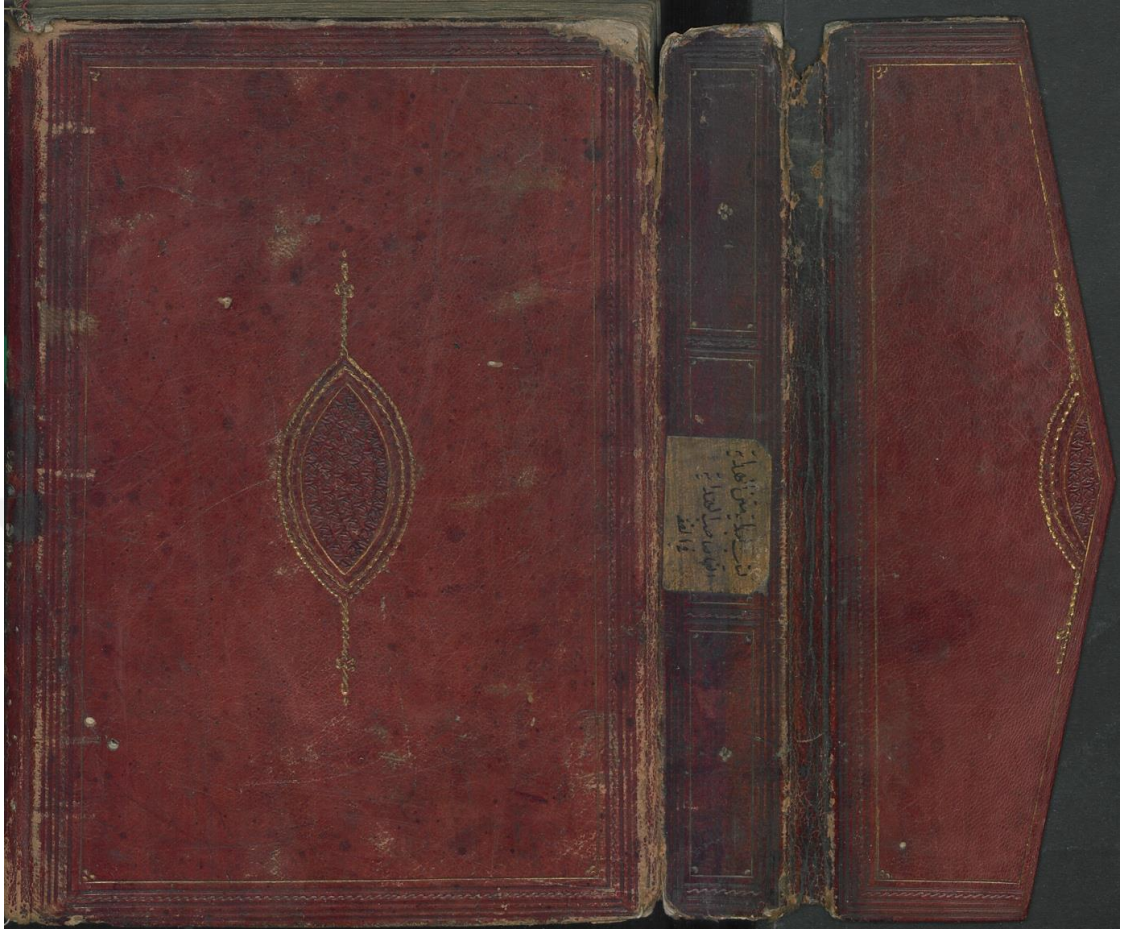
Tarih:

Yazı Çeşidi: Talik

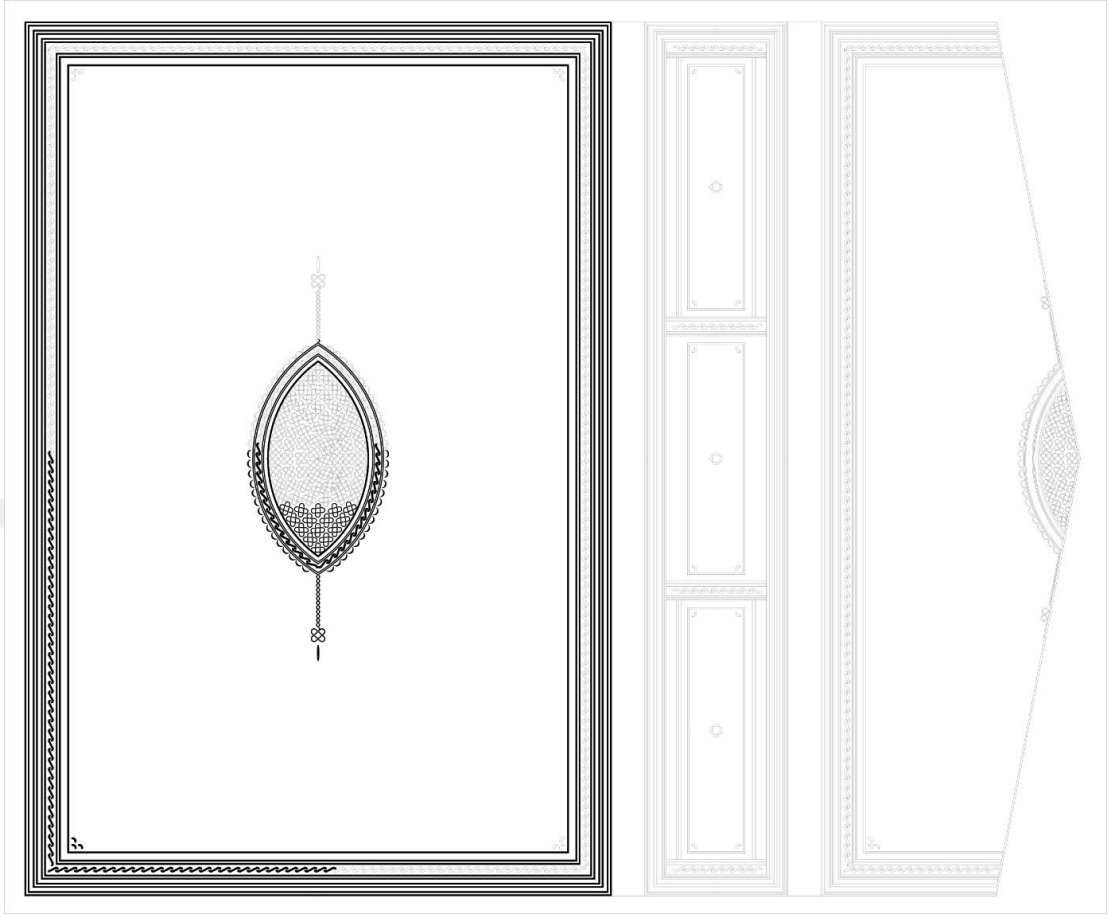
Ölçüleri: 265x185 mm.

Cildi: Bordo renkli deri cilt, sağ ve sol kapaktan oluşmaktadır. Mikleplidir. Her iki kapakta da aynı desen tekrarı mevcuttur. Şemse beyzi formdadır. İçinde birim düğüm motifinin tekrarı oluşan geometrik desen mevcuttur. Motifin dışında biri cetvelli iki zencerek bulunmaktadır. Dışta ki zencereğin uçları uzatılarak salbek formu verilmiş olup uca yakın yerlerde küçük örgü motifi oluşturulmuştur. Bu süslemelerde altın yıldız kullanmıştır.

Kapağın çevresi, sertab ve miklepte üç paralel ve arasında zencerek bulunan dört çizgi ile belirginleştirilmiştir. Köşebent yoktur. Köşebent yerlerinde nokta çivisi ile oluşturulan altın üç nokta yer alır. Sertab üç eşit dikdörtgen parçaya bölünmüştür. Aynı şekilde bu parçalar da arasında zencerek ve ortaları nokta çivisi ile altınlanmıştır. Sol kapakta ki şemse formunun bir bölümü miklepte de tekrar edilmiştir. Sağ ve sol kap içi ve miklep içi aynı haki renk kağıttandır.

Resim 24: 00032 no'lu yazma eserin cildi

Çizim 14: 00032 no'lu yazma eserin cildi

Katalog No: 13

Demirbaş No: 00033

Eser Adı: Tebyinü'l Hakaik fi şerhi Kenzi'd-Dakaik

Müellifi: ez-Zeylai, Fahreddin Osman B. Ali B. Mihcan El-Hanefi

Konusu: Fıkıh

Dili: Arapça

Tarih:

Yazı Çeşidi: Talik

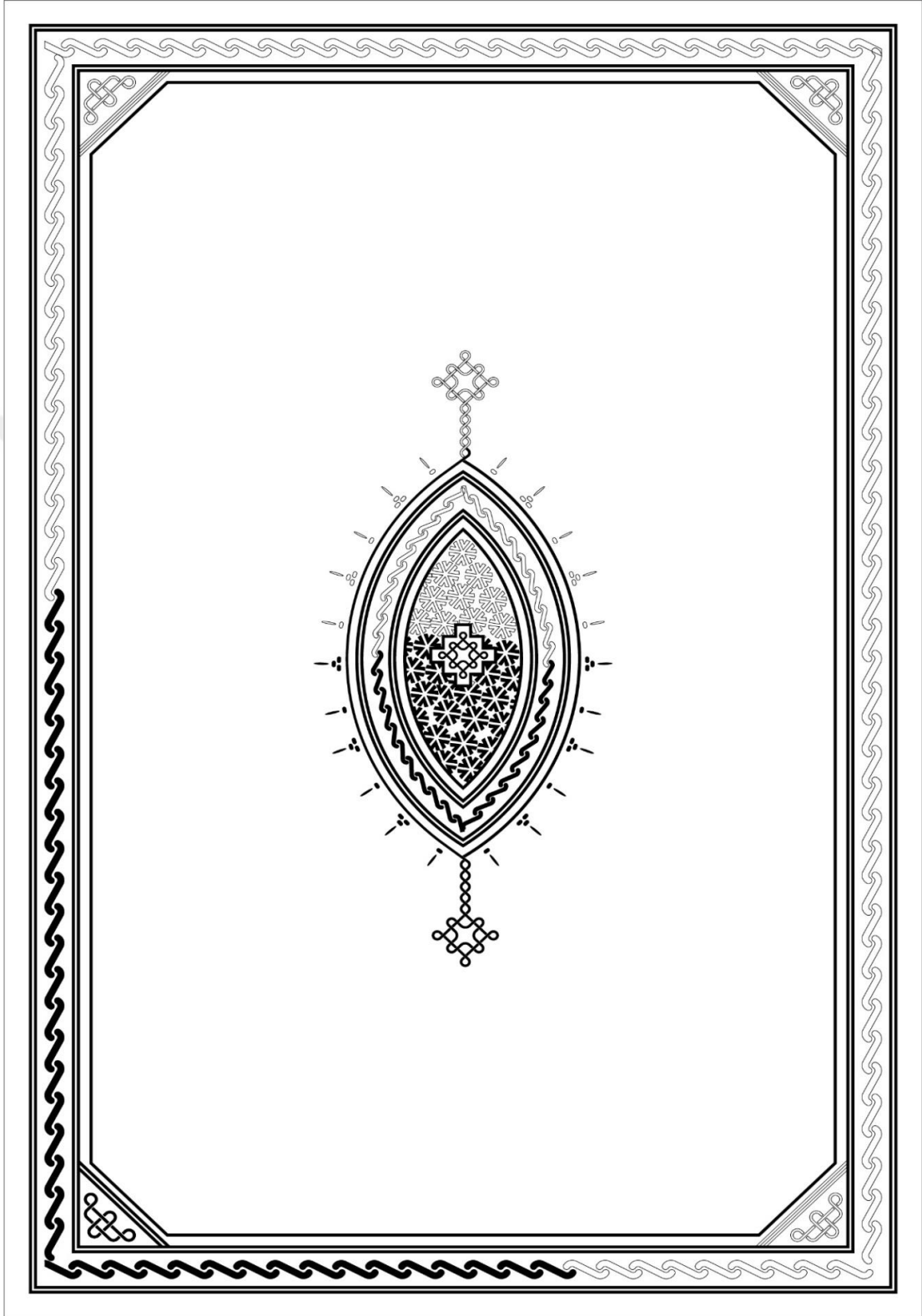
Ölçüleri: 271x185 mm.

Cildi: Açık kahverengi deri cilt, sağ ve sol kapaktan oluşmaktadır. Miklepsizdir. Şemse beyzi formdadır. Ortasında sekiz köşeli kare örgü motif yer almaktadır. Etrafı ise altı kollu yıldızlarla bezenmiştir. Çevresi ise çizgi demiri ile belirginleştirilip iki cetvel arasına "S" şeklinde zencerek çekilmiş olup en dışta ki çizgi de aralıklı üçer noktalı tığ formundadır.

Bitiş noktalarından uzatılan "S"ler birleştirilerek salbekte örgü formu oluşturulmuştur. Köşebent yoktur. Fakat köşebent yerlerinde üç kademeli örgü desenli motif yer almaktadır. Tüm çizimlerde altın kullanılmıştır. Yazma eserin bordür kısmının içine "S" şeklinde zencerek çekilmiş ve içide çizgi demiri ile çevrelenmiştir. Zencereğin içi ve dışına da altınla cetvel çekilmiştir. Sağ ve sol kap içi aynı bej rengi kağıttandır.

Resim 25: 00033 no'lu yazma eserin cildi

Çizim 15: 00033 no'lu yazma eserin cildi

Katalog No: 14

Demirbaş No: 00044

Eser Adı: Şerh Ala Manzumat Al-Hilafiyat Li'n-Nesefi

Müellifi:

Basım Bilgileri:

Konusu: Fıkıh

Dili: Arapça

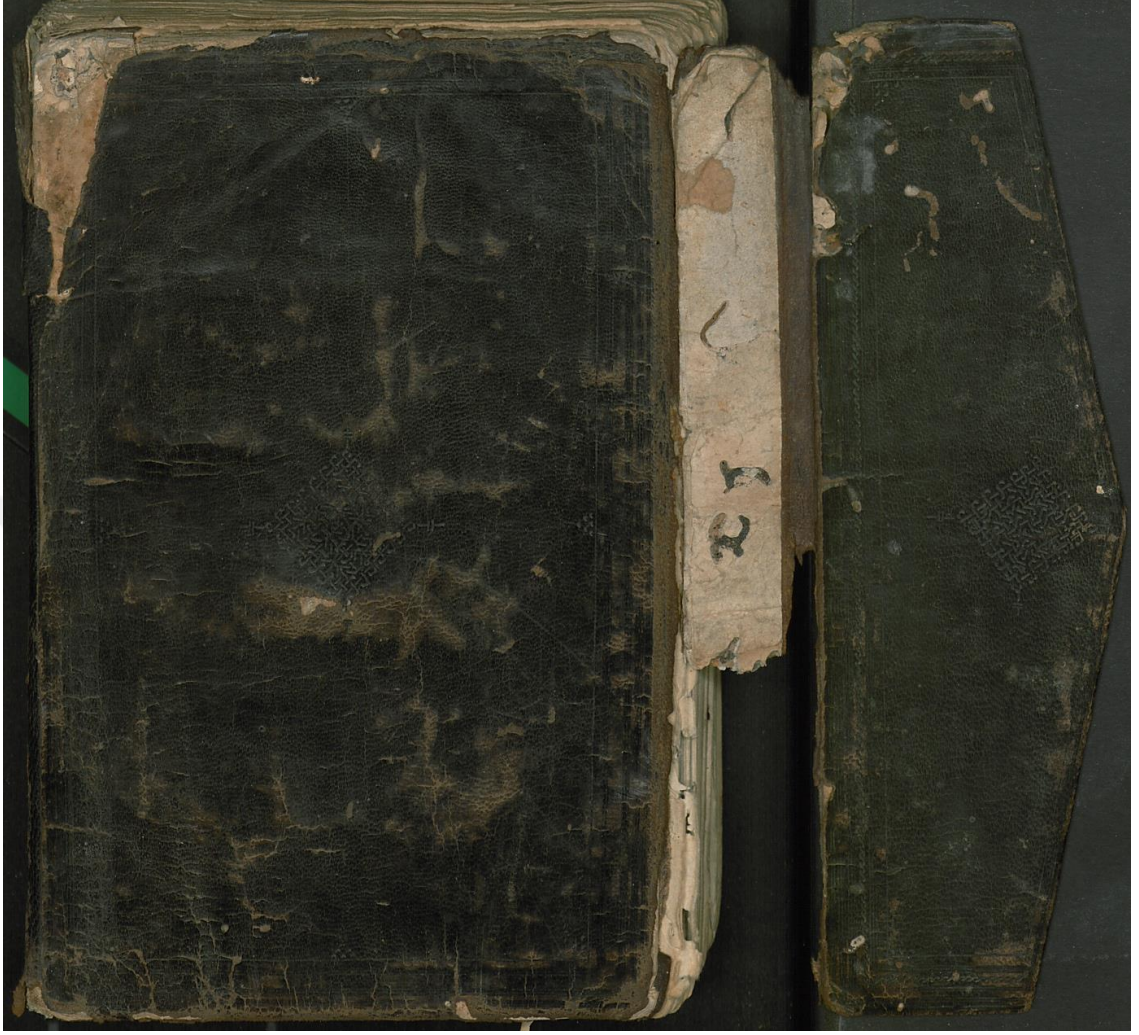
Tarih:

Yazı Çeşidi: Talik

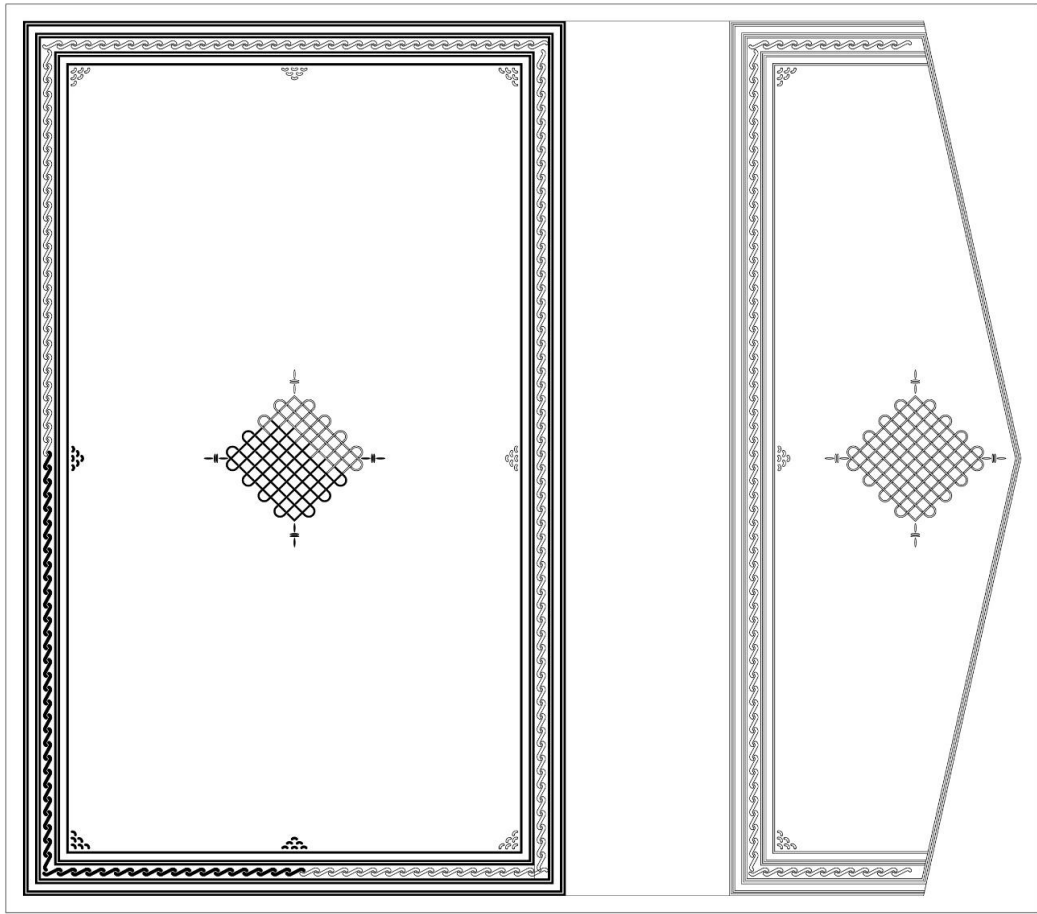
Ölçüleri: 268x170 mm.

Cildi: Siyah renkli deri cilt, sağ-sol kapaktan oluşmaktadır. Mikleplidir. Kapın dışında merkezde yer alan küçük baklava formu yer almaktadır. İçinde düğüm ve çevresinde de örgü desenli geometrik süsleme yer almaktadır.

Köşebent yoktur. Bordür kenarlarında çizgi demiri ile oluşturulan "S" zencerek kullanılmıştır. Baklava formun köşelerinden çıkan dört çizgi iç kenarda üç kademeli nokta çivisi ile belirlenmiştir. Eserin sertab kısmı yıpranmış, derisi aşınmıştır. Miklepte baklava formu tekrar edilmiştir. Miklebin üç kenarı cetvel ve zencerek ile çevrilidir. Sağ kap içi kağıt, sol kap içi, miklep ve sertab siyah deridir.

Resim 26: 00044 no'lu yazma eserin cildi

Çizim 16: 00044 no'lu yazma eserin cildi

Katalog No: 15

Demirbaş No: 00049

Eser Adı: Fetava-İ Velvalici

Müellifi: Valvalici Zahiraddin İshak

Basım Bilgileri:

Konusu: Fıkıh

Dili: Arapça

Tarih: 1466-1467

Yazı Çeşidi: Nesih

Ölçüleri: 262x180 mm.

Cildi: Açık kahverengi deri cilt, sağ-sol kapaktan oluşmakta ve süslemeleri farklıdır. Mikleplidir. Eserin her iki kabında ki şemsesi beyzi formdadır. Her iki kabın şemsesine çift sıra altın cetvel geçilmiştir. Dilim araları tıgıdır. Şemse uçlarında salbekler rumi motifli desenler yer almaktadır. Ön kapak şemsesinin içinde bitkisel motif kullanılmış aralara küçük çizgiler altınla geçilmiştir.

Arka kapak şemse içi paralel şekilde yerleştirilmiş noktalar ve örgü motifi ile bezenmiştir. Kapak iç kenarlarının orta bölümlerinde üç kademeli örgüler vardır. Kapaklarda çift sıra bordür geçilmiştir. Ve iki bordürde birbirinden farklıdır. Dış bordürün içi rumi desenlerle süslenmiş olup iç bordür ise, örgü motifinin birbirine bağlanması ile oluşmuştur. Bordür; kapaklara en dışta üç sıra art arda ikişer sıra yani dörtlü cetvel ile bağlanmıştır.

Köşebent yoktur. Kesik cetvel ile üçgen şekil verilmiştir. Sertabı üç eşit parçaya ayrılmıştır. Her bölüm örgü deseni ile birbirinden ayrılmıştır. Ve ortalarında çarkıfelek motifi yer almaktadır. Miklep şemsesi oval şekilde dilimli formdadır. İçi bitkisel motiflerle bezenmiştir. Miklep bordürleri ve köşebentleri kapaklarla aynı tarzdadır. Miklebin şemse dışında kalan bölümünün içi örgü motifi ile kaplanmıştır.

Sağ kapağın bordür süslemeleri sol kapak Sertab ve miklepte de aynen tekrar edilmiştir. Sağ ve sol kap içi kağıt, mıklep siyah deridir.

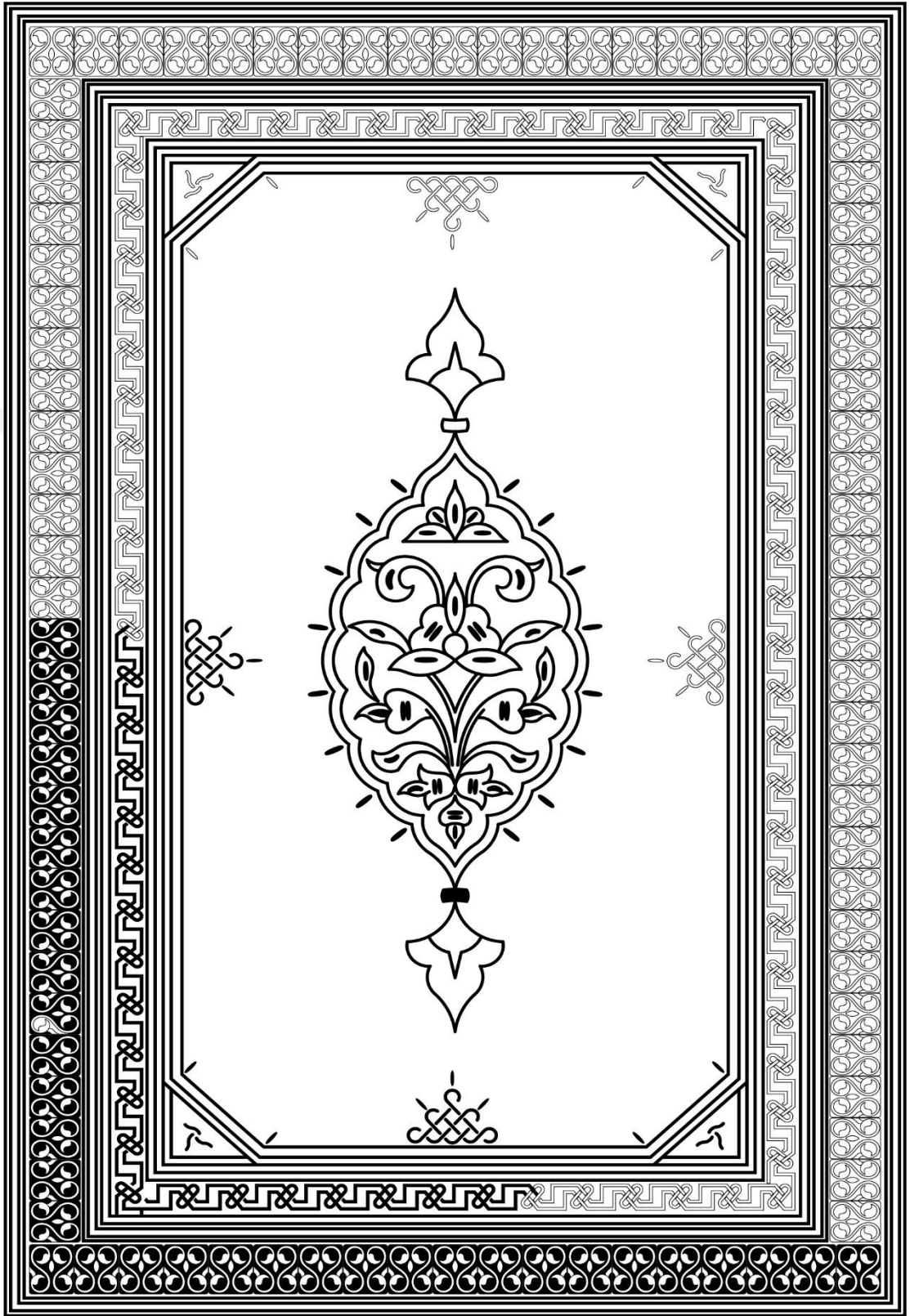

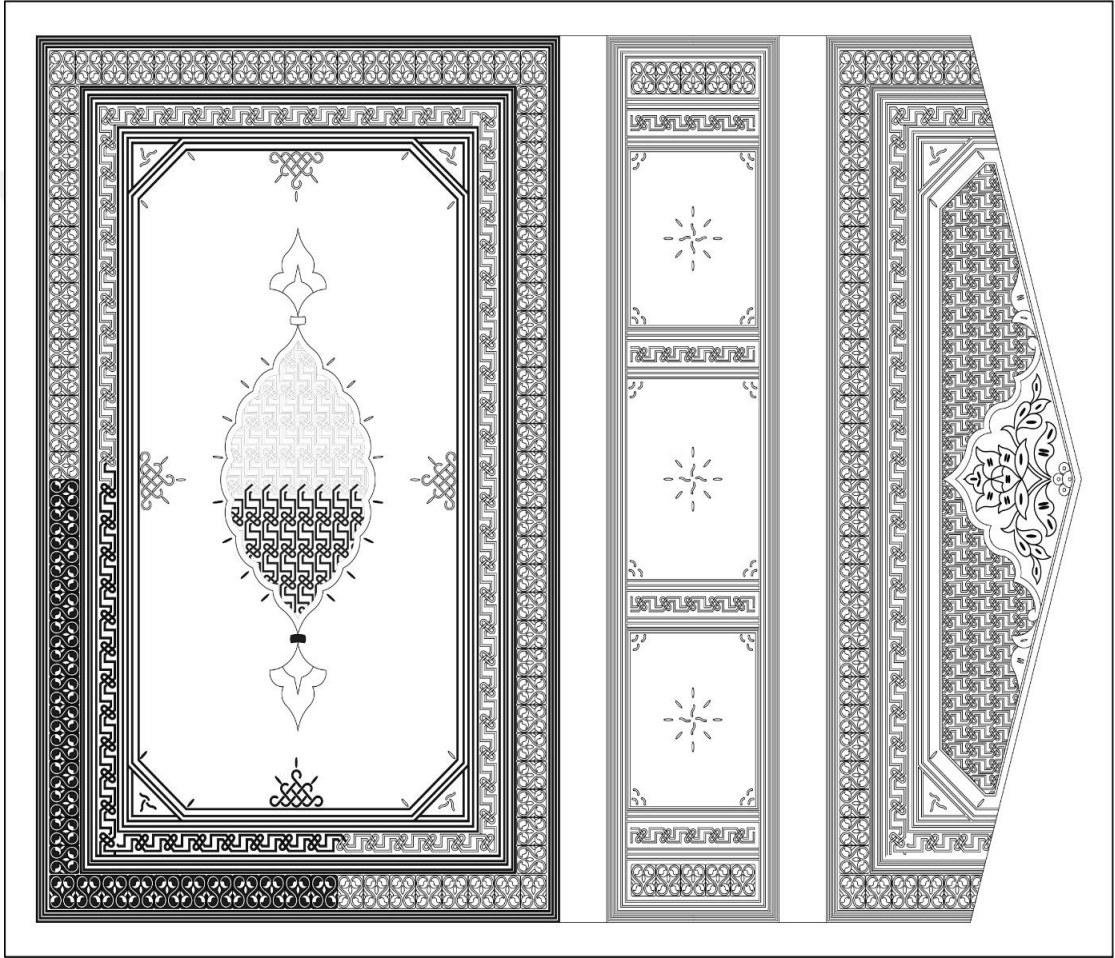
Resim 27: 00049 no'lu yazma eserin cildi

Resim 28: 00049 no'lu yazma eserin cildi

Çizim 17: 00049 no'lu yazma eserin cildi

Çizim 18: 00049 no'lu yazma eserin cildi

Katalog No: 16

Demirbaş No: 00052

Eser Adı: Zeynü's Şuruh

Müellifi: el-Hatibi-Yusuf B. Ömer

Konusu: Fıkıh

Dili: Arapça

Tarih:1486

Yazı Çeşidi: Talik

Ölçüleri: 262x180 mm.

Cildi: Açık kahverengi deri cilt, sağ ve sol kapaktan oluşmaktadır. İki kapak süslemeleri farklıdır. Miklepsizdir. Eserin sağ ve sol kapak şemse formu farklıdır. Sağ kapak şemsesi dilimli ortası geniş beyzi formdadır. Şemse de çift sıra altın yaldız geçilmiş dilimler arası ise noktalı, tığlıdır. Şemse uçlarında rumi motifli salbek mevcuttur. Şemse iç içe üç bölüme ayrılmış olup en dışta bitkisel form kullanılmış, çift sıra altın cetvelle ayrılan ikinci bölüm "S" zencerek çekilmiş şemsenin merkezinde geçmelerden oluşan geometrik bir motif yer almaktadır. Köşelerde üç kademeli örgü kullanılmış, kapak çevresinde "S" zencerek geçilmiş, iki tarafından çizgi demiri ve altın yaldız cetvelle tamamlanmıştır.

Sol dıştaki şemse beyzi formdadır. İki bölümden oluşmaktadır. Şemsenin en dışına nokta çivisi ile altın yaldız nokta yapılmıştır. Aralıklı noktalı tığlar vardır. Devamında örgü çizgi oluşturup, uçlarda salbek formu verilmiştir.

İki bölüm birbirinden çizgi demiri ve altın yaldız cetvel ile ayrılmıştır. Dışta "S" formunda zencerek mevcuttur. Merkezde geçmelerden oluşan geometrik desen vardır. Ortasında yaldızlanmış çarkıfelek motifi bulunmaktadır.

Köşebent ve iç kapak aralarında iki kademeli örgü deseni kullanılmıştır. Bordür de sağ kapakta olduğu gibi “S” zencerek mevcuttur. İki tarafına çizgi demiri geçilmiştir. İkisi altın yaldızlı içte, üçü dış bölümde cetvel geçilmiştir.

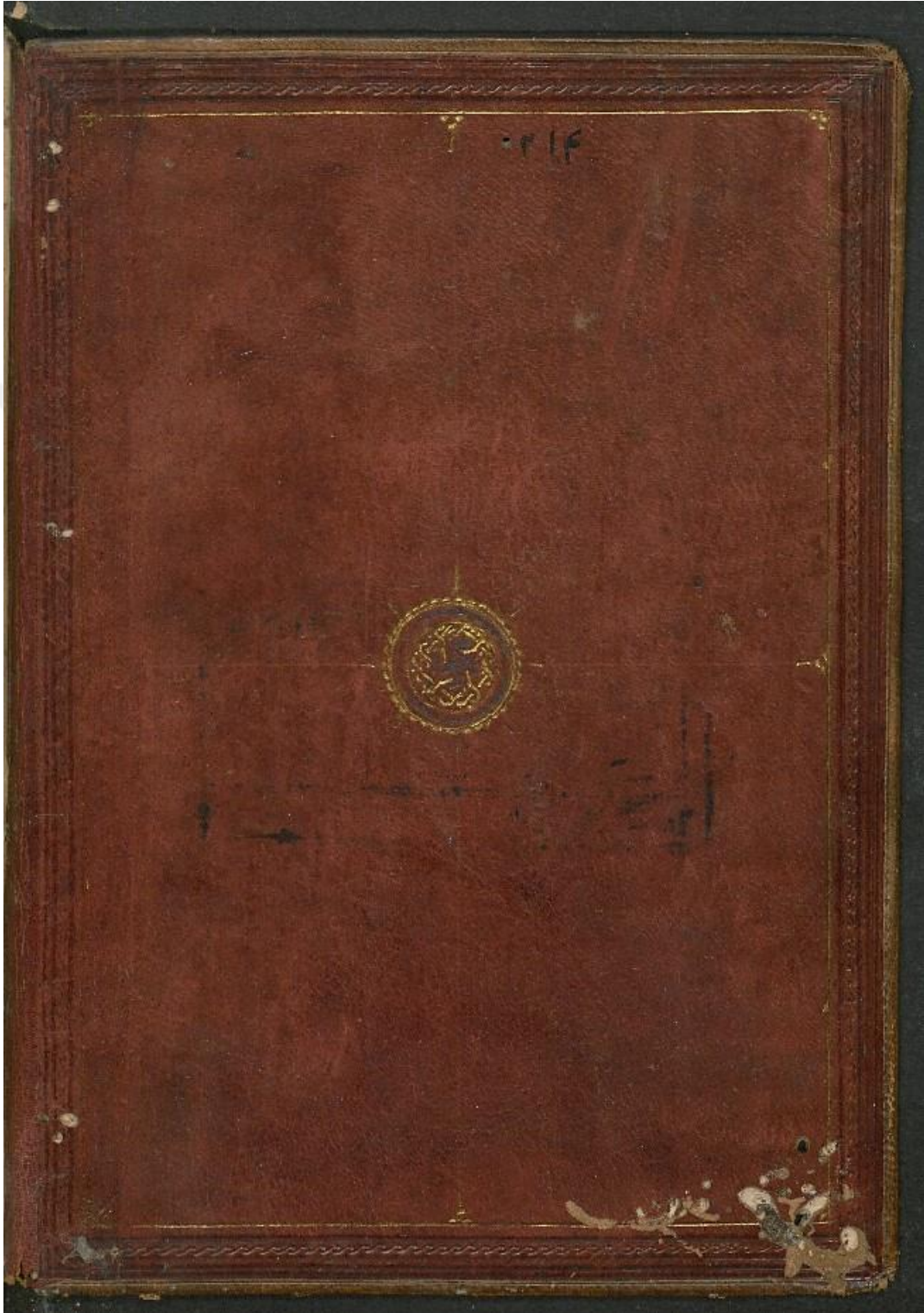
Kabın içi ise; bordo renkte deridir. Ortasında küçük, yuvarlak bir şemse mevcuttur. Dışı nokta demiri ile altın yaldızlı olup aralıklı tığlarla süslenmiştir. İçi çizgi demiriyle koyu mavi renkle geçilmiştir. Merkezin içi altın yaldızlı örgü formunda onun da üstünde mavi renkte çarkıfelek motifi görülmektedir. Bordür de “S” şeklinde zencerek iki dışı da biri altınla olmakla beraber üç sıra cetvelenmiştir. Köşeler ve aralarda altın yaldızlı üçer nokta bulunmaktadır.

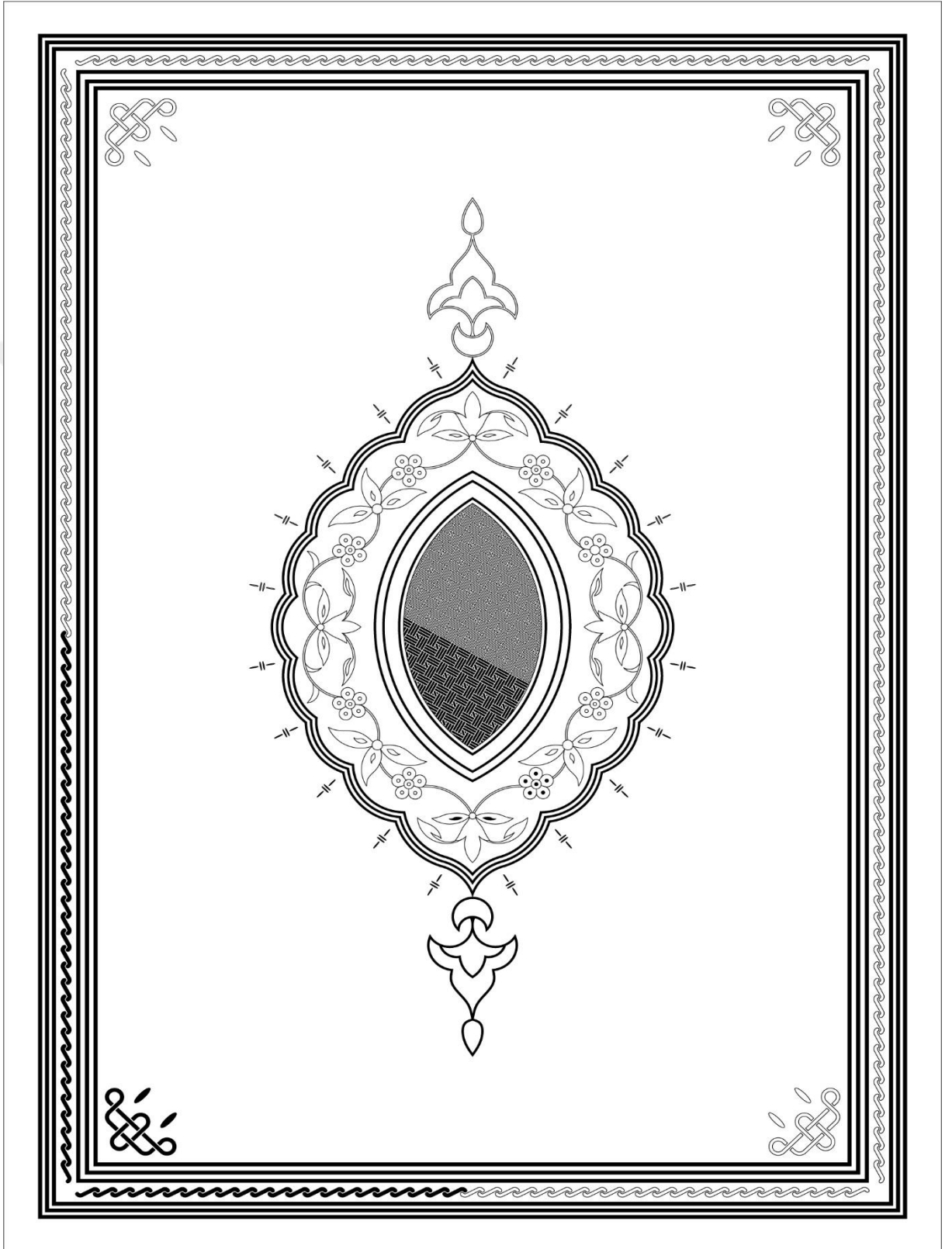
Resim 29: 00052 no'lu yazma eserin cildi

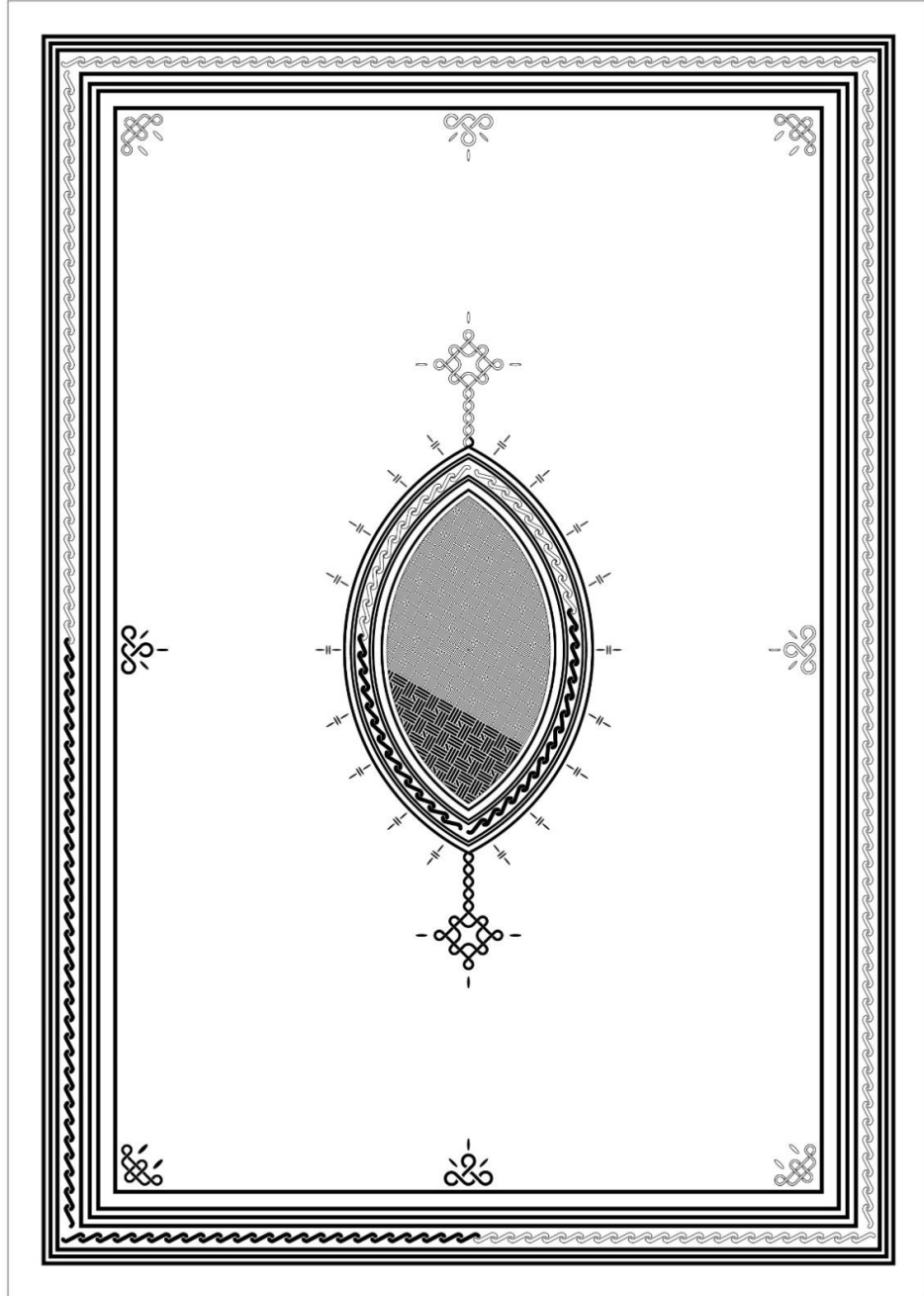
Resim 30: 00052 no'lu yazma eserin cildi

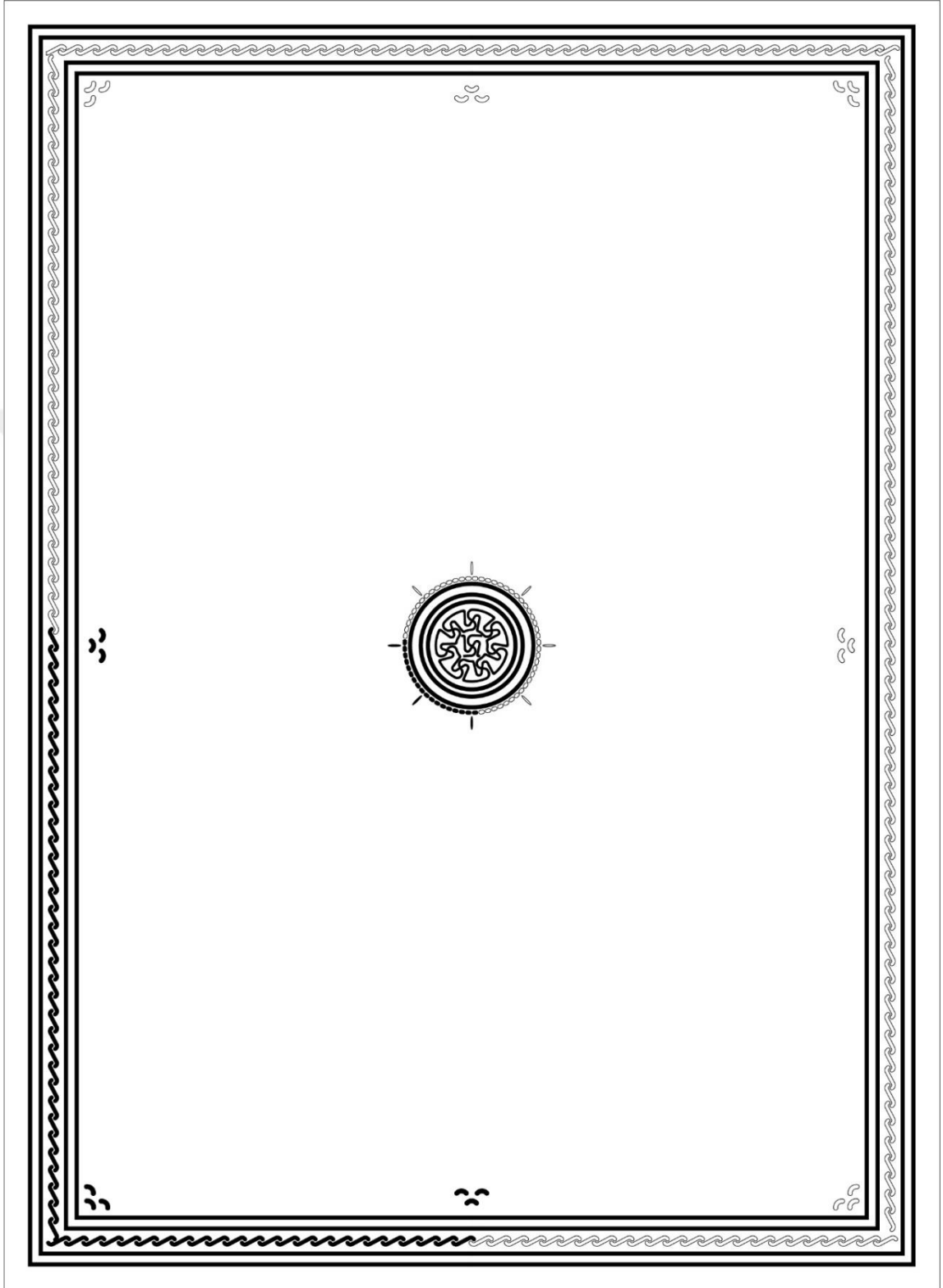
Resim 31: 00052 no'lu yazma eserin kap içi

Çizim 19: 00052 no'lu yazma eserin cildi

Çizim 20: 00052 no'lu yazma eserin cildi

Çizim 21: 00052 no'lu yazma eserin kap içi

Katalog No: 17

Demirbaş No: 00074

Eser Adı: Haşiyeye Ala Levamii'l-Esrar Şerhi Metalii'l-Envar Li'l-Ermevi

Müellifi: El-Cürcani, Es-Seyyid Eş-Şerif Ali B. Muhammed El-Hüseyni

Konusu: Kelam

Dili: Arapça

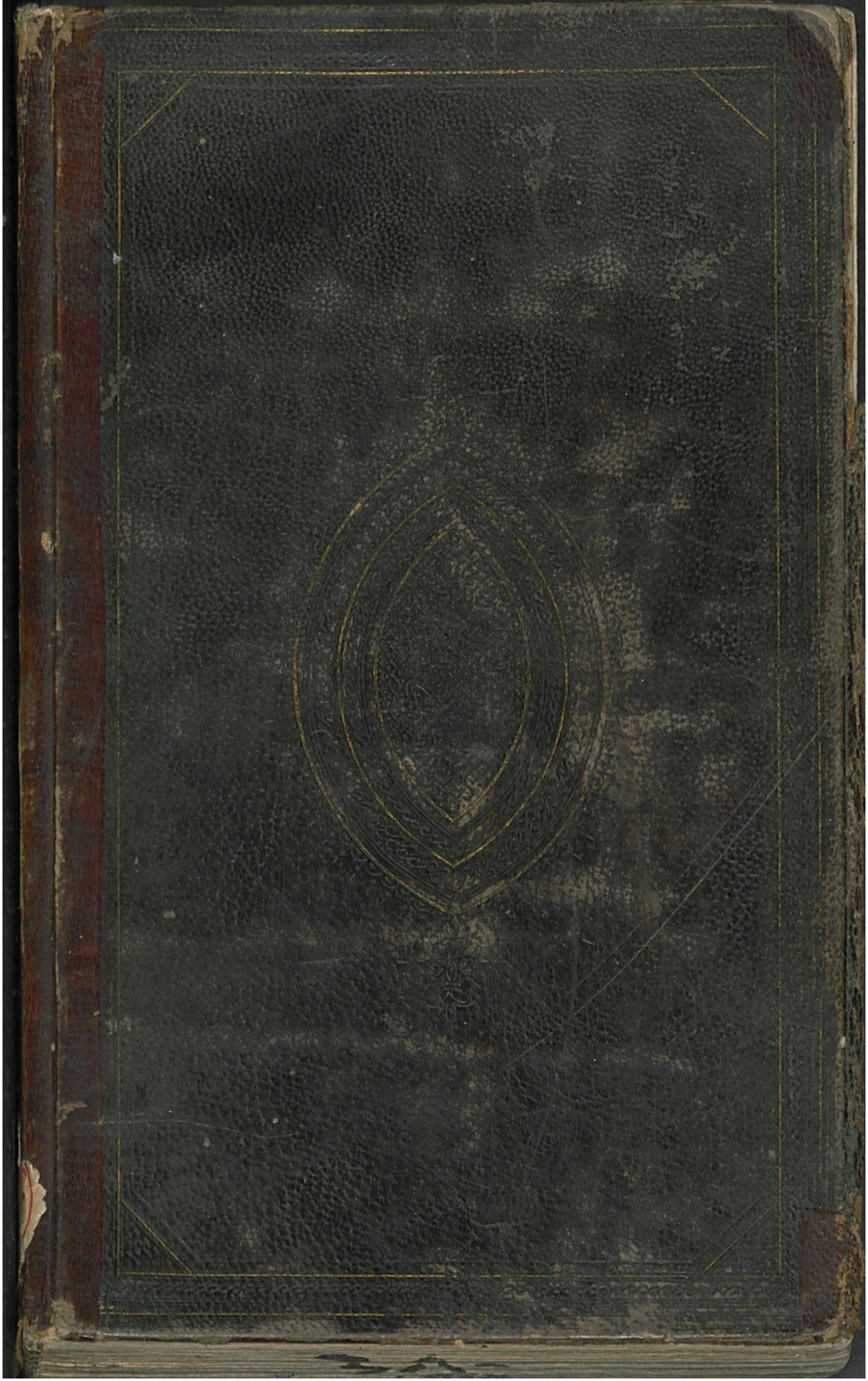
Tarih:

Yazı Çeşidi: Talik

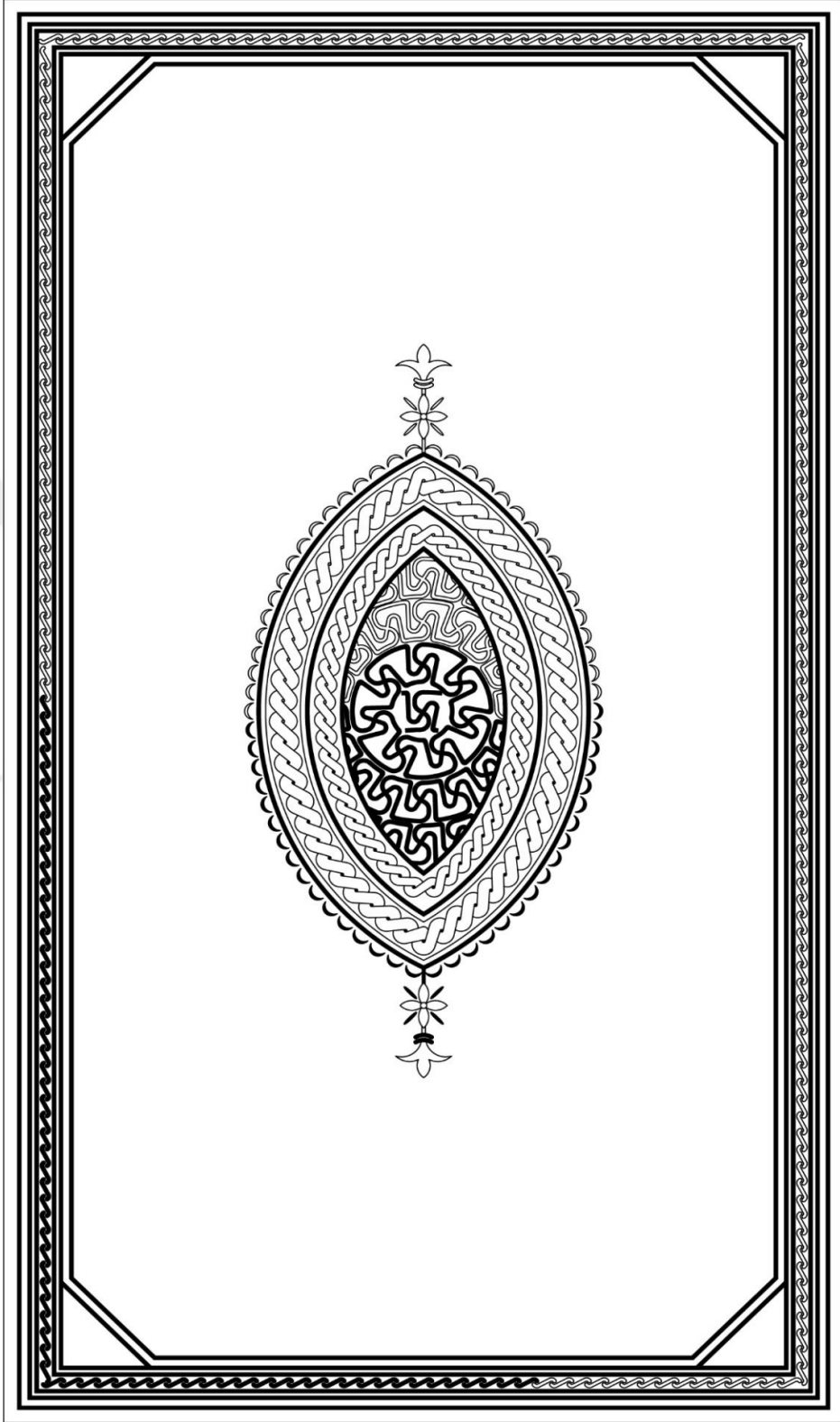
Ölçüleri: 218x129 mm.

Cildi: Siyah el yazması cilt sağ ve sol kapaktan oluşmaktadır. Miklepsizdir. Şemse beyzi formdadır ve üç bölümden oluşmaktadır. Bölümler birbirinden iki çizgi demiri ve üç altın yıldız çerçeve ile ayrılmaktadır. Şemsenin en dışında yarım daire içi (balık pulu da denebilir) noktalı motif bulunmaktadır. Dilim araları tıgıdır. Dış bölümde geçmeli geometrik desen ikinci bölümde ise "S" şeklinde zencereklidir. Merkezde dış bölümde ki geçmeli geometrik desen tekrarlanmıştır.

Şemse ucunda ki salbekler bitkisel formdadır. Köşebent yoktur. Köşebent bölümleri cetvellenmiştir. Bordürde ki zencereğin içi ile dışı çizgi demiri ve altın yıldızla cetvellenmiştir. Sağ ve sol kap içi aynı yeşil renk kağıttandır.

Resim 32: 00074 no'lu yazma eserin cildi

Çizim 22: 00074 no'lu yazma eserin cildi

Katalog No: 18

Demirbaş No: 00075

Eser Adı: Haşıye Ala Şerh Metaliu'l-Envar

Müellifi:

Konusu: Mantık

Dili: Arapça

Tarih: 1461-1462

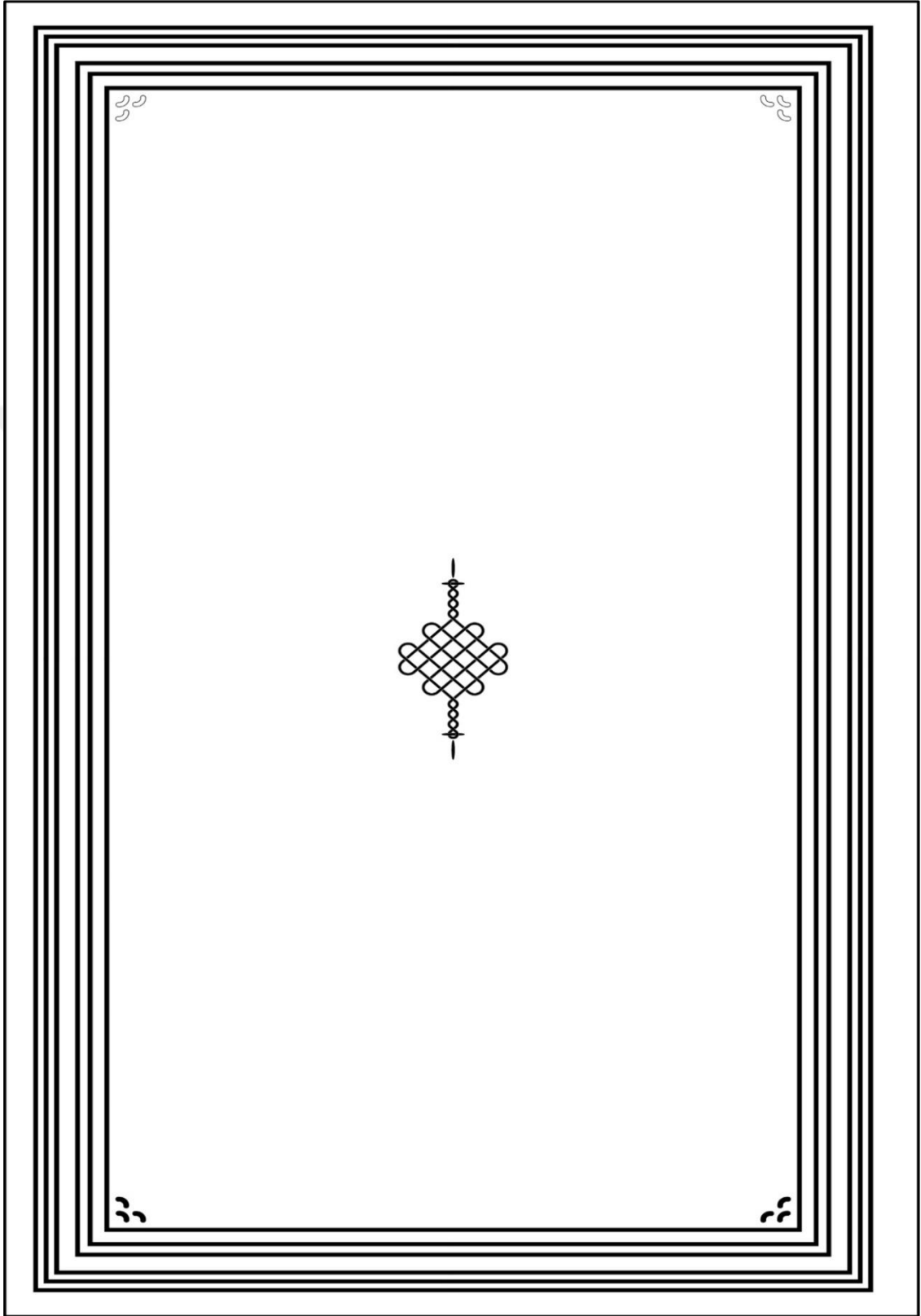
Yazı Çeşidi: Talik

Ölçüleri: 178x103 mm.

Cildi: Koyu kahverengi deri cilt, sağ ve sol kapaktan oluşmaktadır. Miklepsizdir. Şemse küçük kare formundadır. Ve kesik çizgilerin birbirine geçmesi ile oluşan örgü desenli bir motifi mevcuttur. Kenarlarında tığlar vardır. Şemsenin uçlarındaki çift "S"ler salbekleri oluşturmaktadır. Köşebentlerde üçer altın nokta bulunmaktadır. Bordür ikisi çizgi demiri dördü altın cetvel ile çevrelenmiş çizgilerden oluşmaktadır. Sağ ve sol kap içi bej rengi deridir.

Resim 33: 00075 no'lu yazma eserin cildi

Çizim 23: 00075 no'lu yazma eserin cildi

Katalog No: 19

Demirbaş No: 00081

Eser Adı: el-Müntehabat Fi İlmi'l-Filaha

Müellifi: İbn Mübarek-Şihabüddin Ahmed B. Muhammed B. Hüseyin

Konusu: Ziraat

Dili: Arapça

Tarih: 1443-1444

Yazı Çeşidi: Nesih

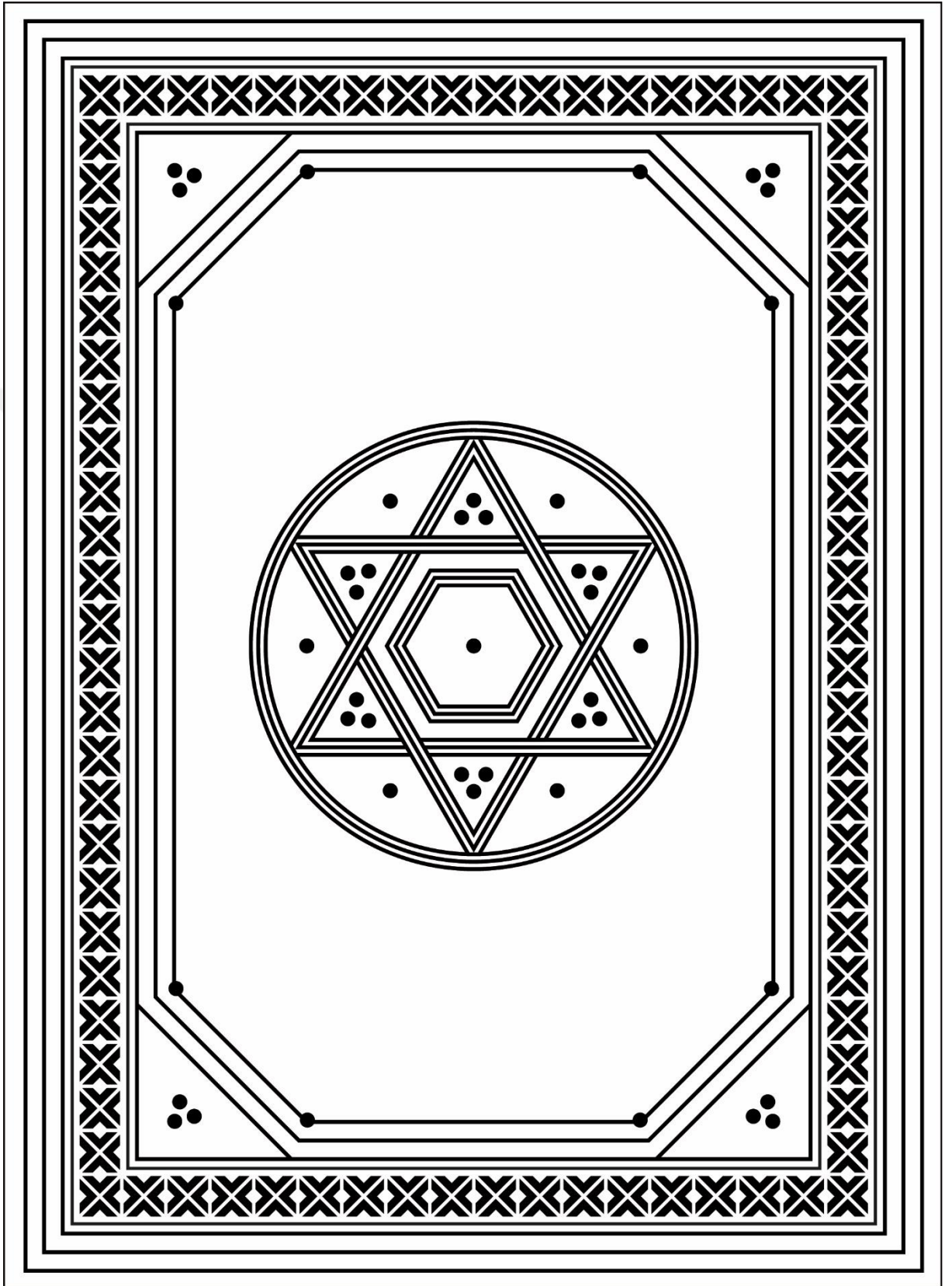
Ölçüleri: 175x137 mm.

Cildi: Koyu kahverengi deri cilt, sağ ve sol kapaktan oluşmaktadır. Miklepsizdir. Ortada yer alan yuvarlak şemse dışı çizgi demiri ile üç sıra daire formunu oluşturmuştur. Merkezde üçer çizgi demiri ile oluşturulan altıgen mevcuttur. Ortasında nokta çivisi ile oluşturulan form mevcuttur. Altıgen çevresinde çizgi demiri ile üçer cetvelle oluşturulan ters iki üçgen altı kollu yıldızı oluşturmuştur. Buna Davut Yıldızı deseni de denmektedir. Kolların içinde üçlü nokta aralara tek nokta yerleştirilmiştir. Davut Yıldızı'nın kollarının birleştiği yerde noktalı tığlar görülmektedir.

Köşebentler nokta çivisi ile üç nokta ve çizgi demiri ile kesik cetvel formunda oluşturulmuştur. Kapağın çevresini saran bordürde X formunun tekrarlanmasıyla oluşan şeklin arasında dört köşeli bir desen görülmektedir. Kapağın iç tarafında biri noktalı beş adet cetvel geçmektedir. Sağ ve sol kap içi aynı bej rengi kağıttandır.

Resim 34: 00081 no'lu yazma eserin cildi

Çizim 24: 00081 no'lu yazma eserin cildi

Katalog No: 20

Demirbaş No: 00101-001

Eser Adı: Maksud

Müellifi: el-Birgivi, Muhyiddin Muhammed B. Pir Ali El-Hanefi

Konusu: Arap Dili

Dili: Arapça

Tarih:1467-1468

Yazı Çeşidi: Talik

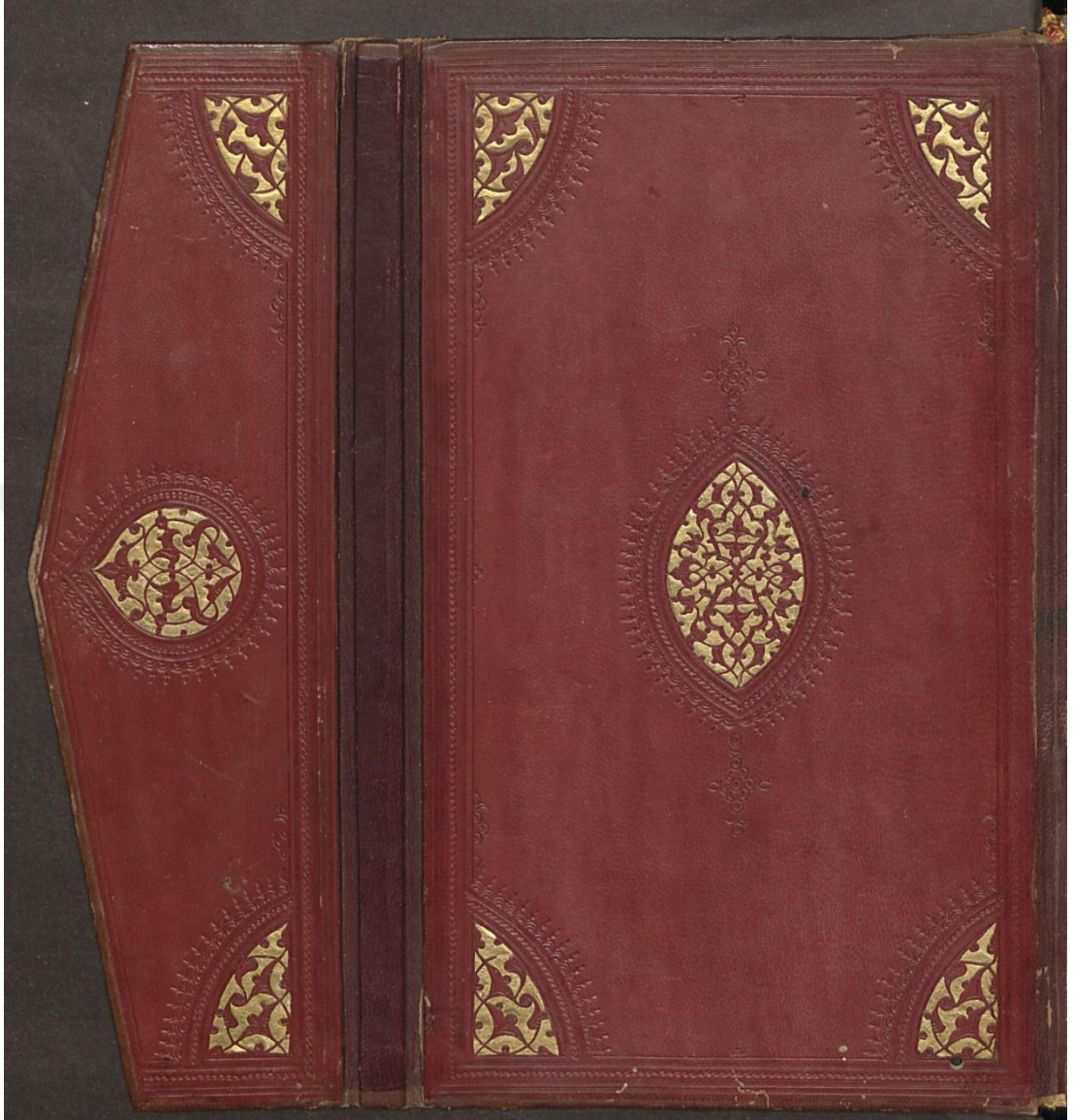
Ölçüleri: 250x150 mm.

Cildi: Kahverengi deri cilt, sağ ve sol kapaktan oluşmaktadır. Mikleplidir. Kapaklar, çizgi demiri ile oluşturulan cetvellerin farklı formlar oluşturması sonucu tam yüzey geometrik desenlidir. Merkezde yer alan on kollu yıldızın uzantısından farklı kollu yıldızlar oluşmuştur. Bunların devamında sekiz tane beş kollu ve çok sayıda üç kollu yıldız meydana gelmiştir. Yıldız kolları birbirinden altın cetvellerle ayrılmıştır. On kollu yıldız ile beş ve üç kollu yıldızın ortasında nokta çivisi ile altın nokta yerleştirilmiştir. Yıldızların dışında kalan zeminde ki beş ve dört kollu boşluklara örgü motif yerleştirilmiş her örgü motifin arasına nokta çivisi ile altın noktalar yerleştirilmiştir.

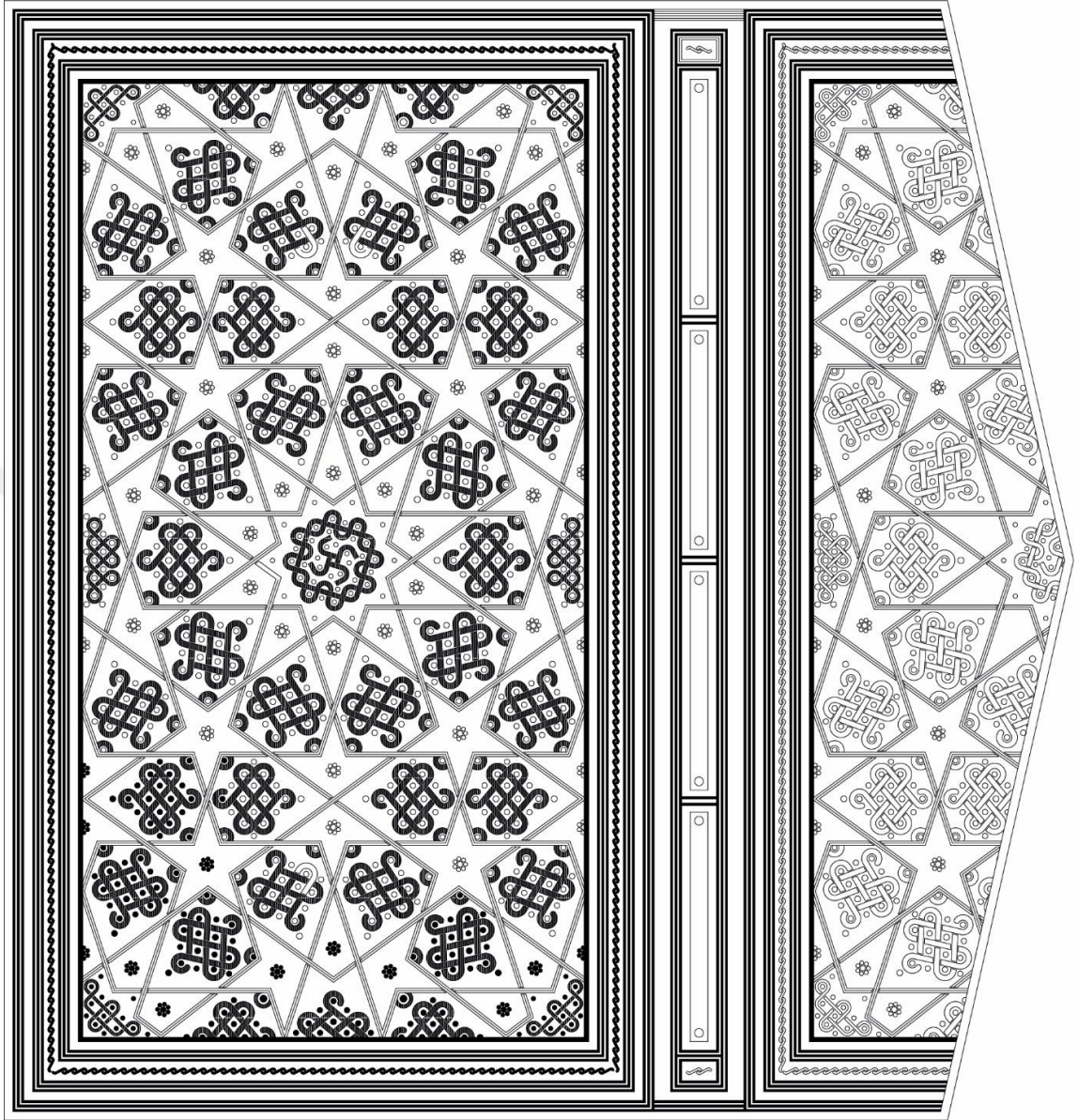
Sertab dört bölüme ayrılmıştır. Her birinde üç altın nokta bulunmaktadır. Miklep süslemesi kapaklarda ki süslemenin tekrarıdır. Bordür de “S” zencerek görülmektedir. Kenarlara ise iki sıra altın cetvel geçilmiştir. Bordo renkli deri kap içini oluşturmaktadır. Ortada şemse beyzidir. İçinde kat’ı (müşebbek) oyukların altındaki boşluklar altınlanmıştır. Desen rumilerden oluşmaktadır. Şemsenin dışına iki sıra çizgi demir ve arasına zencirek çekilmiştir. Üzerine üç sıra balık pulu ve aralarında tığlar vardır. Desen köşebent ve miklepte tekrarlanmıştır. Miklep şemsesi yuvarlaktır. Bordürde iki çizgi demiri ile ve arasına zencirek çekilmiştir.

Resim 35: 00101 no'lu yazma eserin cildi

Resim 36: 0000101 no'lu yazma eserin kap içi

Çizim 25: 00101 no'lu yazma eserin cildi

Katalog No: 21

Demirbaş No: 00111

Eser Adı: Delailü'l-İ Caz

Müellifi: Cürcani, Abdulkadir B. Abdurrahman B. Muhammed el-

Konusu: Arap Edebiyatı

Dili: Arapça

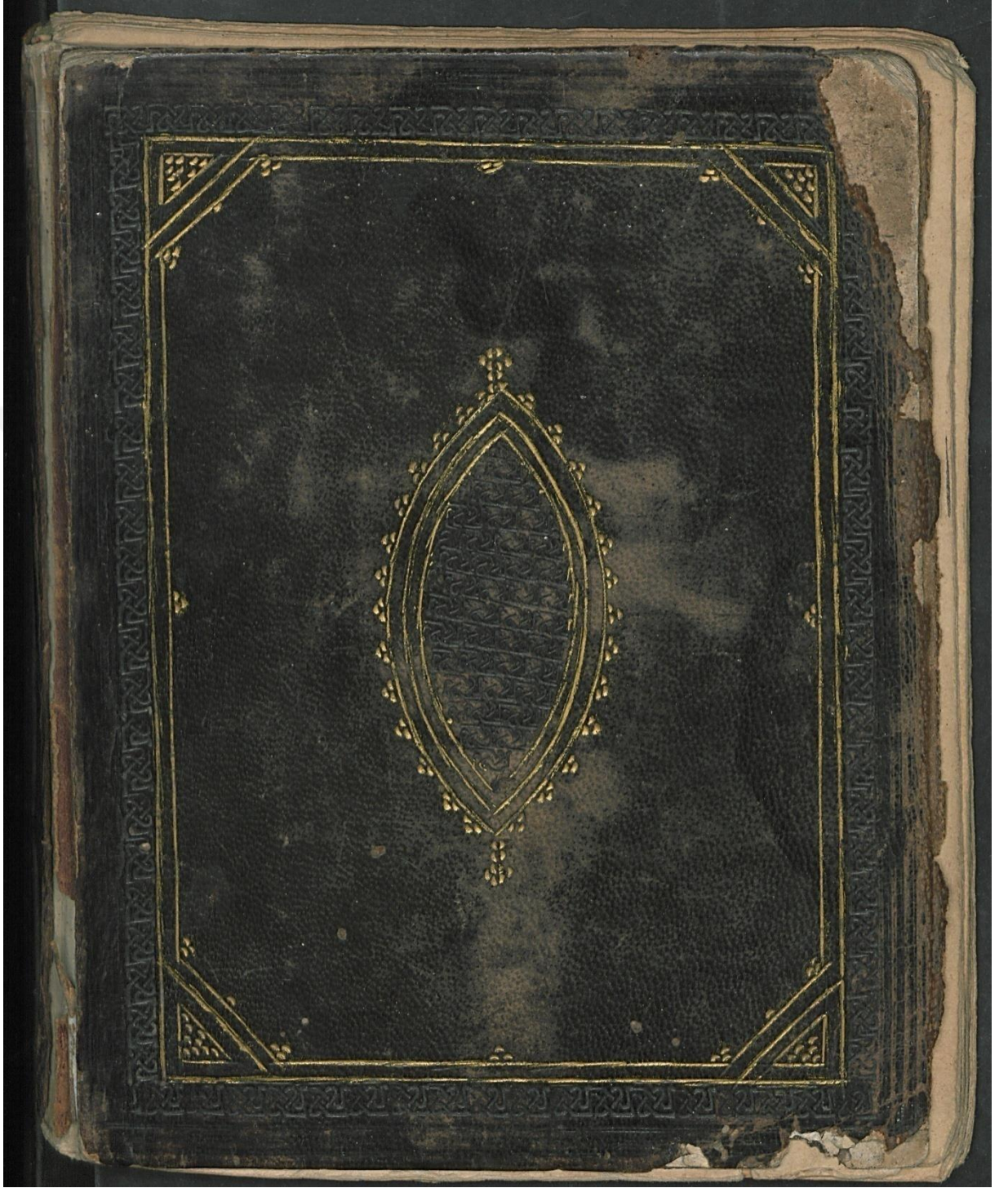
Tarih:

Yazı Çeşidi: Arabi

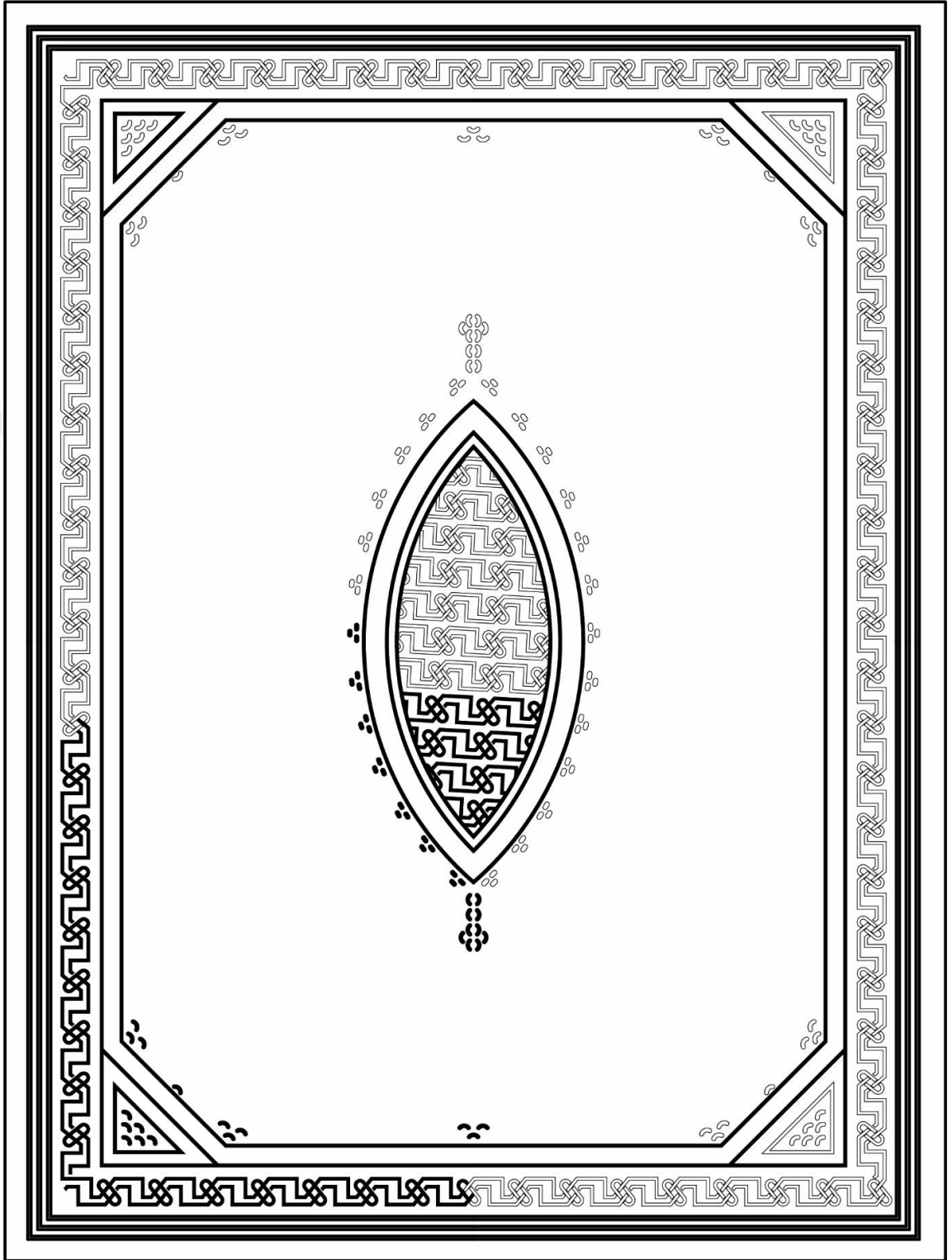
Ölçüleri: 192x156 mm.

Cildi: Siyah renkte deri cilt, sağ ve sol kapaktan oluşmaktadır. Miklepsizdir.

Beyzi şemse formundadır. Şemsenin çevresine aralıklarla üç sıra altın yıldız cetvel çekilmiştir. Şemsenin en dışı üç altın nokta ile çevrelenmiştir. Salbekler de sekiz altın nokta ile oluşturulmuştur. Merkezi geçmelerden oluşan örgü süslemelidir. Köşebentler dik üçgen şeklinde içi dokuz altın noktalıdır. İki sıra altın çerçeve ile belirtilmiştir. Bordürde tekli örgülerin yan yana dizilmesi ile oluşturulan birim hücre mevcuttur. Sağ ve sol kap içi kahverengi rengi deridendir.

Resim 37: 00111 no'lu yazma eserin cildi

Çizim 26: 00111 no'lu yazma eserin cildi

5. UYGULAMALAR

Süleymaniye Kütüphanesi'nde bulunan Şehzade Mehmed Koleksiyonu ciltlerinin incelendiği bu çalışmaya cilt uygulamaları da eklenmiştir. Yapılan uygulamalarla cilt sanatının günümüzde devam ettirilmesi hedeflenmiştir. Bu maksatlar ışığında üç tane röprodüksiyon cilt uygulaması yapılmıştır. Yapılan üç uygulamanın da yapım aşamaları aynı olduğu için tek seferde anlatılacak, yeri geldikçe farklılıkları belirtilecektir.

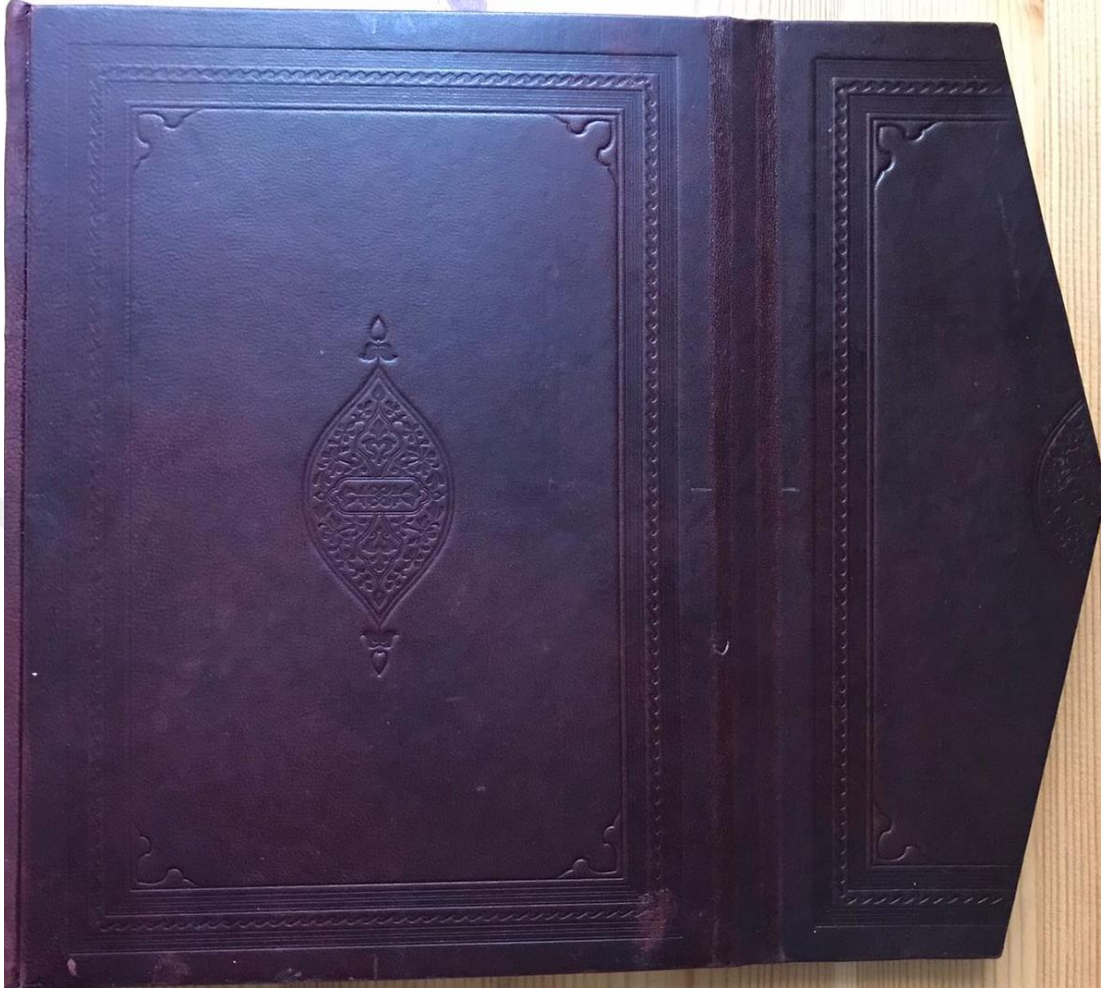
İlk olarak uygulaması yapılacak eserler seçilmiş, bunun için 00006, 00010 ve 00074 demirbaş numaralı eserler tercih edilmiştir. Halihazırda bulunan kapak çizimlerinden faydalanılarak bu desenlerin kalıbı yaptırılmıştır.

Kalıplara uygun ebatta seçilen kağıtlar klasik yöntemle dikilmiş, sırt kısmına tülbent yapıştırılarak kitap haline getirilmiştir. Her üç kitaba da şiraze kolonu atılmış ve ibrişim ile balıksırtı şiraze örülmüştür.

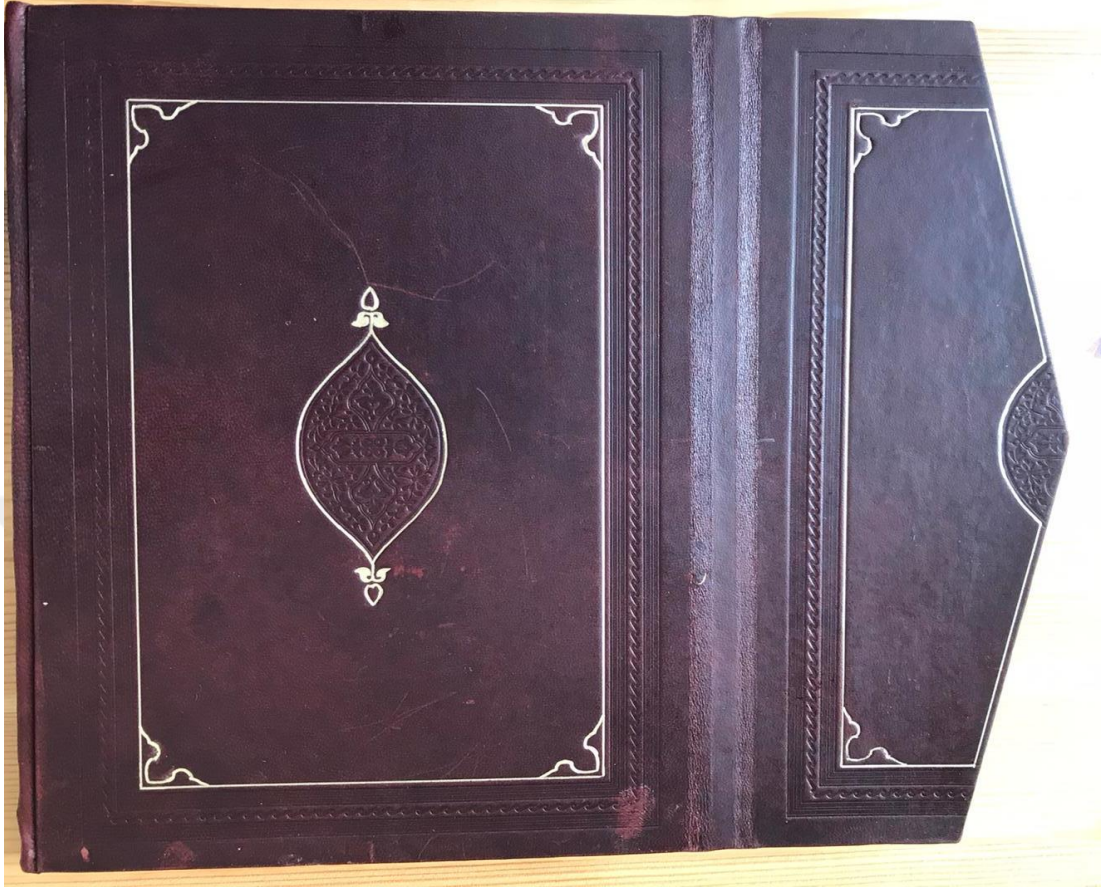
Kapak yapımı için uygun kalınlıkta mukavvalar seçilmiş ve bu mukavvalar kitaplara göre ölçülendirilerek kesilmiştir. Kapaklar makinede tıraşlanmış sahtiyan keçi derisi ile kaplanmıştır. Orijinallerinden farklı olarak 00006 numaralı uygulamada kahverengi deri, 00010 ve 00074 numaralı uygulamalarda ise bordo deri kullanılmıştır. 00010 ve 00074 numaralı uygulamalarda eserlerin orijinaline sadık kalınarak miklep yapılmamış, 00006 numaralı uygulamada orijinal eserde miklep bulunduğu için miklep yapılmıştır.

Deri ile kaplı olan kapaklara ıstampa adı verilen makine ile hazırlanan kalıplar basılmış, böylece orijinal eserlerdeki desenler yeni uygulamalara aktarılmıştır. 00006 numaralı uygulamada orijinal eserden farklı olarak miklep üzerine kapak deseninin ½'si basılmıştır. Orijinalde kapak ve miklepte farklı desenler vardır.

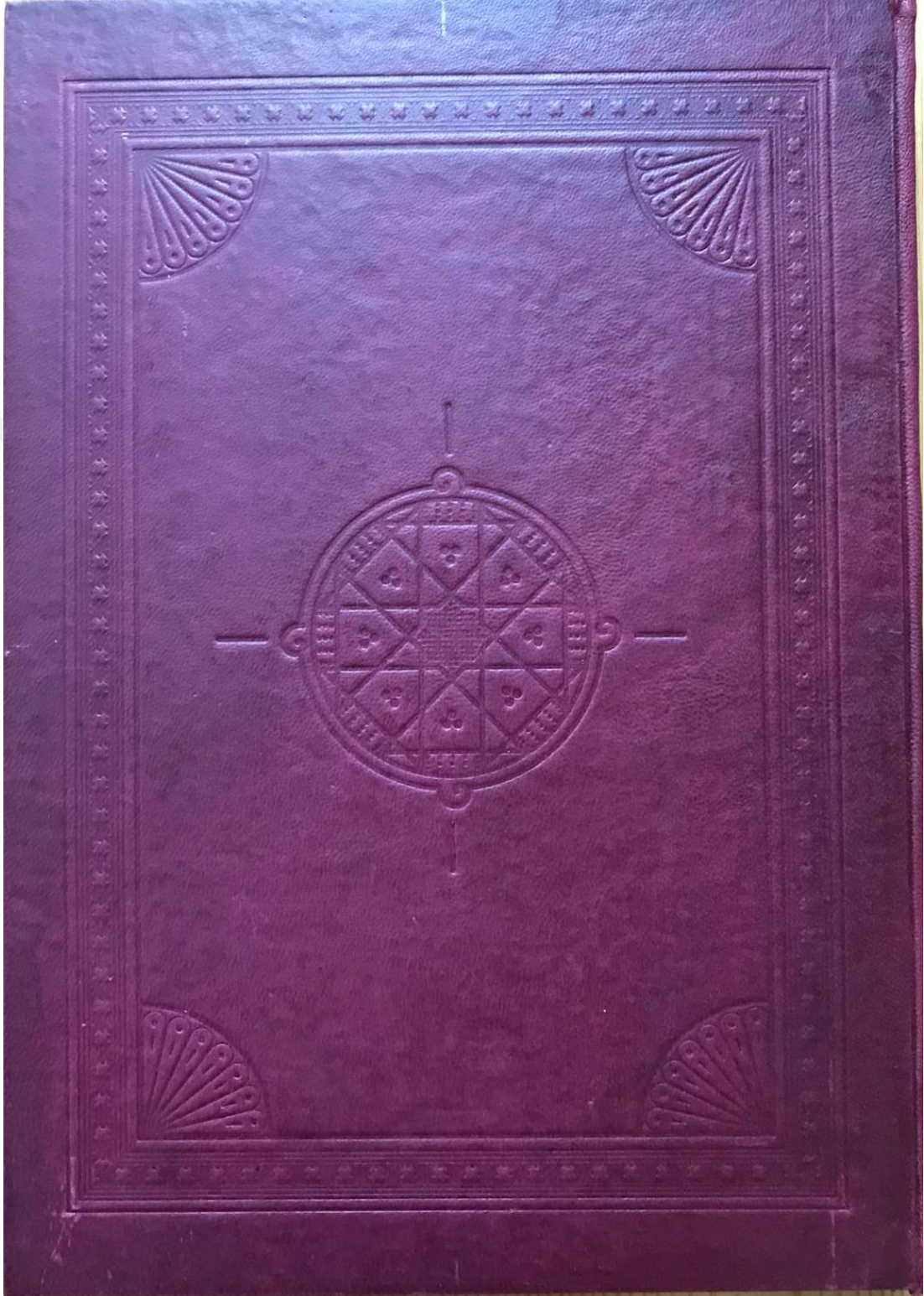
Kalıp basılan kapaklar, orijinal eserlerde yapıldığı şekilde altınlanmıştır. Tezyinatın ardından kapaklar kitaplara monte edilerek uygulamalar tamamlanmıştır.

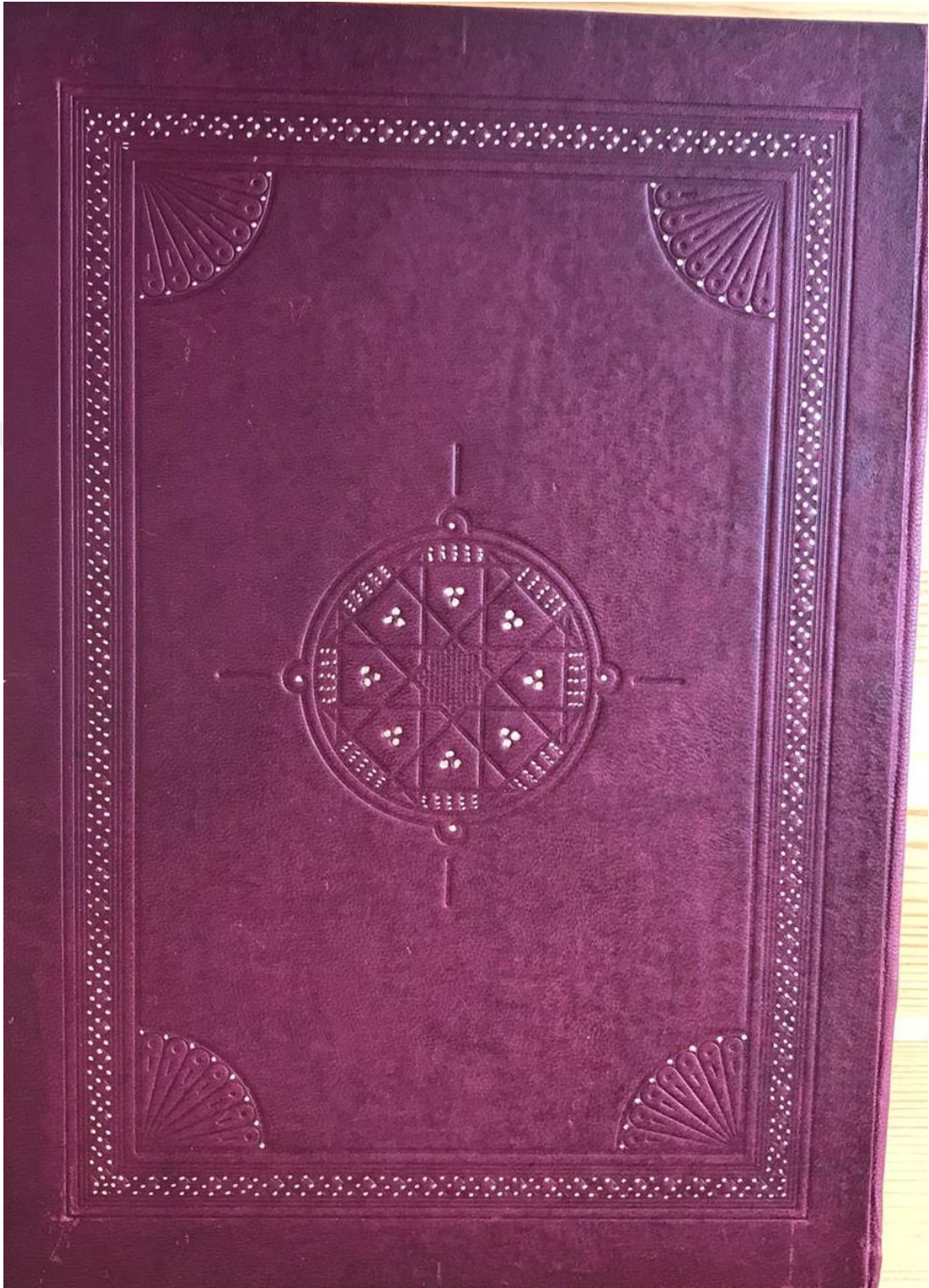
Resim 38: 00006 numaralı yazma eserin cilt uygulaması

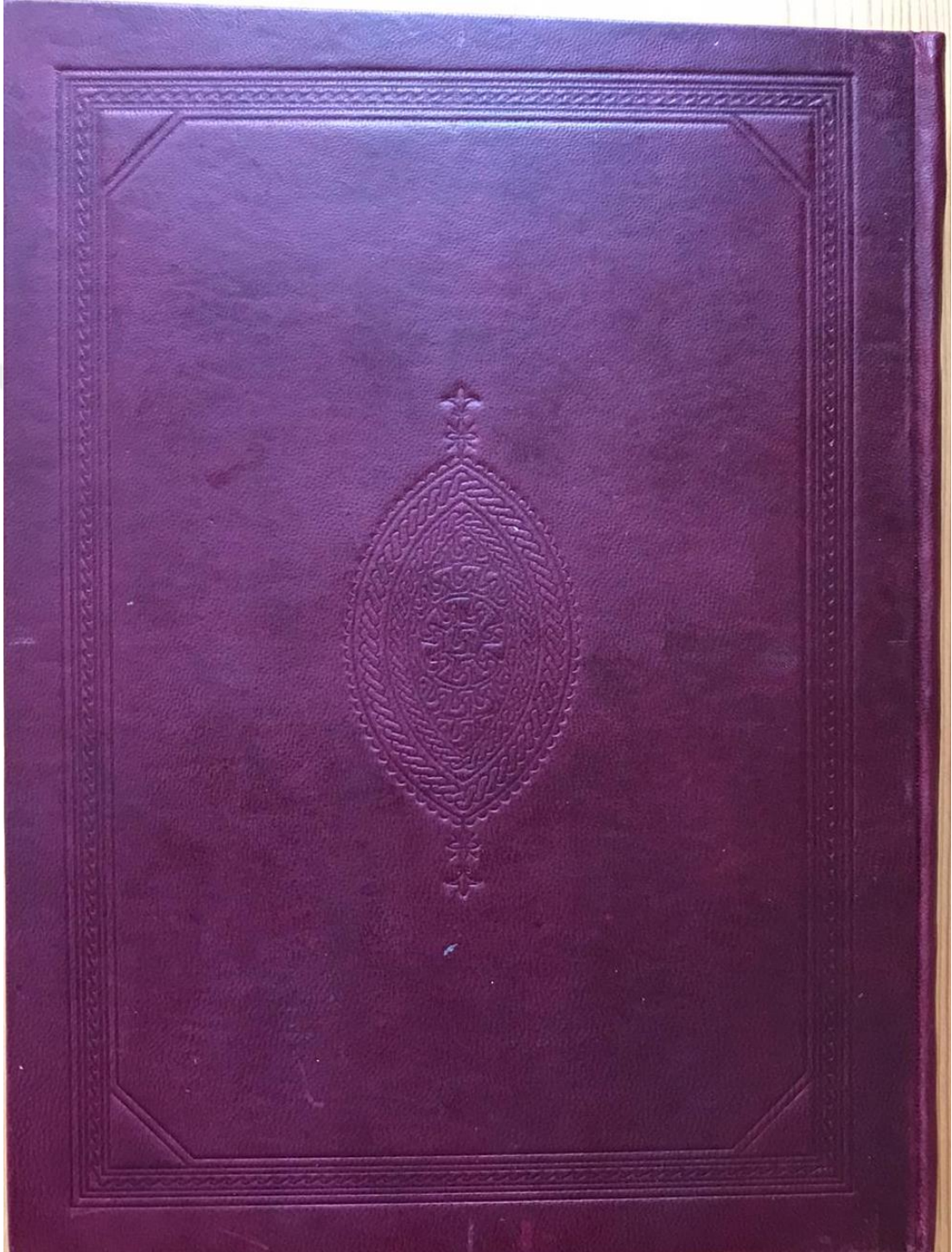
Resim 39: 00006 numaralı yazma eserin cilt uygulaması

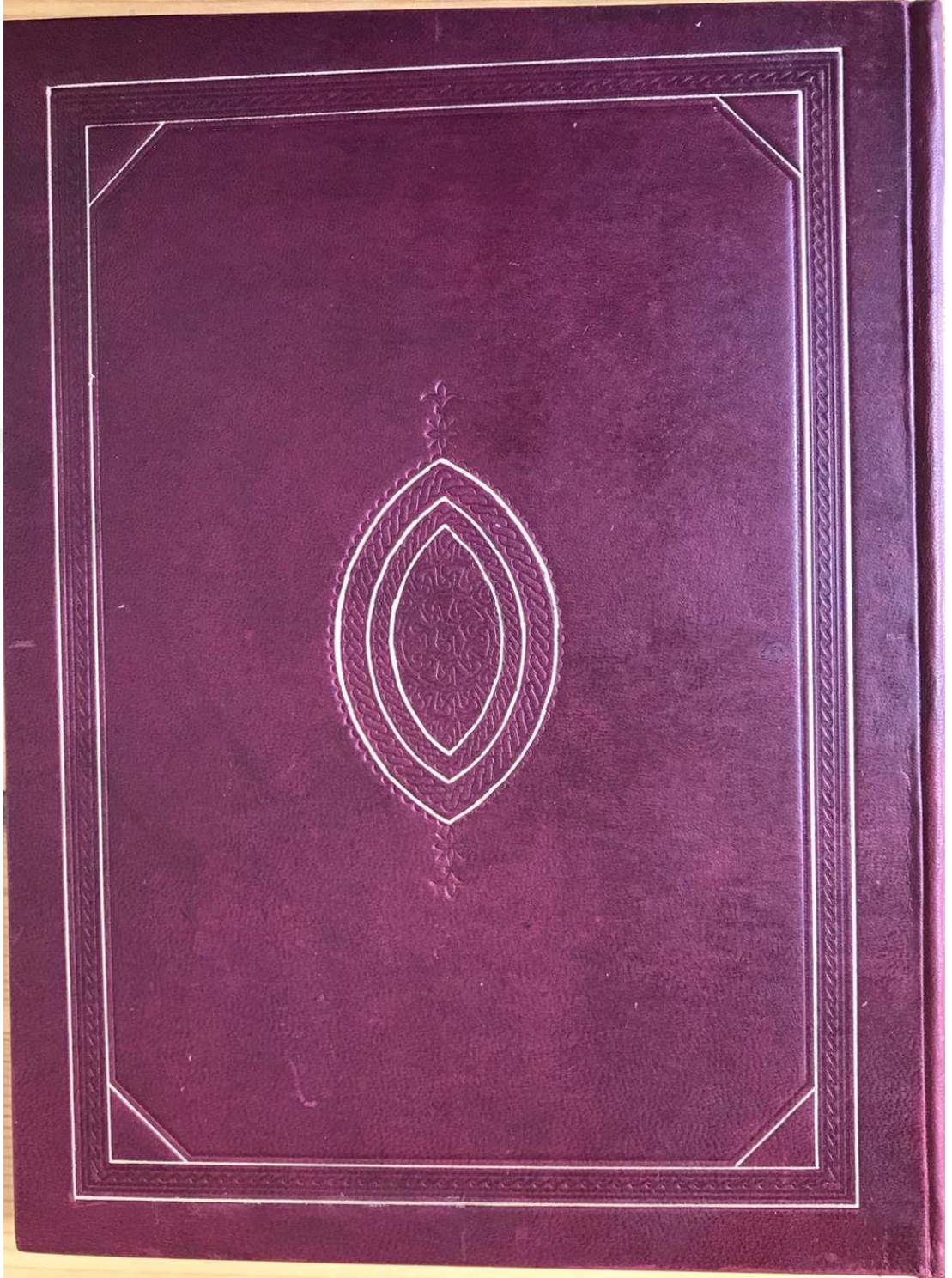
Resim 40: 00010 numaralı yazma eserin cilt uygulaması

Resim 41: 00010 numaralı yazma eserin cilt uygulaması

Resim 42: 00074 numaralı yazma eserin cilt uygulaması

Resim 43: 00074 numaralı yazma eserin cilt uygulaması

6. DERĞERLENDİRMELELER

Geometrik desen cilt süslemeler çok eski tarihlere dayanmaktadır. Uygurlardan başlayarak Büyük Selçuklular, Anadolu Selçuklular, Beylikler dönemi ve Osmanlılar olarak genelleyebiliriz.

Birçok alanda ahşap, taş çini, tuğla ve bunun gibi eserler üzerindeki desenler, adından da anlaşıldığı gibi matematiğin bir kolu olan geometriye dayanmaktadır. Nokta, çizgi, daire, üçgen ve bunun gibi şekillerden faydalanılarak göze hitap eden estetik ve anlam ifade eden desenler ortaya çıkmıştır. Örneğin; iki eşkenar üçgen ters olarak iç içe geçirildiğinde altı kollu yıldız formunu oluşturmuştur. Ayrıca, daire ve çizgilerin birbiri ile kesişmesi sonucu oluşan birim hücre (düğüm, grift) denilen temel formu meydana getirmiştir.

Geometrik kompozisyonlar oluşurken birim hücreler, sistematik bir şekilde genişleyerek veya daralarak devam ederler. Gerektiğinde desenin kesiti alınarak bordür şeklinde de kullanılmaktadır. Süslemede kullanılan çizgiler bir alttan bir üstten geçerek bir ağ gibi bulunduğu alanı doldururlar. Adeta sonsuzdan gelip sonsuza gider gibidirler.

Bütün bu geometrik desenler farklı malzeme ve yerde kullanıldığı gibi, kitap ciltlerinde de benzerleri kullanılmıştır. Selçuklularla başlayan geometrik süslemeli cilt kapları Osmanlı cilt sanatında da kullanılmıştır.

Süleymaniye Kütüphanesi Şehzade Mehmet Koleksiyonu 121 adet eserden oluşmaktadır. Bunlardan 12 adedi baskı, 109 adedi el yazması eserdir. Yapılan incelemede eserlerin büyük bir bölümü ebru kapaklı (cihar guşe) ciltlerden, diğerleri Fatih ve II. Beyazıt dönemi ciltleri formundadır. Kapak, içlerinde stilize rumi ve hatai süslemeler bulunan beyzi şemse, salbek ve köşebentlerden oluşmaktadır.

Konumuzu oluşturan geometrik desenli eserler, iç ve dış kapta olmak üzere 21 adettir. Şemselerine göre 10'u beyzi formda, 5'i daire, 4'ü baklava şeklinde kare formdadır. 2 adedi de merkezde bulunan 12 kollu yıldız formundaki geçmelerden oluşan bir kompozisyondadır.

Koleksiyon tarihlerine bakıldığında en erken XIII ve XIV yy Selçuklu dönemine ait zengin içerikli geometrik desenli ciltlerin benzerlerinin XV yy a aktarılması sonucu oluşan erken Osmanlı dönemine ait (Fatih ve II. Beyazıt) eserlerden oluşmaktadır.

Koleksiyonumuz katalogundaki 21 adet eserin 9'u tarihli 12'si tarihsizdir.

Demirbaş No: 00081 1443-1444 en erken

Demirbaş No: 00018 1493-1494 en geç tarihlidir.

Demirbaş No: 00006 (1479-1480), Demirbaş No: 00017 (1492-1493), Demirbaş No: 00018 (1493-1494), Demirbaş No: 00026 (1451-52), Demirbaş No: 00049 (1466-1467), Demirbaş No: 00052 (1486), Demirbaş No: 00075(1461-1462), Demirbaş No: 00081 (1443-1444), Demirbaş No: 00101 (1467-1468)

21 adet eserin tümü Arapçadır.

Renkler konusunda farklılık şöyle görülmektedir. 5 adet açık kahve rengi, 5 adet kahve rengi, 3 adet koyu kahve, 1 adet kızıl kahve, 4 adet siyah, 3 adet bordo renkten oluşmaktadır.

Kabın dışının renklerine göre;

Bordo renkli, 00006- 00030- 00032

Kahve renkli, 00007-00009-00013-00026-00101

Açık kahve renkli, 00011-00018-00033-00049-00052

Koyu Kahve renkli, 00017-00075-00081

Siyah renkli, 00019-00044-00074-00111

Kızıl renkli, 00010 eserdir.

Kap içi renklerine göre;

Açık renk (nohudi) deri olan eserler; 00007, 00011, 00075

Kahverengi renkli, 00111

Bordo renkli, 00019 şemsesi geometrik beyzi formdadır.

00052 nolu eser ise şemsesi yuvarlak geometriktir.

00101 nolu eser ise, Müşebbek rumi süslemelidir.

Kap içlerinde geometrik geçmeli desenlere göre;

Nohudi renk üzerine sıcak kalıp baskı yapılmış üç adet eser vardır.

00006- Tam geometrik geçmeli ve içleri bitkisel desenlidir.

00009- Kabın içinin üçte biri geometrik desenlidir.

00013- Kap içi tam geometriktir.

Kap içi deri kâğıt karışımına göre,

00044 sağ kap içi kâğıt, sol kap, miklep ve sertabı siyah deridir.

00049 sağ ve sol kap içi kâğıt, miklep siyah deriden oluşmaktadır.

Kap içi tamamen kâğıt olan eserler ise 9 adettir,

00010, 00017, 00018, 00026, 00030, 00032, 00033, 00081

Benzer kapak tezyinatı, 00017-00018 demirbaş no'lu eserlerdedir. Ölçüleri, şemse içi süslemeleri, bordür ve salbekleri aynı özelliktedir. Farklılıkları 00017 numara koyu kahve renkte, 00018 açık kahve renkli ve mikleplidir.

Aynı kitabın iki kap farkı; 00049 no'lu eserin sağ ve sol kap süslemeleri farklıdır. Sağ kap şemse içi, mikleb şemsesi ve salbek aynı olup bitkisel motiftir. Sol kap şemse içi ve miklebin boş kalan bölümleri örgü motifi ile süslenmiştir.

Salbek bitkisel motiflidir. Bordür her iki kapta da benzerdir. İç bordür örgü, dış bordür rumi desenlidir.

00052 no'lu eserin sağ ve sol kabı, şemse ölçüleri ve süslemeleri farklıdır. Sağ kapak şemsesi iki bölümden oluşmaktadır. İç geometrik (örgü), dışı ise bitkiseldir. Sol kapak şemsesi ile sağ kapak şemsesinin iç bölümü geometrik olup benzerdir. Bordür zencireği aynı, her iki kapak salbekleri rumi motiflidir.

Geometrik ve Bitkisel süslemeliler;

00007- Şemse yuvarlak içi geometrik, salbek rumidir.

00011- Sağ ve sol kapağın tümü geometrik geçmeli yıldızlardan oluşmuştur. Dış bordürü rumidir.

00013- Şemse yuvarlak geometriktir. Dış bordür rumidir.

00026- Şemse yuvarlak, geometriktir. Dış bordür ve salbek rumidir.

00074- Şemse içi geometriktir. Salbek rumidir.

Tam geometrik desenli ciltler;

12 adettir ve demir baş numaraları; 00009, 00010, 00017, 00018, 00030, 00032, 00033, 00044, 00075, 00081, 00101, 00111 eserlerdir.

Şemse düzenine göre eserler;

Yuvarlak Şemseliler; 00007, 00010, 00013, ve 00026'dır.

Baklava (Kare) Şemseliler; 00009, 00044 ve 00075

Tüm yüzey geçmeli desen olanlar;

00011 ve 00101 demir baş no'lu eserlerdir.

Beyzi formda olan eserler 11 adettir ve demir baş numaraları; 00006, 00017, 00018, 00019, 00030, 00032, 00033, 00049, 00052, 00074, 00111

Köşebentlerine göre sınıflama yaptığımızda ise;

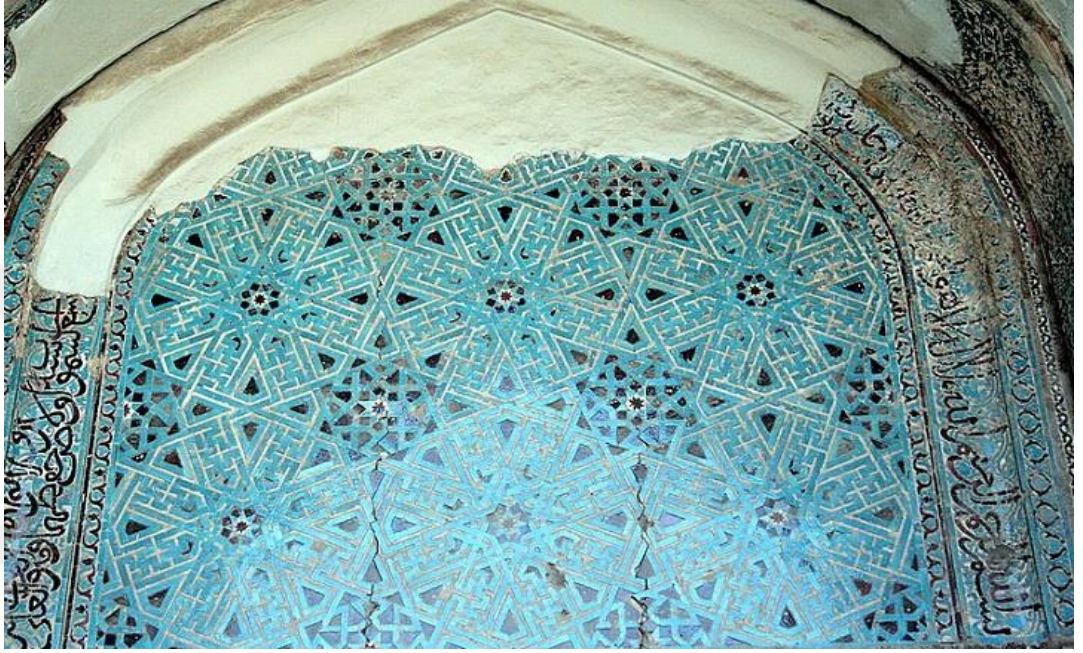
Köşebentlerine göre 4'ü (3.2.1) örgü desen, 4'ü (3.2.1) balık pullu, 6'sı (3.2.1) kesik çizgili, 2'si (3 noktalı), 1'i (12 kollu yıldızın dörtte biri üç dilimli) ve 1'i (28 kollu yıldızın dörtte biri yedi dilimli) yıldız motifli köşebentler olarak ayrılmaktadır.

Mikleplerine göre sınıflandırdığımızda ise;

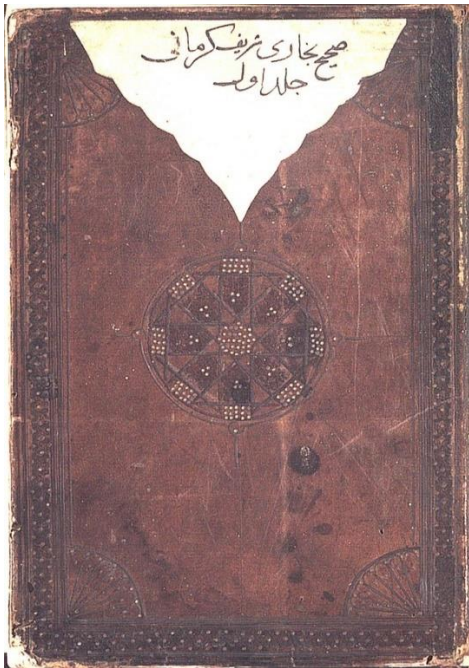
12 adet miklepsiz, 9 adet miklebli eser vardır. Miklebli olan eserler 00006, 00011, 00018, 00026, 00030, 00032, 00044, 00049, 00101 no'lu eserlerdir.

Ahmet Saim Arıtan, Şehzade Mehmed Koleksiyonundaki 4 adet eseri değerlendirmiştir. 00011-00049-00101 nolu eserler örtüşmektedir.

Örneğin Konya Sırçalı Medrese'nin ana eyvanın duvarında yer alan sekiz köşeli yıldız kompozisyonun bir benzeri tez kapsamında ele aldığımız Süleymaniye Kütüphanesi, Şehzade Mehmed koleksiyonu 00011 numaralı demirbaş ile kayıtlı Şemsüddin Muhammed b. Yusuf b. Ali el Krimani'nin Arapça olarak kaleme aldığı Hadis kitabının cildinde yer alan yuvarlak şemse içinde karşımıza çıkmaktadır.

Resim 44: Konya Sırçalı Medrese

Resim 45: 00010 numaralı yazma eserin cildi

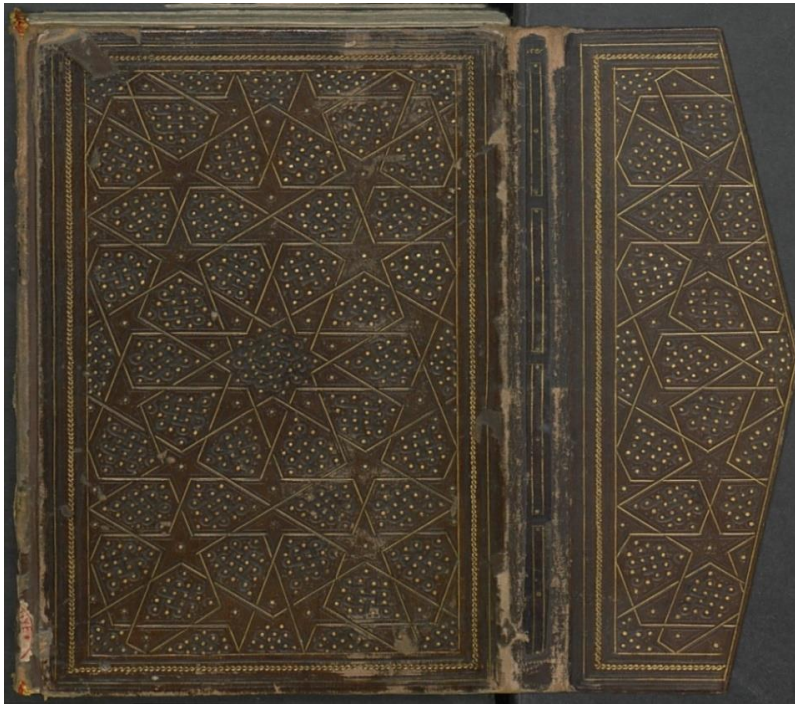
Konya Alaaddin Camii'nin minberinde yer alan on kollu yıldız ağı kompozisyonunun bir benzeri yine tezimizin konusunu oluşturan Süleymaniye Kütüphanesi, Şehzade Mehmed koleksiyonu 00101-001 numaralı demirbaş ile kayıtlı el-Birgivi, Muhyiddin Muhammed B. Pir Ali El-HanefiArapça olarak kaleme aldığı kitabının cildinde yer alan tam yüzey geometrik desende de karşımıza çıkmaktadır.

Resim 46: Konya Alaaddin Camii minberi

Resim 47: Konya Alaaddin Camii minber detayı

Resim 48: 00101 numaralı yazma eserin cildi

7. SONUÇ

Sanatın bir dalı haline gelmiş olan ciltçilik, tarihi bilindiği üzere çok eskilere dayanır. Ciltçilikte asıl amaç kağıt sayfalarını korumaktır. Yazı malzemelerine, kitaba ve kağıda gösterilen hassasiyet yüzyıllar içerisinde ciltçiliğin ayrı sanat olarak gelişmesini sağlamıştır.

Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi'ndeki Şehzade Mehmed koleksiyonunda bulunan eserlerde; geometrik desenler silme tüm yüzey, ya da kabın dışında küçük formlarda veya kap içinde kullanılmıştır. Araştırmamız; koleksiyonda yer alan geometrik desenli ciltleri ele alarak inceleyip desenlerin nasıl olduğunu, nasıl yapıldığını, kabın içinin durumu, eserlerin hangi içeriğe sahip olduğunu, eserin hattatı, tarihini, yüzyıl değerlendirmesi hakkında genel bilgiler verilerek oluşturuldu.

Bunun dışında, geometrik desenin tarihçesi, mimaride ve kitap kaplarında ki örnekleri, Süleymaniye Yazma Eserler Kütüphanesi Tarihçesi ve Şehzade Mehmed Koleksiyonu Tarihçesine de yer verilip koleksiyon içerisinde yer alan 21 adet el yazması eserin en erken XIII ve XIV yy Selçuklu dönemine ait zengin içerikli geometrik desenli ciltlerin benzerlerinin XV. yy'a aktarılması sonucu oluşan Osmanlı dönemine ait eserler olduklarını söyleyebiliyoruz. Bu çalışmada 00006, 00010, 00074 nolu eserlerin deseninden faydalanılarak uygulamalar yapılmıştır.

Mimaride; ahşap, taş, çini ve tuğla malzemelere bir şekilde yoğunlaştırılan dikkat kağıt ve deri örneklerde ki geometrik desen de pek ele alınmamıştır. Daha sağlıklı ve doğru değerlendirmelerin kütüphanelerin raflarında kalan ciltlerin incelenmesiyle sağlanacağından çalışmamızın bu anlamda bir örnek teşkil etmesini umut ediyoruz.

KAYNAKÇA

ARITAN, Ahmet Saim, (2002) “ *Anadolu Selçuklu Cilt Sanatı*”, Türkler, Ankara, C.7

ARITAN, Ahmet Saim, (2010) “Ciltçilik”, *İslam Ansiklopedisi* ,<https://islamansiklopedisi.org.tr/ciltcilik> erişim tarihi: 12.04.2019 s.551-557

ARITAN, Ahmet Saim, ‘Türk Deri İşlemeciliği Bağlamında Türk Cilt Sanatı’, *Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, 38. ICANAS (Uluslararası Asya ve Afrika Çalışmaları Kongresi), Bildiriler, C.1, Ankara 2008, ss. 121-136., s. 129* (Ağaoğlu, 1935, s. 2 Persian Bookbinding)

AÇIKGÖZOĞLU, Ahmet Sacit, (28 Kasım – 8 Aralık 2012 a) ‘*Edirne Selimiye Kütüphanesi ’ndeki Hencesi Tezyinatlı Ciltlerden Bir Takım*’, I. Cilt Sanatı Buluşması Sempozyumu– Tebliğler, 215-220

BURCKHARDT Titus, (2005) “*İslam Sanatı*”, Çev. Turan Koç, Klasik Yayınlar, İstanbul: s.77

ÇİĞ, Kemal, (1971) *Türk Kitap Kapları*, Doğan Kardeş Matbaacılık San. AŞ. Basımevi, s.5

DEMİRİZ, Yıldız,(2004) *İslam Sanatında Geometrik Süsleme, Bir Envanter Denemesi*, İstanbul: Yorum Sanat, s.8

KAYA, Nevzat, (2010) *Süleymaniye Kütüphanesi, İslam Ansiklopedisi*, <https://islamansiklopedisi.org.tr/suleymaniye-kutuphanesi>, erişim tarihi: 12.04.2019 s.121-123

MÜLÂYİM, Selçuk, (2010) "*Süleymaniye Camii Ve Külliyesi*", TDV İslâm Ansiklopedisi, <https://islamansiklopedisi.org.tr/suleymaniye-camii-ve-kulliyesi>, erişim tarihi : 25.05.2019. s.114-119

MÜLAYİM, Selçuk, (1982) “*Anadolu Türk Mimarisinde Geometrik Süslemeler*”, 1982, s. 44

ÖGEL, Semra, (1966) “*Anadolu Selçuklularının Taş Tezyinatı*”, Türk Tarih Kurumu Yayınları, s. 153

ÖNEY, Gönül, (1992) “*Anadolu Selçuklu Mimari Süslemesi ve El Sanatları*”, İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara, s.3

ÖZEN, Mine Esiner, (1998) “*Türk Cilt Sanatı*”, Türkiye İş Bankası Yayınları, Ankara, s.10

SAĞIR, Yusuf, VGMA, 1392: 227-228’den aktaran ‘*Vakfiyelerine Belgelerine Göre Şehzade Mehmet Vakıfları*’, Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, C9, Sayı 43, 921-926-938

SÖNMEZ, Serap Ekizler, “*Beşgen Geometrik Desenler*”, İstanbul, 2016, s.40

SOYSAL, Özer, (1999) *İstanbul Süleymaniye Kütüphanesi, TürkKütüphaneciliği*, KültürBakanlığı Genel Müdürlüğü, Ankara, s. 130

SOYUPAK, Ozan, (2016) *Selçuklu Geometrik Desenleri Arasında Yer Alan Yıldız Sembolünün Günümüz Ürünleri Üzerindeki Yansımaları*, Uluslararası Geçmişten Geleceğe Sanat Sempozyumu ve Sergisi, Bildiriler, erişim tarihi 10.04.2019,s 1-11

ULUÇAY, Çağatay, (2001) ‘*Kanuni Sultan Süleyman ve Ailesi ile İlgili Bazı Notlar ve Vesikalar*’, Kanuni Armağanı, Ankara: Türk Tarih Kurumu 227-257, s. 249

[Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Süleymaniye Yazma Eser Kütüphanesi](http://www.suleymaniye.yek.gov.tr),

<http://www.suleymaniye.yek.gov.tr> , erişim tarihi: 12.04.2019

ÖZGEÇMİŞ

İdil GAZİ ÖZYILDIZ, İstanbul, 28.11.1982 doğumludur. İstanbul Üniversitesi Taşınabilir Kültür Varlıklarını Koruma Ve Onarım Bölümü lisans mezunudur. Millet Kütüphanesi, Vakıf Hat Sanatları Müzesi, Dolmabahçe Sarayında Restorasyon ve Konservasyon çalışmalarında yer almıştır. Küçükçekmece Belediyesi Geleneksel Sanatlar Akademisi, Kâğıt bölümünde asistan olarak yer almıştır. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Cilt Ana sanat Dalı'nda yüksek lisans yapmaktadır. Ayrıca halen Beykent Üniversitesi Kütüphane ve Öğrenme Kaynakları Daire Başkanlığında Kütüphane Memuru olarak çalışmaktadır.